T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKULLARDA SANATSAL ETKİNLİKLERİN PLANLANMASI VE YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

MERVE ALICI

AMASYA
Temmuz–2022

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKULLARDA SANATSAL ETKİNLİKLERİN PLANLANMASI VE YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Hazırlayan
Merve ALICI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

AMASYA–2022

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 22/07/2022.

İmza

Merve ALICI

TEZ ONAY SAYFASI

Merve ALICI tarafından hazırlanan “Okullarda Sanatsal Etkinliklerin Planlanması ve Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma 21/07/2022tarihinde yapılan savunma sınavı sonucundajürimiz tarafından Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliğiile kabul edilmiştir.

Jüri **İmza**

Danışman: Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN_____
Üye: Prof. Dr. Şükrü ADA_____
Üye: Doç. Dr. Safiye Çiğdem GÖREN_____

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. __ / __ /___

Doç. Dr. Nevzat AYDIN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

OKULLARDA SANATSAL ETKİNLİKLERİN PLANLANMASI VE YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Merve ALICI
Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Temmuz/2022
Danışman: Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

Okullarda verilen eğitimle öğrenci başarısının artması hedeflenir ve bu hedef öğrenci, öğretmen, veli, okul yöneticisi hatta okul personellerinin de dâhil olduğu kolektif bir çalışmayla gerçekleşir. Bu başarının yanı sıra öğrencilerin hayata hazırlanmasında çeşitli okul faaliyetleri de etkili olmaktadır. Sanatsal etkinliklerle desteklenen eğitimde öğrencilerin sanatsal zevk ve tutumları gelişirken diğer taraftan da farklı bakış açıları kazanmaları sağlanır. Bu sebeple öğrencilerin sanatsal faaliyetlere katılımının sağlanmasında ne tür süreçlerden geçtiği, öğretmen ve okul yöneticilerinin bu anlamda ne tür bir çalışma programı hazırladığı, sanatsal faaliyetlere ne kadar zaman ayrıldığı bir araştırma konusu olmuştur. Belirli gün ve haftaların kutlaması ve anma törenleri yapılırken, okul kulüplerinin etkinlikleri yürütülürken okul yöneticileri ve öğretmenlerinin planlamaları ve bu planları oluştururken ne gibi sorunlarla karşılaştıkları incelenecektir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninden faydalanılmış ve benzeşik (homojen) örneklem modeliyle 12 okul yöneticisi ve 12 öğretmenin tecrübelerine dayanarak konu ile ilgili ayrıntılı bir inceleme gerçekleştirilmiştir. İlkokul ve ortaokulda çalışan yönetici ve öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri görüşme yoluyla kaydedilmiş ve veriler analiz edilmiştir. Çıkan sonuçlara göre konu ile ilgili uygulanabilecek öneriler ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul, Okul yönetimi, Sanatsal faaliyetler

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE OPINIONS OF THE ADMINISTRATORS AND TEACHERS ON THE PROBLEMS FACED IN PLANNING AND EXECUTING ART ACTIVITIES IN SCHOOLS

Merve ALICI
Amasya University, Institute of Social Sciences
Department of Educational Sciences, M. A., July/2022
Supervisor: Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

It is aimed to increase student success with the education given in schools, and this goal is achieved through a collective effort involving students, teachers, parents, school administrators and even school personnel. In addition to this success, various school activities are also effective in preparing students for life. In the education supported by artistic activities, students' artistic taste and attitudes are developed, while on the other hand, it is ensured that they gain different perspectives. For this reason, it has been a research topic that what kind of processes the students go through in ensuring their participation in artistic activities, what kind of work program the teachers and school administrators prepare in this sense, how much time is allocated to artistic activities. While celebrating and commemorating certain days and weeks, while the activities of school clubs are being carried out, the planning of school administrators and teachers and the problems they encounter while creating these plans will be examined.

In the study, phenomenology design, which is one of the qualitative research methods, was used and a detailed examination was carried out based on the experiences of 12 school administrators and 12 teachers with a homogeneous sample model. The views of administrators and teachers working in primary and secondary schools on this subject were recorded through interviews and the data were analyzed. According to the results, suggestions that can be applied to the subject have been revealed.

Keywords: School, School management, Artistic activities

ÖN SÖZ

Araştırmamızda, okullardaki sanatsal faaliyetlerin planlanmasında ve yürütülmesinde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin ne kadar etkili oldukları, gerçekleştirmek için ne kadar zaman ve bütçe ayırdıkları ve bu faaliyetleri yürütürken ne tür sorunlarla karşılaştıkları incelenmiştir.

Çalışmada dikkate alınan temel unsur sanat faaliyetlerinin ne olduğu konusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerinin bilgileri ve bu bilgileri faaliyete geçirirken ilerledikleri yolun sınırlarıdır. İlk olarak sanatsal faaliyet denilince akıllarında nelerin çağrıştığı, bu faaliyetleri ne sıklıkla kullandıkları, bunun için herhangi bir plan ya da program oluşturup oluşturmadıkları dikkate alınmıştır. Çalışmanın devamında sanatsal faaliyetlerin yürütülmesinde neler yapılabileceği ile ilgili bir değerlendirme yapmaları istenerek çeşitli öneriler getirmeleri beklenmiştir.

Gerçekleştirilen çalışmanın başında hedeflenen, okul yöneticileri ve öğretmenlerin sanatsal faaliyetlere karşı tutum ve davranışları, istek ve beklentilerini ortaya çıkararak az ya da çok bu faaliyetlerin desteklenmesini artırmayı sağlamaktır. Çünkü sanatsal etkinlikler yalnızca boş zaman aktiviteleri değil, aynı zamanda öğrencilerin estetik zevk ve beklentilerini karşılayan, yaşama karşı farklı bir bakış açısı kazandıran, problemleri çözmede perspektifini genişleten faaliyetlerdir. Bu anlamda başta okul yöneticileri ve öğretmenleriyle birlikte velilerin de desteklemesi ve eğitim sürecinin bir parçası olacak seviyeye çıkarılması amaçlanmaktadır.

Merve ALICI

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın başından sonuna kadar, akademik bilgi ve tecrübeleriyle yardımcı olan ve daha iyi bir sonuca ulaşmam için yapıcı eleştirileriyle tez sürecinin her anında bana rehberlik eden kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN'e, tez savunma sınavımda, değerli yorumları ve tezin daha iyi olması için vermiş oldukları önerileri ile çalışmamın gelişmesine katkı sağlayan jüri üyesi hocalarım Prof. Dr. Şükrü ADA, Doç. Dr. Safiye Çiğdem GÖREN ve yüksek lisans ders döneminin başında ve sonunda, sunmuş olduğu akademik katkılarla birlikte yol gösterici fikirler veren kıymetli hocam Doç. Dr. Adem BAYAR'a teşekkürlerimi sunarım.

Hem akademik hayatımda hem de hayatımın kalan her aşamasında olduğu gibi yüksek lisans eğitimim boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen anneme ve babama; Meliha ALICI'ya, benimle birlikte gecesini gündüzüne katarak tezin her aşamasında yanımda olan sevgili eşim İbrahim ALICI ve sevgili kızım Afife Hale ALICI'ya en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca bu süreçte fikirleri ile destek olan, derslerime giren hocalarıma ve yüksek enerjileriyle pozitif duygular kazandıran sanat akademimizdeki öğrencilerime teşekkürlerimi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN i
ÖZET iii
ABSTRACT iv
ÖN SÖZ v
TEŞEKKÜR vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLAR DİZİNİ x
ŞEKİLLER DİZİNİ xi
KISALTMALAR DİZİNİ xii

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ 1
1.1. Araştırmanın Amacı 6
1.2. Araştırmanın Problemi 6
1.3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi 7
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 7
1.5. Araştırmanın Varsayımları 8
1.6. Tanımlar 8
1.7. Literatür Taraması 8

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE 11
2.1. Sanatın Hayatımızdaki Yeri 11
2.1.1. Sanatla İlgili Yaklaşımlar 12
2.1.2. Toplum ve Sanat İlişkisi 14
2.1.3. Eğitimde Sanatın Yeri 15
2.2. Günlük Hayattaki Sanatın Kapsamı 16
2.2.1. Edebiyat 17
2.2.2. Resim 17
2.2.3. Müzik 18
2.2.4. Tiyatro 18
2.2.5. Dans 20
2.2.6. Sinema 20
2.2.7. Mimari 21
2.2.8. Fotoğrafçılık 21

2.3. Okullardaki sanatsal faaliyetler 22
2.4. Belirli Gün ve Haftalarda Gerçekleşen Sanatsal Faaliyetler 24
2.4.1. İlköğretim Haftası 26
2.4.2. Gaziler Günü (19 Eylül) 26
2.4.3. Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim) 27
2.4.4. Cumhuriyet Bayramı (29 Ekim) 28
2.4.5. Öğretmenler Günü (24 Kasım) 28
2.4.6. İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü (12 Mart) . 29
2.4.7. Dünya Tiyatrolar Günü (27 Mart) 30
2.4.8. Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (23 Nisan) 30
2.4.9. Anneler/Babalar Günü (Mayısın 2. Pazar Günü/Haziranın 3. Pazar Günü) 31
2.4.10. Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı (19 Mayıs) 32
2.4.11. Zafer Bayramı (30 Ağustos) 33
2.5. Okul Kulüplerinde Gerçekleşen Sanatsal Faaliyetler 34
2.5.1. Kütüphanecilik Kulübü 34
2.5.2. Kültür ve Edebiyat Kulübü 35
2.5.3. Halk Oyunları Kulübü 36
2.5.4. Müzik Kulübü 37
2.5.5. Resim Kulübü 38
2.5.6. Tiyatro Kulübü 38
2.5.7. Fotoğrafçılık Kulübü 39
2.5.8. Spor Kulübü 40

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM 41
3.1. Yöntem ve Teknikler 41
3.2. Çalışma Grubu 42
3.3. Veri Toplama Araçları 42
3.3.1. Görüşme Sorularının İncelenmesi 43
3.4. Veri Analizi 44

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR 46
4.1. Demografik Özelliklerle İlgili Bilgiler 46
4.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Sanat Kavramını Tanımlamalarına İlişkin Bulgular 48

4.3. Sanat Faaliyetlerinin Gerçekleşmesinde Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Etkisine İlişkin Bulgular 50
4.4. Sanat Faaliyetlerini Belirlemede Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Kriterlerine İlişkin Bulgular 53
4.5. Seçilen Faaliyetlerin Öncelik Sırasına İlişkin Bulgular 56
4.6. Sanatsal Faaliyetlerin Gerçekleştirilmesinde Öğrencilerin Rolüne İlişkin Bulgular 58
4.7. Yapılan Sanatsal Faaliyetlerin Ardından Öğrenci ve Öğretmenlerin Okul Yöneticisine Geri Bildirimleriyle İlgili Bulgular 60
4.8. Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Sanatsal Faaliyetlerle İlgili Beklenti ve Önerilerine İlişkin Bulgular 63

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA 68

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER 71
KAYNAKÇA 74
EKLER 84
EK – 1. Araştırma İzni 85
EK-2. Yönetici Görüşme Formu 87
EK-3. Öğretmen Görüşme Formu 89
ÖZ GEÇMİŞ 91

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yönetici Olarak Katılan Katılımcılara Ait Bilgiler 46
Tablo 2. Öğretmen Olarak Katılan Katılımcılara Ait Bilgiler 47
Tablo 3. Yönetici Ve Öğretmenlerin Sanat Kavramını Tanımlamaları 48
Tablo 4. Sanat Faaliyetlerinde Okul Yöneticisi Ve Öğretmenlerin Etkisi 50
Tablo 5. Sanatsal Faaliyetlerin Belirlenmesindeki Kriterler 53
Tablo 6. Seçilen Faaliyetlerin Öncelik Sırası 56
Tablo 7. Sanatsal Faaliyetlerin Seçiminde Öğrencilerin Rolü 58
Tablo 8. Faaliyetlerle İlgili Geri Bildirimler 61
Tablo 9. Sanatsal Faaliyetlerle İlgili Beklenti Ve Öneriler 63

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi 2

KISALTMALAR DİZİNİ

MÖ. : Milattan önce

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

İGE: İnsani Gelişim Endeksi

ITI: International TheatreInstitute (Uluslar arası Tiyatro Enstitüsü)

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

İnsanın fizyolojik ihtiyaçlarını nasıl giderebileceği konusu, varoluşundan günümüze kadar tecrübeye dayalı bir birikimle meydana gelmiş ve bu ihtiyaçlar giderildikçe yerini daha farklı ihtiyaçlara bırakabilmiştir. Her ne kadar öncelikli olarak yeme, içme, barınma, giyinme, sağlıklı kalabilme gibi ihtiyaçlar yer alsa da bunların temelinde insanın kendisini güvende hissetme ihtiyacı yer almaktadır. Tüm bu ihtiyaçlar karşılandığında varoluş sebebini araştırmak, üretmek ve estetik kaygı gütmek gibi ikincil ve daha ötesi ihtiyaçlar tecrübe edilmeye başlamıştır. Bu konu ile ilgili en kapsamlı araştırmalardan birini ortaya koyan Maslow'a göre tüm bu ihtiyaçlar bir tür hiyerarşik sıra izlemekte ve buna "Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi" denmektedir (Maslow, 1943). İnsanın safi ihtiyaçlarını belirlemede oluşturulan kriterler, mümkün olmadığında yaratacağı krizin büyüklüğüne göre bir piramidin basamakları gibi sıralanmış ve en alt basamağı en temel ihtiyaçları karşılayacak şekilde geniş ölçüde bu kısma yer verilmiştir. Gerekli ihtiyaçların yarattığı yokluğun durumuna göre kriterler yukarıya doğru en az ihtiyaca göre şekillenmiştir. Aşağı doğru inildikçe belirtilen ihtiyacın önem sırası ve yaygınlığı artış göstermektedir. Bu anlamda kategorize edilen ve alt başlıklar halinde sıralanan ihtiyaçlar, önem sırası azdan çoğa doğru şu şekilde sıralanmıştır:

• Kendini gerçekleştirme (Self Actualization) gereksinimi (erdem, yaratıcılık, doğallık, problem çözme, önyargısız olma, gerçeklerin kabulü)

• Saygınlık (Self-esteem) gereksinimi (kendine saygı, güven, başarı, diğerlerinin saygısı, başkalarına saygı)

• Ait olma, sevgi, sevecenlik (LoveandBelonging) gereksinimi (arkadaşlık, aile, cinsel yakınlık)

• Güvenlik (Safety) gereksinimi (vücut, iş, kaynak, etik, aile, sağlık, mal güvenliği)

• Fizyolojik (Physiological) gereksinimler (nefes, besin, su, cinsellik, uyku, denge, boşaltım) (Akt., Şeker, 2014).

Bahsi geçen hiyerarşisinin en altından en üst noktasına kadar Maslow, 1954 yılında yayınladığı eserinde "bir insan neye ulaşabiliyorsa ona ulaşmalıdır" şeklindeki cümlesi ihtiyacın durumuna ve ulaşılabilirliğine bir örnek olarak verilebilir (Maslow, 1954). Burada bahsedilen, kişinin imkânları dâhilinde ulaşabileceği ya da sınırlarını zorlayabileceği

alanı ifade etmektedir. Herhangi bir katmanda yaşanan bir eksiklik veya problemin, kişinin bir üst seviyeye çıkmasını engellemesi kaçınılmaz bir durumdur. Örneğin henüz yemek ihtiyacını karşılayamayan bir kişinin güvende olduğunu hissetmesi mümkün değildir. Bir örneği de henüz öz saygısını kazanmamış birinin yaratıcılık seviyesine ulaşması beklenmemektedir. Maslow'un oluşturmuş olduğu ihtiyaçları gösteren piramit şu şekilde de gösterilebilmektedir (Maslow, 1943):

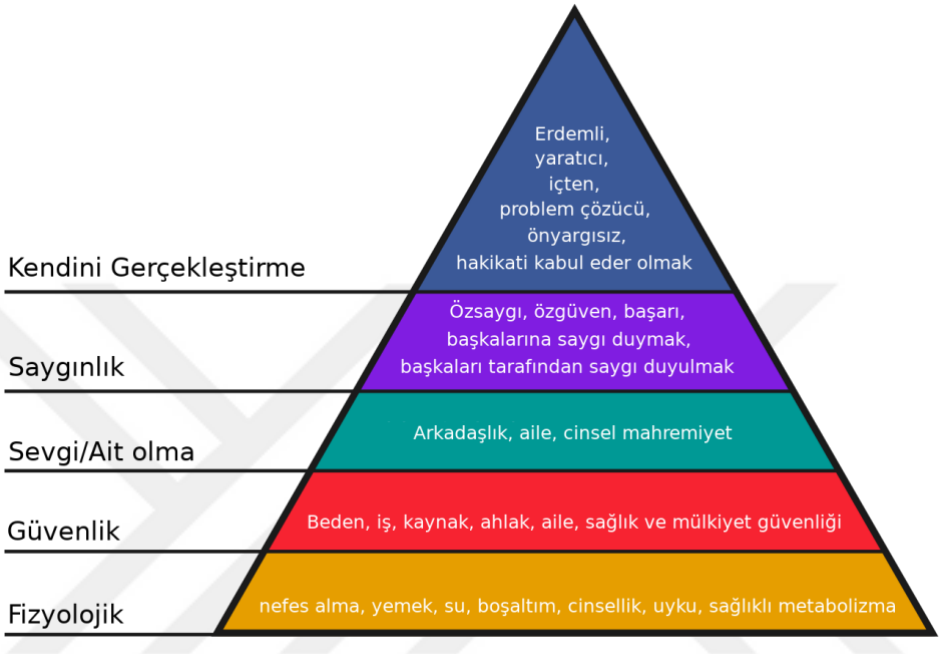

Şekil 1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Temel ihtiyaçlardan insanın kendisine ulaşma çabasını karşılayacak ihtiyaçlara doğru bir sıralama izleyen bu piramitte de görüldüğü üzere her biri basamaklar şeklinde oluşturulmuş ve basamaklardan yukarıya doğru çıkıldıkça ihtiyaçlar insani doyuma doğru bir ilerleme kaydetmiştir. Günümüzde bu ihtiyaçların karşılanması kişinin elde ettiği gelire ve bu geliri ne şekilde kullandığına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Elde edilen gelir kişinin refah seviyesine doğru orantılı olacak şekilde kullanıldığında piramidin basamaklarında yer alan düzeyler gerçekleştirilmiş olacaktır. Elbette yalnızca gelir düzeyi değil, aynı zamanda kişinin insan ve doğayla ilişkisi de öz saygınlık, sevilme ihtiyacı gibi maddi olmayan unsurları da belirlemektedir. Maddi olarak elde edilebilecek ihtiyaçlar karşılandıkça kişinin manevi duygu ihtiyacı görünür hale gelecektir. İşte bu noktada bir kişinin refah seviyesinin artışı ve bir insan olarak geliştiğini gösteren bazı kavramlar ortaya çıkmaktadır. Bununla ilgili ilk olarak "refah" kelimesinin gelişmişlik düzeyiyle ilgisini açıklamak gerekmektedir. Refah kavramıyla ilgili tanımlara bakıldığında, herhangi bir şeyi nitelemek için başına "refah" kelimesi getirildiğinde "bolluk, varlık ve iyilik" gibi kavramları

temsil ettiği görülmektedir (Ünlü, 2017). Diğer taraftan sanılanın aksine, kişisel olarak ele alındığında refah kavramı yalnızca mutlu, bolluk içinde ve zengin olma durumunu karşılarsa eksik kalmaktadır. O yüzden sözü edilen refah kavramı, kişisel düzeyde üç temel yapıda incelenebilmektedir:

Birincisi, refah öznel bir yapıya sahiptir; kişinin yaşamış olduğu deneyimler ile direkt olarak alakalıdır.

İkincisi, sadece belirlenen ihtiyaçların yokluğu ile değil, bazı olumlu ifadeler ve alınabilecek önlemlerle de ilgilenmesidir.

Üçüncüsü ise refah, yalnızca küçük bir bakış açısıyla belirlenen yaşam alanı ile ilgilenmenin ötesinde, diğer yaşamsal faaliyetleri geniş bir perspektifle değerlendirme çabasında bulunmaktadır (Kruger, 2011).

Refah kavramıyla birlikte bir başka ihtiyaç düzeyi belirleyici kavram ise gelişmedir. Gelişme, tüm insanların yaşam kalitesinde iyileşme sürecidir (Günsoy, 2005). Diğer taraftan gelişme yalnızca bir toplumun üretmesine ve kişi başına düşen gelirin arttırılmasına bağlı değil, aynı zamanda toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve politik yapısında görülen iyileşmelerle de ilişkilidir (Han ve Kaya, 1999). Toplumun ekonomik açıdan gelişmesi ile birlikte gelişmenin amacı, toplumdaki kişilerin uzun, sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmesidir. Doğal olarak, gelişme kavramının özünde "insan" faktörünün olduğu görülmektedir. Buradan hareketle 1990 yılından bu yana Birleşmiş Milletler tarafından 18 ülke için insani gelişmeyi sağlık, eğitim ve gelir düzeyi olmak üzere üç başlıkta ele alan ve her ülkenin kendi içindeki gelişimlerini görmelerini ve kıyaslama yapabilmelerini sağlayan İnsani Gelişme Endeksi (İGE) de gelişmeyi ölçümleyen bir kuruluş olarak karşımıza çıkmaktadır (Eren ve Mizrahitokatlı, 2020). İlgili kaynaklara bakıldığında bu tanımdan yola çıkarak insani gelişmeyi bireylerin yaşam seviyelerini çağdaş yaşam standartlarına çıkartmayı hedefleyen ve tüm haklarını gözeterek yaşayabilmesine imkân sağlayan bir sürecin toplamı olarak tanımlamak mümkündür (Doğan ve Tatlı, 2014). İnsani Gelişme Endeksi'nin alt başlıklarında yer alan sağlık, eğitim ve gelir düzeyi kavramları çok boyutlu bir yapıya sahip olmakla birlikte önem sırasına göre sıralandıkları görülmektedir. Birincil hedef olarak sağlıklı bireyler yetiştirme, daha sonra eğitimle bu sağlıklı ortamı sürdürme ve tüm bunları gelir düzeyini artırarak döngüsel olarak devam ettirme çabası vardır. Sağlık ortamı sağlanıp, gelir düzeyinin artması için eğitim basamağı bir aracı olarak her iki tarafın da desteklenmesini sağlamaktadır.

İnsani ihtiyaçlar açısından eğitimin yeri, sağlık, güvenlik ve ait olma ihtiyaçlarının karşılanmasının ardından bu verileri aktarımında büyük öneme sahiptir. Bu sebeple eğitim de diğer tüm ihtiyaçlar gibi insani gelişmenin ve var olmanın bir basamağını oluşturmaktadır. Eğitimde yer alan öğrenme çabası, kendini gerçekleştirme ve kimliğini bulma arzusu ile şekillenen bir yapısı olduğu görülmektedir. Diğer taraftan Maslow'un da ifade ettiği gibi insan

doğası sürekli bir gelişme yönelim göstermekte ve bu doğrultuda ilerlemektedir. Bunun bir sonucu olarak da insan doğasının daimi bir gelişim süreci içinde olduğunu, durağan olmadığını belirtmektedir (Tuncel ve İçen, 2018). Bununla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında eğitimin yerinin ayrı olduğu ve psikolojik ihtiyaçlarının da bilinip karşılanmasının eğitimdeki kaliteyi artırdığı gözlemlenmiştir (Ercoşkun ve Nalçacı, 2005).

Eğitim almanın insani bir ihtiyaç olarak düşünülmesi diğer tüm ihtiyaçlar gibi bir basamak oluşturmasa da kazanılmış ihtiyaç bilgisinin aktarımı ve bilme ihtiyacının giderilmesi konusunda ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bakımdan içsel bir uyanış ve kendisinin ne olduğunu kavrama, benlik duygusu ve kendini tamamlama isteği gibi en üst düzey ihtiyaçlara bir cevap niteliğinde olan eğitim, yaşamın da vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir (Tekke, 2019).

İnsan doğasının bir parçası olarak kendini gerçekleştirme, bir gelişme çabası ve insan davranışlarını harekete geçiren bir güdü olduğu gibi erişilmeye çalışılan ve aktarılma ihtiyacı hissettiren bir gelişme düzeyi olarak da anlaşılmaktadır. Kendini gerçekleştirme ve eğitim, hayat boyunca devam eden bir süreç olduğundan insan, hayatının her anında, kendini gerçekleştirme açısından belirli bir düzeye sahip olabileceği gibi eğitimde de bu noktada her an ilerleme kaydedebilir (Kuzgun, 1972).

Gelişmişliğin bir işareti olarak bu ölçütü belirleyen en önemli etmenlerden biri eğitime verilen önceliktir. Eğitime önem verilmesinin asli sebebi, hem bireye hem de topluma sağladığı yararlardır. Eğitim, yalnızca öğretilmesi gerekenin aktarımını değil, aynı zamanda kişi başına düşen geliri, çevre ve sağlık konusundaki bilincin yükseltilmesi, suç oranlarının ve eşitsizliğin azaltılması, demokrasinin gelişmesi ve siyasi istikrara katkısı nedeniyle de devletin ihmal edemeyeceği kadar önemli bir görevi karşılamaktadır. Bu bakımda daha çocukluk yıllarından itibaren, temel eğitim olarak bilinen ilköğretimden başlayarak bu eğitim hakkı ve ihtiyacından yararlanılması gerekmektedir. Okul öncesi dönemle birlikte ve sonrasında devam eden ilköğretim dönemi ile gerekli temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırıldığı bir aşama olması, bireyin hem eğitim yaşantısının, hem de genel yaşamının temellerinin atıldığı en önemli dönemlerdir (Keskinkılıç Kara ve Çalık, 2012).

Eğitim ihtiyacı, bu aktarımların gerçekleşmesi ve nihayetinde kişinin kendisini gerçekleştirmesi yolundaki çabalarına destek veren bir ihtiyaç olarak düşünülmektedir. Hiyerarşik düzende bilme ihtiyacı temel ihtiyaçlar arasında da gösterilmektedir. Bu ihtiyaç çevresine duyarlı bir birey olması ve insanın anlamlı hale getirme ihtiyacıyla ilişkilendirilebilir. İnsan çevresinde olup biteni bilmek istediğinden merak burada temel hareket noktasıdır (Ercoşkun ve Nalçacı, 2005).

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı, hiyerarşik basamağın son katmanında yer almasıyla birlikte fizyolojik bir ihtiyaçtan çok psikolojik bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Diğer tüm ihtiyaçlar karşılandığında insanın nihai olarak ulaştığı basamakta kendisini bulabilmesi ve derin bir tanımlama ile kendisini ifade edebilmesi için kendisine çeşitli sorular yöneltebilmektedir. Bunlar “ben kimim, nelerden hoşlanıyorum, hobilerim neler olabilir” gibi sorularla estetik yönünü keşfetme girişiminde bulunabilmektedir. Bu keşifte estetik duygular aşılayan, kişide zevk ve heyecanla yapma isteği uyandıran çeşitli faaliyetleri gerçekleştirme ihtiyacı olarak düşünülmelidir. Temel ihtiyaçlarını karşılayan birey gerekli doyuma ulaştığında kendini bir üst düzeyde görmek ister. Genel olarak bu istekler erişilmesi zor hedeflerdir ve kişide sürekli olarak bir gerilim ve yapma isteği yaratır. Bu gerilimler sonucunda kişi yeni olanın arayışına girer. Estetik bir kaygı güden birey nihayetinde kendisini sanat, zanaat veya spor gibi çeşitli dallarda geliştirme ihtiyacı hissetmektedir (Taçyıldız, 2017).

Estetik düşünme ve tasarlama konusunda bir ihtiyaç hissetme durumu kişinin kendisini tamamlama isteği ile ilişkilidir. Bu bakımdan bir şeyler tasarlama ve bu tasarımı daha güzel gösterme çabası var olan bütünlük sağlandığında yani hayati ihtiyaçlar karşılandığında ortaya çıkacaktır. Sanatsal düşünme ve estetik algı her ne kadar insanın içinde olsa da bir taraftan da çeşitli eğitimlerle desteklenerek var olan algı geliştirilebilmektedir. Bugün pek çok sanat okulu, sanatsal yatkınlığa sahip, estetik düşünme becerisi yüksek kişilere ders verilen yerler olarak bilinirken aynı zamanda sanatçı olan kişilik burada eğitim alarak kendisini daha fazla geliştirebilmektedir.

Fakat bilinenin aksine sanat eğitimi yalnızca yetenekli olduğu bilinen, gözlemlenen kişiler için “lüks” bir ihtiyaç değildir. Herkesin içinde bulunması gereken bir tür kişilik eğitimidir. Sanat eğitimi denildiğinde güdülmesi gereken amaç yalnızca sanatçı yetiştirmeye yönelik değil aynı zamanda kişiyi sanat yoluyla donanımlı biri haline getirirken estetik duygular barındırması eğitimidir (Bilirdönmez ve Karabulut, 2016).

Sanat bir çeşit ruhsal ve etik değerler açısından bir öğrenme yolu ve yöntemidir. Kişiye kararlarını verirken özgürce düşünme yeteneği bağışlar. Diğer bir ifade ile kendini ifade etmiş olmanın verdiği haz ile yaşama karşı bir inanç ve mutluluk getiren bir çeşit paylaşım öğesi olarak görülebilir (Erzen, 1991). Etike (1985), bu konu ile ilgili olarak gençlerin sanat adına eğitilmesi ile mutlu olacaklarını, daha dengeli bir şekilde hayata adım atacaklarını ve mutlu, güzel bir dünya yaratma konusunda daha başarılı olacaklarını dile getirmiştir.Çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin daha ileri bir sanat ve estetik algısı oluşturabilmeleri için hayatlarının büyük bir kısmında yer edinen eğitimin içerisinde sanat ve eğitim dengesini, bütünlüğünü koruyabilmeli ve verimli hale getirebilmeleri için kendilerince bir çaba içerisinde olmaları gerekmektedir. Bu tür bir eğitimle gelişen ve değişen dünyada daha uyumlu ve sağlıklı bireyler olma yolunda ilerleyebilmektedirler (Sönmez, 2002).

Doğa ve insan arasındaki ilişkilerle birlikte insanın insanla ve toplumla olan bütün ilişkileri birçok yönüyle ele alınması gerekir. Bu yönler somut gerçekleri içerdiği gibi soyut anlam barındıran estetik duyguları da yansıtabilmelidir. Zihinsel anlamda zenginleştirilmiş tüm estetik duygular yalnızca bir veriliş ya da bir lütuf olarak değil tüm insanlığın içinde bulunan temel ihtiyaçlardan biri olarak düşünülmelidir. Bu şekilde bakıldığında her insan yaratıcı güçlerle donatılmış bir yapı olarak dünyaya gelmektedir. O yüzden insanın kendisini, içinde yaşadığı kültürü, doğal çevreyi özetle yaşamı tanımlamaya yöneliktir (Gençaydın, 1990). Tüm bu belirtilen durumlardan sonra genel anlamda toplumun sanata bakış açısında ne gibi ifadelerin yer ettiğini açıklamak zordur. Ancak bir genelleme yapılması gerekirse günümüzde halkın güzel sanatlarla gerçek anlamda tanışmadığı hatta ancak %1'inin sanatın gereğini tam olarak kavradığını söylemek gerekmektedir. Günümüze kadar sanatsal değerinin farkında olmadan yalnızca sinemayı bile bir eğlence aracı olarak benimseyen bazı kişilerin resim, seramik, vitray, yontu, tiyatro, müzik, bale, edebiyat ve diğer sanat dallarından uzak olduğunu söylemek mümkündür (Budak, 1991).

Eğitim, temel ihtiyaçlar ve kendini gerçekleştirme gibi başlıklar altında sıralanan konunun sanat kavramı üzerindeki etkisi hem toplumsal hem de eğitimsel açıdan incelenmesi gerekmektedir. Bu bakımdan eğitimin içinde yer alması beklenen sanat kavramı, hangi yönleri ile ele alındığı konusunda bir araştırma yapılması gereği duyulmuştur. Bunun ilk basamağını ise sanat kavramının ne olduğu açıklanarak ve ardından toplumda ve eğitimdeki yeri belirlenerek devam edecektir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın yapılması için belirlenen amaç, okullarda gerçekleştirilen sanatsal faaliyetler, belirli gün ve haftalarda yapılan çalışmalar ve kulüp etkinliklerinin nasıl ve ne sıklıkla yapıldığını ortaya koymaktır. Özellikle ilkokul ve ortaokulda gerçekleştirilen sanatsal faaliyetlerin öğrencilerin yaş seviyeleri bakımından son derece önemli olduğu bilinmekte ve bu tür etkinliklerin onların yaşamı boyunca kendilerini geliştirmeleri için bir ortam hazırlamaktadır. Bu yüzden öğretmen ve yöneticilerin okullardaki bu tür çalışmalara bakış açıları, ne tür faaliyetler yaptıkları, yılın hangi zamanlarında nasıl etkinlikler düzenledikleri tespit edilecek ve yapılan faaliyetler sonunda öğrenci, öğretmen ve yöneticinin memnuniyet düzeyleri araştırılacaktır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Araştırma yapılmadan önce üzerinde çalışılacak konu ile ilgili çeşitli problemler öne sürülmüş ve bunların çözüme kavuşturulmadan önce neler olabileceği sıralanmıştır. Özellikle sanatsal faaliyetlerle ilgili okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine dayanarak

oluşturulacak görüşme sorularından önce çalışmanın asıl problemlerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Buna göre:

1. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin sanata bakış açıları nedir?
2. Okul yöneticileri sanatsal faaliyetler için destekleyici bir tavır içinde midir, yoksa çeşitli sebeplerle ertelemekte midir?
3. Öğretmenler sanatsal faaliyetleri gerçekleştirmek üzere ne tür çalışmalar yapmaktadır?
4. Belirli gün ve haftalar ile birlikte sosyal kulüp çalışmalarında aktiflik düzeyi nedir ve bu tür günlerde ve kulüplerde ne tür çalışmalara yer verilmiştir?
5. Öğrencilerin sanatsal faaliyetler düzenlenirken görüş ve önerilerinin alınma oranı nedir?

Yukarıda verilen sorular doğrultusunda araştırmaya ışık tutacak görüşme soruları hazırlanarak elde edilecek veriler sıralanacaktır.

1.3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Sanatsal faaliyetler yalnızca boş zaman değerlendirme aktiviteleri olmamakla birlikte kişinin yaşamı boyunca elde edeceği tecrübelere ön hazırlık yapmasına fırsat vermektedir. Başta öğretmenler olmak üzere, yöneticiler ve velilerin desteği ile öğrencinin sanatsal etkinliklerden fayda sağlaması için öncelikle bu tür faaliyetlerin çeşitli olması gerekmektedir.

Sanatsal faaliyetlerin çeşitliliği arttıkça ve öğrenciler bu faaliyetlere katıldıkça hem yaşamsal olarak hem de akademik hayatlarına getireceği faydalar açısından öneminin olduğunu anlayacaklardır. Öğretmenlerin teşvik etmesi, yöneticilerin bu tür faaliyetler için ayırdığı zaman ve bütçe ile akademik ve ders dışı etkinliklerle öğrencinin gelişimi sağlanacaktır. Bu yüzden sanatsal faaliyetlerin çeşitliliği ve bu çeşitlilikten öğrencilerin ne derece faydalandığı da araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın yapılacağı yer ilçe olarak seçilmiştir. Bunun sebebi ise yaşanılan ilçe olması sebebi ile ilçe bazında random bir seçim yapılmış öğrencilerin bu tarz etkinliklere ulaşımının ne derece olduğunu ortaya koymaktır. Doğal olarak araştırmada çıkacak sonuçlar için görüşme sağlanacak okullarda sanatsal faaliyetlerde çeşitliliğin ne durumda olduğu tespit edilecektir.

Bir diğer sınırlılık ise faaliyetler için okullardaki öğretmenlerin branş bazında yetkinliklerini araştırmak olacaktır. Çünkü ilçelerdeki atamalarda bazı bölgelerde sanatsal faaliyetlerle ilgili, örneğin müzik ve resim gibi öğretmen açıkları olabilmektedir. Bu sebeple sanatsal faaliyetlerle ilgili çalışmaların neler olduğunu tespit etme konusunda belirli

sınırlılıklar meydana gelebilmektedir. Ayrıca konu ile ilgili yapılan araştırmalarda her ne kadar sanatsal faaliyetlerle ilgili literatürler olsa da öğrenciler, yöneticiler ve öğretmenler bazında çalışmalar da konuya yine sınırlılıklar getirebilmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın başında belirlenen plan dahilinde henüz okullardaki yönetici ve öğretmenlere görüşme gerçekleştirilmeden önce okullarda sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirildiği varsayılmaktadır. Ancak bu faaliyetlerin belirli gün ve haftalarla sınırlı olduğu, kulüp bazındaki faaliyetlerin ise yeterli düzeyde olmadığı düşünülmektedir.

Özellikle ilçedeki ve ilçenin kenar kısımlarında kalmış okullarda bu tür faaliyetlerin şehirlerdeki okullara oranla daha az gerçekleştirildiği de varsayılmaktadır. Çünkü okullara gelen ödenek, ayrılan bütçe ve velilerin okuldan beklentileri dikkate alındığında bu tür varsayımların olabileceği ön görülmektedir. Bir başka varsayım ise yöneticilerin ödenekler konusunda sanatsal faaliyetler için destek bulma konusunda sıkıntı yaşarken öğretmenlerin de yalnızca belirli gün ve haftalara bazında bir şeyler gerçekleştirebilecekleri yönündedir.

1.6. Tanımlar

Okul Yöneticisi: Okul yöneticileri, diğer bir ifade ile okul müdürleri, okullardaki düzeni ve güvenli ortamı sağlayan en önemli ve etkili bireydir. Bununla birlikte okuldaki öğrenme atmosferini, öğreticideki profesyonellik düzeyini, öğretmenlerin okula bağlılığını ve motivasyonlarının yüksek olmasını, öğrencilerin okul ve sosyal başarısını etkileyen liderlik özellikleri ile okulu bütün halinde tutan yöneticidir (Korkmaz, 2005).

Sanat: Kişide estetik duygu uyandıran, algısal olarak kişiden kişiye değişen, duygusal olarak tepki uyandıran, yalnızca somut değil aynı zamanda soyut değerler de üreten güzellik anlayışına ve ortaya koyulan ürüne sanat denir (Büyükdüvenci, 2006).

Sosyal Kulüpler: Sosyal etkinlikler ya da ders dışı etkinlikler olarak da nitelendirilen faaliyetler, ders dışında ayrılan bir zaman diliminde ister okulda ister okul dışında yapılan eğitim ve öğretim çalışmalarının tümünü kapsar. Bu tür ders dışı etkinlikler de okul programlarının bir parçası olarak gösterilmektedir (Tetik, 2008).

Belirli Gün ve Haftalar: Milli ve tarihi günler, toplum için önemi olan haftalar ve sorumluluk bilincini aşılayacak anma günlerinin bütünüdür. Bu günlerin düzenlenmesindeki amaç etkinliklerle çocukların milli ve önemli günlerin değerini kazanması, arkadaşları ile birlikte takım çalışması yapması ve sosyal kimlik kazanarak özgüven kazanması gibi faaliyetlerdir (Keskin, 2018).

1.7. Literatür Taraması

Araştırmanın başında okullarda gerçekleştirilen sanatsal faaliyetlerin neler olabileceği araştırılmıştır. Bununla ilgili yapılan kaynak taramaları sonucunda Akdoğan'ın (2001), "Sanat, Sanatçı, Sanat Eseri ve Ahlak" adlı çalışmasında sanatın ne olduğu, sanat denilince akla ne gibi sanat kavramlarının geldiği ve sanatla ilgili ne tür kaynaklara bakılabileceği incelenmiştir. Buradan yola çıkarak farklı kaynaklara ulaşılmış ve sanatla ilgili diğer literatürlere ulaşım sağlanmıştır.

Toplumsal bir değer olarak sanatın ne derece önemli olduğu ve hangi yönleri ile toplum ve sanat ilişki kurulduğuna dair bilgi edinmek için Değirmenci'nin (2016), "Sanat Sosyolojisi Üzerine: Belirli Kavramsal Gerilimler ve İkilikler" adlı çalışması incelenmiş ve sosyolojik açıdan sanatın toplum üzerindeki etkisinin ne olduğu tespit edilmiştir. Bu konu ile ilgili literatüre kaynaklık edecek çalışmalar listelenerek yapılacak çalışmaya ışık tutmuştur.

Sanatın eğitimsel açıdan değerlendirilmesinde ise Köse'nin (2013), "Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Ders Dışı Etkinliklerin Sınıflandırılmasına Yönelik Bir Öneri" adlı çalışması incelenmiştir. Bu çalışmada ders dışı etkinliklerin neler olabileceği, tanımı ve okullardaki kullanımı araştırılmış ve öğrenci kulüplerinin de bu tür bir ders dışı etkinlik olabileceği ortaya koyulmuştur.

Yine aynı konu ile ilgili Ercan'ın (2020), "Özel Okullarda Gerçekleştirilen Keman Eğitiminin Değerlendirilmesi" adlı tez çalışmasında ders dışı bir etkinlik olarak müzikle ilgili neler yapılabildiği, özellikle özel okullardaki durumunun ne olduğu incelenerek yapılacak olan çalışmada karşılaşılacak farklılıklar ortaya koyulmak istenmiştir.

Sanatsal faaliyetleri gerçekleştirmek için öğrenci ve öğretmenlerin birlikte çalıştıkları bir alan olarak belirli gün ve haftalarda ne tür faaliyetlerin olabileceğini ve hangi temalara yer verildiğini araştırmak üzere Bastaban ve Kayserili'nin (2020), "Ortaokul Düzeyindeki Öğrenci Çalışmalarının Özgünlük Durumlarının İncelenmesi: Belirli Gün ve Haftalar Temaları Örneği" adlı çalışması incelenmiş ve bu konu ile ilgili kaynakların neler olduğu, hangi açılardan incelendiği gibi faktörler ele alınarak sıralanmıştır.

Konuya yakın bir çalışma yapılıp yapıladığını incelemek adına okullarda sanatsal faaliyetlerin işleyişinde öğretmen ve yönetici görüşleri ile ilgili kaynak taraması yapıldığında benzer bir çalışma olarak Aydın'ın (2018), "Okul Yöneticilerinin Sanata Yaklaşımı" adlı çalışması incelenmiş, okul yöneticilerinin sanata bakış açılarının neler olduğuna dair ortaya koyulan görüşler sıralanmıştır. Diğer taraftan yapılacak olan araştırmadan farkının ne olduğu tespit edilmiş ve öğretmenlere karşı tutum ve davranışlar, öğrencilere tanınan imkânlar ve görüşme sorularındaki farklılıklar gibi unsurlar olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle planlama ve yürütülmedeki sürecin ne olacağı araştırıldığı için okul müdürleri ve öğretmenler ile görüşülmesi gerekliliği öne çıkmaktadır.

Son olarak konunun yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi açısından birçok kaynağa başvurulmuş, bunlar arasında ilk olarak Gürbüz ve Şahin'in (2015), "Sosyal Bilimlerde

Araştırma Yöntemleri Felsefe - Yöntem - Analiz” adlı kitabından yola çıkarak genel hatları ile hangi tür yöntem ve tekniklerin kullanılacağı belirlenmiştir.

Eğitimde araştırma yöntemlerinin neler olabileceğine dair aranan literatür taramalarında Çetin, İlhan ve Şahin’in (2021), “Eğitimde Araştırma Yöntemleri Temel Kavramlar, İlkeler ve Süreçler” adlı kitabı incelenmiş, temel kavramların neler olduğu, bu tür araştırmalar yapılırken ne tür süreçlerden geçildiği gibi esaslar belirlenmiş ve ilgili başka kaynaklara ışık tutmuştur.

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın “Kuramsal Çerçevesi” bölümünde konu ile ilgili alt başlıklar incelenecek ve sanat kavramı, sanatın günlük hayatımızdaki ve eğitim hayatımızdaki yeri, sanatsal faaliyetlerin neler olduğu, belirli gün ve haftaların önemi, sosyal kulüplerin sanatsal faaliyetlere etkisi gibi konular üzerinde durulacaktır.

2.1. Sanatın Hayatımızdaki Yeri

Çok eski çağlardan bu yana insanlığın temel ayırıcı etmenlerinden biri estetik görünüş, biçim güzelliğini ayırt etme ve zıt bir etmen olarak çirkinliği fark etme yetisi olmuştur. Bununla ilgili yapılan çalışmalarda insanların güzel ve çirkini, estetik olanla olmayanı kavrama biçimi bazı standartlara kavuşturulmuş olsa da tamamen aynı özellikleri karşılamadığı da görülmüştür. Bir başka deyişle, güzel olan bazı şeyler insanlığın tamamı için güzel görünürken bazıları farklı güzellik anlayışına sahip olabilmektedir. Standartların dışındaki güzellik algısı bir yana genel güzellik görüşü daha çok estetik anlayışa göreceliğin daha az karıştığı, herkese hitap eden bir yapısı olduğu bir algılama biçimidir. Bugün çeşitli sanat dallarının neden bu başlık altında toplandığı da genel güzellik ve estetik algısına hitap etmesinden kaynaklanmaktadır. Resim, müzik, tiyatro, dans, edebiyat, mimari, sinema ve fotoğrafçılık gibi dalların estetik bir kaygı gütmesinin sebeplerinden biri de bu sanat dallarının duygu, düşünce ve hatta somut kavramlarda güzellik anlayışına uyma, güzeli arama çabasının olmasıdır. Sanatla ilgili görüşlerini bildiren birçok yazar ve akademisyen de sanat görüşü ile ilgili ortak paydalarda buluşsalar da düşüncelerini tıpkı bir sanat eseri gibi benzersiz şekilde dile getirmişlerdir. Bunlardan ilki klasik eserlerin mucitlerinden Tolstoy, sanat ile ilgili düşüncelerini dile getirirken sanatçının ifade ettiği duyguları başkalarına aktarabilme; insan duygusunu biçimlendirme, oluşturma ve geliştirme olarak tanımlamıştır (Tolstoy, 2004). Bir diğer tanımı ise “İnsana yeni şeyler kazandıran ve sanatçının ifade ettiği her duygudur ve sanatın ürünü, düşünceyle ortaya koyduğu sanat eseridir.” şeklindedir (Tolstoy, 2004).

Tarihsel gelişimi açısından geçmişten bugüne kadar güzelliğin, sanatın ve edebiyatın tanımı defalarca yapılmıştır. Bu tanımlarda bariz olarak görülen özellik ise genel olarak insanın hoşuna giden, kişide bir tür coşku, heyecan ve hayranlık uyandıran, diğer

taraftan ona estetik haz veren her tür varlık sanatın bir getirisi olarak güzel olmalıdır. Her ne kadar güzellik göreceli bir ifade olsa da “iyi”, “hoş”, “doğru” gibi kavramlar kişisel değil büyük bir çoğunluğun kabul gördüğü, kabul ettiği ifadeler olup bu kavramların tam tersi tarafta bulunan varlıklar itici bulunur (Bulduker, 2015). Güzelliği ön plana alıp daha terimsel bir ifade ile estetik kaygı güdülen her şey sanatın konusu olmaya elverişlidir. Diğer taraftan her güzel varlık sanat eseri olamazken sanat kabul edilen her şeyin içinde bir parça estetik barındırması gerekmektedir. Birçok kez sanatın ne olduğu nasıl olması gerektiği ile ilgili tanımlar yapılıyor olsa da sanatın ne olduğu sorusunun herkesçe kabul edilebilir bir yanıtı yoktur. Tarih öncesinde yaşamış toplumlarda bir çeşit büyü pratiği olarak görülen sanat, Antik Yunan dönemi ile birlikte Eflatun’un sistematik bir hale getirdiği tanımla mimesis ya da taklitle özdeş bir temsil aracı haline gelmiştir (Değirmenci, 2016). Sistemli bir hale gelebilmesi ve geliştirilmesi oldukça uzun bir zamana yayılan sanat ifadesi, insanla ilişkilendirilmesinden önce doğa ve taklit yoluyla hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Doğayı bir araç olarak görerek ve farklı duyguları bu doğa aktarımına yansıtarak çeşitli malzeme ve gereçlerle de ifade edilebilmesi farklı sanat dallarını, sanat türlerini de biçimlendirecek bir döneme girildiği de görülmektedir (Yılmaz, 2019). Ortak bir kavram olarak kendini ifade ediş biçiminde estetik bir duruş sergileme yolu, bu çeşitli sanat dallarının üzerinde yürüdüğü bir kavşak konumuna gelmiştir. Güzellik ve estetik kavramlarının birbiriyle iç içe olması sanat dallarının birbirleriyle benzer özellik göstermesini destekler niteliktedir.

Sanatın en genel tanımını bize verecek olan sözlüklerde tanımsal olarak bir duygu, tasarı, güzellik vb.nin anlatımında kullanılan yöntemlerin bütünü veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık olarak karşımıza çıkmaktadır (Türkçe Sözlük, 2016). Tüm tanımlamaları ile birlikte sanatın hayatımızdaki yerinin tartışmasız çok büyük olduğu fakat sanat denilince ortada somut bir ürünün olması gerekliliği düşüncesiyle pek çok şeyin sanat kabul edilmediği düşünülmektedir. Yalnızca estetik duyguya dayanarak farklı bir bakış açısıyla doğanın kendisi de bir sanat eseridir. Ancak insan eliyle üretilen ürünlerde aranan estetik bir duyuş çabası somut bir arayış içerisinde olabilmektedir. Bu sebeple sanatla ilgili yaklaşımlar, toplumla ve eğitimle ilişkisinin ne olduğuna bakarak sanatın ne kadar geniş bir perspektife yayıldığı ve yalnızca birkaç alt dalının bile hayatımızı nasıl etkilediği incelenecektir.

2.1.1. Sanatla İlgili Yaklaşımlar

Sanat, hayatın her alanında var olmasıyla birlikte bir şeyi sanat yapan özelliklerin estetik zevk uyandırması bakımından çeşitli şekillerde incelenmesi şeklinde yorumlanmıştır. Özellikle kişisel zevklere yönelik olması bakımından kimi zaman özgünlük ile de anılabilmektedir. Bunun yanı sıra genel güzellik anlayışı, moda ve bir kalıba oturabilme

düşüncesi sanatta benzer zevkleri bir araya getirmiş ve genel güzellik anlayışları ortaya çıkmıştır. Hatta bir genelleme getirmek adına sanat akımları ortaya çıkmış, bazen dönemsel bazen de belirli özelliklere göre bu akımlarla şekillenen ortak sanat akımları oluşmuştur.

Sanatın kendisi ve sanat akımları, tarihi süreç boyunca birçok kez bazen dış çevreyle, bazen sanatçının içindeki dünyayla, bazen sadece sanat eseriyle ve bazen de onu algılamaya çalışanla özdeşleşmiştir. Bu bakımdan hem teknik olarak hem de bir yapı taşı olarak sanatçı, sanat yapıtı, onu algılayan birey ve dış çevre, sanatın olmazsa olmaz parçalarını oluştura gelmiştir. Belli başlı dönemlerde bu parçalardan biri veya birkaçı ön plana çıkarak değişik sanat kuramlarını ve pek çok sanat kuramını da ortaya çıkarmıştır. Tarihi süreçteki en büyük örneklerden biri çok uzun süre önceye (Milattan önceki dönemlere) dayanan ve 19. yüzyıla kadar devam eden Yansıtmacı Kuram" ile sanatçının dış dünyayı sanat yoluyla yansıttığını savunmuşlardır. "Yansıtmacı Sanat Kuramı" olarak adlandırılan bu anlayışa göre dış dünyayı olduğu gibi göstererek, kimi zaman düzeltici ve düzenleyici bir çabaya girerek ve bazen de genellemeler yaparak yansıtmaya çalışmışlardır. Rönesans'a kadar Platon'nun ve Aristo'nun bu konudaki görüşleri etkili olurken, bu dönemde yeniden gündeme gelip farklı bakış açılarıyla yeniden yorumlanmıştır. Genel güzellik anlayışı ön plana çıkarken ideal güzellik kavramı gibi genelleyici ifadeler kullanılmıştır. Rönesans gibi sanatın en üst seviyelerinden birinin yaşandığı bu dönemden sonra sanatın yönü daha çok toplumsal olaylara ve gündelik/sade yaşama çevrilirken bir taraftan da işçi ve emekçi sınıfına doğru yönelimler başlamıştır. 19. Yüzyıla kadar sanat "yol boyunca gezdirilen bir ayna olarak görülürken sonrasında yalnızca dış dünyanın güzelliklerinin bir yansıması değil, toplumsal sorunlar da ele alınmaya başlamıştır (Çakır İlhan, 2007).

Bahsi geçen sanat akımlarının oluşumlarında yalnızca sanatçıların kendi görüşleri değil aynı zamanda toplumsal ve sosyolojik olaylar, dönemin gerektirdiği koşullar, yaşamsal faaliyetleri etkileyen unsurlar ve bilimsel gelişmeler etkili olmuştur. Birbirlerinden farklı üsluba ve özelliğe sahip olan bu akımlar, ilk zamanlar birbirlerine bir tepki olarak ortaya çıksa bile sonraki dönemler, özellikle modern sanat akımları (20. yy) birbirlerinden ayrı bir perspektifle sanatlarını icra etmişlerdir. 20. yy'dan sonra ise akımlar daha sıra dışı bir hal alarak görünmeyeni gösterme ve modern bir havaya bürünme çabasına girmişlerdir. Geldiği bu süreçte sanat akımlarının ister birbirine zıt isterse tamamen farklı bir sanat anlayışıyla ortaya çıksın, her birine bilişsel, sosyal ve toplumsal olaylar etki etmiştir. Bir önceki akıma tepki olarak doğan bir sanat akımına örnek vermek gerekirse katı kurallar, gerçek dışı ölçüler, yenilik ve hayal dönemi olan Rönesans sanat akımlarına karşı realizm bir başkaldırı niteliği taşımıştır. Bu akımla birlikte doğa olduğu gibi yansıtılmış, insan ne ise o olarak gösterilmiştir (Şentürk Tosun, 2020). Sonraki dönemlerde ise bir karşıtlık yerine

toplumsal olayların sanata yansıması ele alınmış ve gelişen dünyadaki sanayileşmeyle birlikte Fütürist, Dadaist akımlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Elbette sadece gelişim gösteren olaylar değil, dünyanın hem bölgesel hem de kitlesel bir şekilde gerilemesine sebep olan savaşlar da sanatçıların dünyaya bakış açılarını değiştirmiş ve sanatlarına bu değişimi yansıtmışlardır (Şentürk, 1999).

Tarihsel sürece bakıldığında Eski Yunan yazarlarının kaleme aldığı eserlerden Rönesans ressamlarının resme yansıttıkları bakış açılarına ve 17. yüzyıl filozoflarının sanatla ilgili görüşlerine varıncaya kadar güzel sanatlar, modernizm, sanatçı ve estetik ideallerin parça parça gösterilmesine karşın, kuramsal bir temele oturtularak sistemli bir şekilde bir araya gelmesi ancak 18. yüzyılda tamamlanmıştır. Bu dönemden sonra sanat kavramı bütünleyici ve kapsayıcı özelliğinden sıyrılarak daha bireysel, bir diğer deyişle daha bağımsız bir alanı göstermeye başlamıştır (Bulduker, 2015). İşte bu sebeple sanat akımları, sanatla ilgili yaklaşımlar çok çeşitli alanlarda boy göstermiş ve bugün eğitim de dâhil olmak üzere pek çok alanı etkiler bir hale gelmiştir.

2.1.2. Toplum ve Sanat İlişkisi

Toplumun dinamik bir yapı taşı olarak sanat, eserleri ile birlikte pek çok kültürel özelliği toplumdan topluma, dönemden döneme farklı biçimlerde yansıtmış ve başkalarına ışık tutarak yorumlanmasını sağlamıştır. Üretilen sanat eseri ne zaman ortaya çıkmışsa o günün düşünce, istek ve ihtiyaçlarını yansıtmış, daha doğrusu yansıtmak zorunda kalmıştır. Çünkü sanat eseri sanatçıyı temsil etmektedir ve sanatçı toplumdan ayrı düşünülememektedir. Belirli bir ölçüde o toplumdan uzak, fantastik bir düzeni eserine yansıtmak istese de toplumsal olayların müsaade ettiği derecede eserlerini yansıtabilmektedir. Bir örnek vermek gerekirse savaşa katılmış yazarlarda çoğunlukla savaşın bıraktığı izler ya da savaşsız bir dünyanın hayalini görmek mümkündür.

Sanatın sanat için mi yoksa toplum için mi yapıldığı tartışması daima güncelliğini koruyan bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ikisi için de makul açıklamalar bulunmakta ve farklı bakış açıları olmalarına rağmen kendilerince haklılık payı bulunmaktadır. Sanatı devam ettiren şeyin sanatın ta kendisi olması düşüncesi ile birlikte sanat topluma mal edilmeyecekse sanat olmasının ne anlamı var düşüncesi birbirlerinden tamamen ayrı ve bir o kadar da kendi içlerinde haklı bir düşünce olmaktadır. Yine de bugün çoğunlukla sanatın toplumu ilgilendiren yapısı daha çok kabul görmüş ve sanat eserleri beğeniye sunulması açısından halka arz edilmiştir. Çünkü diğer taraftan sanatı belirleyen şeyin estetik olup olmadığına karar verme çabasıdır. Bu sebeple sanatın toplumsal düzendeki ilişkileri daha ön plana çıkmaktadır. Diğer bir deyişle sanatı izleyen, dinleyen,

yorumlayan yine toplumun kendisi olduğu ve kendi hayatından bir parça bulduğu gerçeği sanatı toplumsal bir yapıya doğru sürüklemiştir (Soysaldı ,2018).

Sanat ve toplum arasındaki bu ilişkiden yola çıkarak, herhangi bir millete ait sosyolojik verilerin içinde o millete ait kültürel ve sanatsal anlayışın izleri görülecek ve bu bilgilerin doğruluğunu test edecek tamamlayıcı bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Bunun en önemli kanıtı toplumun estetik zevk anlayışında nelerin bulunduğu yine sosyolojik alt yapının ne olduğunu algılamakla mümkün olacağından o topluma ait veriler toplanırken geniş bir perspektife yayacak bilgi birikimi ortaya çıkacaktır (Çağan, 2006).

Ancak bu ifade ile birlikte farklı düşünceler de ortaya çıkmıştır. Diğer bir deyişle estetik olarak nitelendirilen sanatın, toplumsal alanlardaki analizleri üzerine sanat sosyolojisi içerisinde farklı yaklaşımlar da ortaya çıkmıştır. Bir örnek vermek gerekirse bu konuda daha tarafsız bir yaklaşım sergileyerek güzellik veya sanatsal yetenek kavramı arasındaki ilişkide toplumun nasıl bir yere oturacağına ilişkin bir yanıtın net olarak mümkün olmadığını, ancak bu meselenin sadece toplumsal ya da siyasi etkenlere bağlı kalarak incelenemeyeceği de belirtilmiştir (Wolff, 1984).

İster etkilediği düşünülsün ister düşünülmesin toplumun kendisi ve sanatın birbirleriyle iç içe olduğu bir dünyada tamamen bağımsız kalmaları pek mümkün değildir. Bu bakımdan sanatı etkileyen bir toplum düşüncesinin yanı sıra toplumu etkileyen sanatı da göz ardı etmemek gerekir. Kitleleri etrafında toplayan sanat akımları Bunun en büyük örnekleri arasında yer almaktadır. Bu sebeple birbirlerinden ayrı olarak ele alınabilmekte fakat birbirlerini etkilememiş olmaları düşünülememektedir.

2.1.3. Eğitimde Sanatın Yeri

Sanatın birçok şekilde hayatın her alanında etkisinin olduğu yadsınamaz bir gerçek olup eğitim de sanatın etki alanına girebilmektedir. Özellikle sanat eğitimi veren okullar bu anlamda etkinin yoğun bir şekilde görüldüğü yerlerdir. Diğer taraftan örgün eğitim veren sanat okulu olmayan okullarda da sanatın öğretilmesi ve genç nesilden yeni yeteneklerin çıkması amacıyla bugün pek çok okul sanatsal çalışmalara destek vermeye devam etmektedir. Elbette sanat eğitiminde resmi olarak verilen derslerin yanı sıra öğrencinin veya öğretmenin isteği üzerine bu sanatsal faaliyetlerde çeşitlilik de görülebilmektedir. Sanat eğitiminin verimli bir şekilde verilebilmesi için okuldaki yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin birbirleri ile etkileşimde olmaları ve sanatı destekleyecek ortak bir paydada olmaları gerekmektedir. Bu bakımdan sanat ve eğitim arasında kurulacak olan bağda, bazı temel öncelikler sıralanabilmektedir:

- Eğitimi yönlendiren eğiticiler, idareciler ve karar organlarının sanata bakış açılarının olumlu olası üzerine sanat ve eğitime verdikleri desteğin ne derece olduğu,
- Eğitmenler yani öğretmenlerin, sanatı öğretirken ne gibi bir araç gerece ihtiyaçlarının olduğunu,
- Eğitilen yani öğrencilerin, sanat eğitimi alma konusundaki istekleri, imkânları, yetenekleri, zamanlarının ne derece tamamlanmış olduğu,
- Kurum, araç ve gereçlerinin sanat eğitimi verme konusunda ne kadar donanımlı olduğu bilinmelidir (Erinç, 1988).

Yukarıda bahsi geçen özellikler tamamlandığında sanat eğitimini vermek için sağlıklı bir ortam oluşturulmuş olacaktır. Çünkü sanatı yalnızca görmek değil icra etmek için, içinde bulunulan ortamın sanatı ortaya koyacak donanıma sahip olması gereklidir. Yöneticilerin desteği, öğretmenlerin hazır bulunuşluğu ve öğrencilerin yetenekleriyle birlikte istekleri bir araya geldiğinde eğitim içerisinde sanata yer vermek mümkün olacaktır.

2.2. Günlük Hayattaki Sanatın Kapsamı

Günlük hayatın içinde aranan sanat kavramına ilişkin değinilecek en önemli noktanın tanımıyla, çeşitli yaklaşımlarıyla, toplumsal ve aynı zamanda eğitimsel boyutuyla içinde yaşadığımız hayatın her anında karşılaşılan ve niteliksel olarak değerlendirildiğinde aynı zamanda günlük hayata farklı bir bakış açısı kazandıran bir kavram olduğu düşünülmektedir. Bu şekilde ele alındığında sanat, yalnızca bir hobi ya da eğlence aracı, bir başka deyişle motivasyon kaynağı olarak değerlendirilebilmekte, günlük hayatın karmaşasından uzaklaşma ihtiyacının somut bir ürüne dökülmüş hali olarak da nitelendirilebilmektedir. Genel bir kanı olarak bahsedildiği şekilde bir hobi aracı olarak düşünülmediği takdirde yalnızca meslek olarak icra edilebileceği düşünülmektedir. Bu durumda sanatsal doyumun izleyici, dinleyici veya katılımcı olarak seyredilmesi mümkün olmaktadır.

Sanatsal anlamda toplumsal bir aydınlanma yaşatılması için kültürel iletişimin güçlendirilmesi ve gerçekleşen sanatsal-kültürel etkinliklerin, sosyal gelişime katkı sağlaması gerekmektedir. Böylece kentin bu anlamdaki gelişimine açık ve dinamik ortamlar oluşturulabilmekte, kent dokusunu birçok açıdan etkileyip dönüştürebilmekte ve sanatsal projeler, tasarımlar ve uygulamaların kamusal alanlarda etkinliği artırılabilmektedir (Parlakkalay, 2020).

Bu konu ile ilgili olarak bir başka bakış açısı da kent dokusunda kültürel değişim ve dönüşümler ile sosyal yapısının iyileştirilmesi, sanatın ve sanatçının toplumsal alanda

kitlelerle buluşturulmasının yaygınlaşmasında sanatın kullanılması gerekliliğidir. Çeşitli sanat kurumları, organizasyonlar ve üniversitelerdeki sanatsal etkinlikler ile bilimin, tekniğin ve sanatın kültürle birleştirilip yaygınlaştırılması konuda büyük bir önem arz etmektedirler. İşte bu sebeple günlük hayatın içindeki sanat arayışı devam etmekte ve gizli kalmış yetenek veya ürünlerin açığa çıkması konusunda önemli bir gelişim olarak yansıtılmaktadır. Edebiyat, resim, müzik, tiyatro, dans, sinema, mimari ve fotoğrafçılık gibi sanatı ürün haline getiren bu dalların, günlük hayatın içinde bir sanat yaklaşımı olarak nasıl ifade edildiği ortaya koyulacaktır.

2.2.1. Edebiyat

Bir bilim kolu olarak türlü konular üzerine yazılan olay, düşünce, duygu ve hayallerin yazılı ve sözlü şekilde dil aracılığı ile biçimlendirilip aktarılan yazı ve eserlerin hepsi, bir diğer ifadeyle literatür olarak da nitelendirilen edebiyat, en çok somut ürün ortaya koyulan sanat dallarından biridir.

Sosyolojik açıdan bakıldığında edebiyat, sosyoloji bilimi ile yakından ilişkilidir. Bunun sonucunda meydana gelen edebiyat sosyolojisi alanı, 1900'lü yıllarda ortaya çıkarak edebiyatla toplumun karşılıklı aydınlatılması için bir araya getirilmiştir. Hem toplum hayatındaki insanları etkileyen-kapsayan bir role sahip olması hem de direkt olarak topluluk olmanın gerektirdiği şartları sağlamasından dolayı edebiyatın sosyolojiye destek vermesi bunun sebepleri arasındadır. Bazı sebeplerle ortaya çıkan edebi eserlerdeki toplum eleştirisi de toplumun genel görünümünü eleştirmesi yönüyle doğrudan doğruya sosyolojinin deneme ve uygulama alanlarına yaklaştırmaktadır (Aydın, 2009).

2.2.2. Resim

Bir imgeleme yöntemi olan resim sanatı, tarihin başlangıcından bu yana insanın doğasına ışık tutan başka bir ifade ile renk katan bir sanat dalıdır. İmgesel açıdan tıpkı bir dil gibi resim sanatının da evrensel bir bakış açısı ile tasvir edici ve betimleyici özellikleri bulunmaktadır. Örneğin bir doğa manzarasının edebi bir dille tasvir edilmesi herkeste farklı bir çağrışım uyandırırken o doğa manzarasının resmedilmesi herkesin ortak bir görüş açısıyla aynı şeyi görmesini sağlamaktadır. Burada tasvir etme anlamında farklılıklar meydana gelse de diğer taraftan doğayı ister edebi ister boyalarla anlatan sanatçının da kendi içsel yansıtımında da farklılıklar meydana gelecektir. İşte bu sebeple her sanat dalında olduğu gibi sanatın biricikliği resim sanatında da görülmektedir. Bu sebeple resim sanatı, bir olayı ya da duyguyu kendi yaratım sürecine göre evrensel ya da kültürel olarak göz önünde tutmaktadır (Ayhan, 2015).

Genel olarak sanat kavramında plastik veya görsel sanatlar, terimsel olarak daha çok resim, heykelcilik vb. alanlarda sıklıkla kullanılmaktadır. Hem plastik hem de görsel sanatın özgünlüğünü, doğallığını yakalayarak arasında hoş bir bağlantı oluşturan resim, insan ile doğal gerçekler arasındaki estetik ilişkiyi de güzel bir biçimde ifade etmektedir (Orhan, 2019: 6). Toplumsal olayların bir sanat eseri ile yansıtılması konusunda resim sanatı tıpkı edebi eserlerde olduğu gibi farklı bir bakış açısı ile yansıtılmaktadır. Doğal afetler, savaşlar, göçler ve bunun gibi toplumu derinden etkileyen olaylar resmedilirken tarihi süreçte gerçekleşen güzel olaylar, önemli kişiler, olağanüstü manzaralar ve hayal gücünün sınırlarını aşan eserler de ortaya çıkmıştır. Bu da resmi bir sanat dalı olarak toplumdan ayıramayacak özellikler arasında yer almaktadır.

2.2.3. Müzik

Sanatın bazı dalları insanlığın doğuşuyla paralel bir zamanda ortaya çıkmıştır. Bunlardan resim, insanın kendisini ifade etmesi için bir araç olarak görülürken ses çıkarma, doğayı taklit etme gibi özellikleri bakımından müziğin de oldukça eski bir tarihe dayandığı bilinmektedir. İnsan var olduğundan bu yana çevresindeki sesleri anlamaya, onu taklit etmeye çalışmış ve bir ifade etme biçimi olarak kullanmıştır. Bu seslerle bir şeyler anlatmaya çalışırken o sese ne kadar benzetebilirse o kadar anlaşılır bir anlatım sergilediğini göstermiştir. İnsan sesinin yetmediği yerlerde hayvan kemiklerine eklenen üçer delikle yapılan ilk düdükler, kemiklerin üzerindeki izler ve birbirine sürtülerek oluşturulmuş kertikli tahtaların ortaya çıkması ile bu tür müzik aletlerinin de çok eskiye dayandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra anlamsız hecelerin ezgisel sayılacak şekilde söylenip ilkel çalgılarla bir araya getirilmesi hastalığa ve düşmana karşı bir tılsım olarak da kullanılmıştır. Bu zamanla değişerek dini törenlere dönüşmüş ve müzik bunun gibi çeşitli alanlarda kullanılmaya başlamıştır (Küçüköncü, 2010).

Çağdaş müziğe dönülürse, müzik eserlerinin bir tema biçiminde herhangi bir duyguyu işleyerek yoğun bir anlatımla müzik biçimine dönüştürmesi ve bu duyguları kalıcı bir hale getirmesi denilebilmektedir. Bu müzik imgeleri farklı yapılardaki yöntem ve tekniklerle desteklenerek hissedilen duyguların, düşüncelerin sanatsal bir yolla insanlara aktarılabilmesi fayda sağlamaktadır. Kültürel olarak ele alındığında müziğin evrenselliğini ve farklılıkları aktarma biçimini düşündüğümüzde nesiller boyunca aktarılması bunun en güzel örneği olarak düşünülmektedir. Toplumun ihtiyaçlarını, acılarını, sevinçlerini, tarihsel olaylarını evrensel bir şekilde ifade etmenin en iyi yolu olarak gösterilebilmektedir (Ayhan, 2015).

2.2.4. Tiyatro

Tüm bedenin aktif bir şekilde çalıştığı, yüzdeki ifadenin ve verilmek istenen duygunun en üst seviyede aktarıldığı, ilk zamanlar akış halinde olup hiçbir metne bağlı kalmadan gerçekleşen fakat sonrasında yazılı metinlere göre oynanan bir tür olan tiyatro, yine diğer temel sanat dalları gibi insanın kendisini anlatma isteğinden doğmuş ilk türlerden biridir. Çeşitli türlere ayrılan tiyatroda duyguları üst düzey bir performansla sergileme, insan yaşamını veya kurguyu en iyi biçimde gösterme çabası vardır. Günümüzde kalıplaşmış türlerden oluşan ve sistemli şekilde devam eden tiyatro ekipleri olduğu gibi geleneği özümseyip avangart ya da mistik-kültürel oyunlar da sergilenmektedir. Bugün Türkiye'de Hacivat Karagöz gölge oyunu oldukça normal karşılansa da Avrupa ve daha batı ülkelerde mistik karşılanacak kültürel farklılıklar içermektedir. Her ne kadar belirli unsurları ile bir bütün olsa da (Sahne, dekor, ışık, kostüm, aksesuar vb.) deneysel çalışan bazı gruplar için sanatı ortaya koyacak kişi bile yeterli görülmektedir. Her şekliyle tiyatro, insanı, toplumu, yaşayışı en somut ve en gerçek şekilde ortaya koyan sanat dallarının başında gelmektedir.

Kültürün aktarılması usta-çırak ilişkisi ile olduğu gibi eğitim yoluyla da gelecek nesillere aktarılabilmektedir. Tiyatro da yetenek gerektiren bir uğraş olmasının yanı sıra eğitim alınarak ilerletilip geliştirilen, farklı bakış açıları edinerek öğrenimi sağlanan türler arasındadır. Bu sebeple tiyatronun eğitimle gelişeceği ve farklı bakış açıları ile değişik türlere ayrılacağı ön görülmektedir. Diğer taraftan tiyatronun topluma ulaşmasında yine eğitimin büyük bir payı vardır. Okullarda okuyan öğrencilere temel anlamda da olsa verilen tiyatro tarihi, bilgisi ve eğitimiyle öğrenciler bu türü tanımış ve belki de içlerinden bazıları bu yönde ilerlemek için bir yol çizebilecektir. Yaşadığımız dünyada karşılaştığımız durumları, sıra dışı olayları yeniden bir araya getirerek canlandırma ve bir kez daha bakma fırsatı veren tiyatroyu küçük yaşlarda eğitim yoluyla almanın büyük faydası vardır. Burada amaç yaşanan durum ya da olayın bir çerçeve içine alınarak incelenmesini sağlamaktır. Böylece çeşitli ögeleri bir araya getirerek var olan, kanıksanan, içselleştirilen aykırı durumlar sahnelenerek daha görünür hele getirilebilmektedir. Doğaçlamalar, performans gösterileri ya da hazırlanmış oyunlar olsun her biri bireyin hayata eleştirel bir bakış açısı ile bakabilmesi için bir tür başlangıç olarak görülebilmektedir (Kuyumcu, 2008).

Bugünden yarına aktarılan fakat yeni değişimlerin hemen kanıksanmadığı bir ortam elbette bugünden yarına gerçekleşemez. Kültürel aktarımlar da belli bir birikimin aktarılması ve toplumun bunu nesillerce kabul etmesi gerekmektedir. Tiyatronun bir tür olarak fark edilmesinden önce bu gelenek nesillerce aktarılmış ve günümüzde eğitim sisteminin de içinde yer alır hale gelmiştir. Özellikle çocuk yaşta başlayan her şeyin daha kalıcı olmasından kaynaklı çocuklarla tiyatro etkinlikleri amaca en iyi ve verimli şekilde hizmet etmektedir. Bu da toplumun ilk basamağından itibaren toplum ile tiyatronun bir araya gelmesini sağlamaktadır (Kuyumcu, 2008).

2.2.5. Dans

Modern toplumu oluşturan unsurlar eğitimli, sosyal, kültürlü ve en önemlisi sağlıklı bireylerdir. Bu toplumlarda gelişmişliği gösteren şey temel ihtiyaçların karşılanıp artık bireyin ben olma çabasına girecek ortamın oluşması ile mümkün olmaktadır. Sanat dallarını sağlıklı bir şekilde icra etmenin yollarından biri de bu temel ihtiyaçların karşılanıp bireyden çıkıp topluma yönelmektir. Yine sanat dallarından biri olan dans, tiyatro gibi performansa dayalı bir sanat dalıdır. Bedenin bütünüyle ifade etme biçimi olarak sunulduğu bu sanat dalında vücut bir enstrüman gibi kullanılmaktadır. Modern çağın en yaygın ve sosyal kurumlarından biri olan dans, insanın beden, ruh ve sosyal bütünlüğü ile meydana gelir. Modern toplumların gelişmişliklerinin bir göstergesi olarak halkın dans etmesi paralellik göstermektedir. Çünkü insanın bir bütün olarak sağlıklı ve güvende hissetmesi, sosyal, fizyolojik, psikolojik ve toplumsal açıdan tamamlanmış olması ile sanata olan kapılar açılmaktadır. Özellikle dans sağlıklı bir bedene ihtiyaç duyan sanat türlerinin başında geldiğinden her şekilde tamamlanmış olmak dansı modernizme yanaştırmaktadır (Tercan, 2016).

Dans tek başına yapılabildiği gibi bir toplulukla birlikte ahenk içinde hazırlanabilir. Her iki durumda da dans etmek kişi veya kişilerde bir tür enerji aktarımı gerçekleştirdiği için faydalı görülmüştür. Özellikle psikiyatristler sanat ve sporun sağlık anlamında iyileştirici bir gücünün olduğunu, bastırılmış duyguların dışa vurumsal bir yaklaşıma yönelttiğini vurgulamışlardır (Tezcan, 1977). Kendi kültürünün dansını gerçekleştiren kişiler de yine bu yönüyle hem kültürel aktarıma yardımcı olup hem de enerjilerini doğru yönde harcayabilecekleri bir alana yöneltebileceklerdir.

2.2.6. Sinema

Göstermeye dayalı sanatlar içerisinde yer alan sinema, toplumun büyük bir kesimince ilgi gören fakat uygulayıcısının diğer sanat dallarına oranla daha az olduğu sanat dallarından biridir. Türkiye'ye ilk kez 1910'lu yıllarda giriş yapan sinema, Osmanlı Devleti'ndeki okullarda gösterilen ilk sinema filmi ile başladığı söylenebilir. Pathe sinemasının kurucusu Sigmund Weinberg bu ilk gösterinin öncülüğünü yapıştır (Scognamillo ve Demirhan, 2005). Ülkemizde sinemanın eğitimdeki rolüne ilk kez 1950'li yıllardan itibaren yayın hayatına başlayan "Film ve Öğretim" adlı dergi ile değinilmiş, Filmlerin eğitimdeki öğreticiliği ve zamanın Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konudaki eksiklerinden bahsedilmiştir (Yakar, 2013).

Hem toplumu hem de toplumun gelecek nesli olan öğrencileri filmlerle eğitme düşüncesi ilk zamanlar daha çok tarih ve yabancı dil öğretimi yapan okullarda gerçekleştiği

görülmektedir. Günümüzde de farklı öğretim metotlarını benimseyen okullar veya öğretmenler tarafından oldukça rağbet gören bir eğitim modeli olarak görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, Tübitak ile ortak çalışmalar yaparak okullarda filmlerin kullanılmasıyla ilgili çalışmalar planlayarak pek çok farklı konuda animasyon filmleri hazırlamaktadır (Yakar, 2013).

2.2.7. Mimari

Sanat dalları denilince akla gelen görmeye ve işitmeye dayalı resim, müzik, tiyatro, dans vb. sanatsal faaliyetler genel olarak ilk düşünülen sanat dallarıdır. Geniş bir perspektifle incelenmediği takdirde gerçekten de akla ilk gelen sanat dalları olmaktadırlar. Fakat sanatın yapıcı ve somut karşılığı olarak en fazla ürünü ortaya koyabilecek dallarından biri olan mimari, günümüzde sanat dalları arasında görülmemekte, fark edilmemektedir. Özellikle yuva olmaktan çıkıp binaya dönem evler; kültürü yaşatmaktan uzaklaşan binalar çoğaldıkça mimarinin sanat olarak görülmesi de olanaksız hale gelmektedir.

Kültürü tamamlayan birçok unsur vardır ve bunların içinde yuva veya yaşam alanı olarak görülen yerler de vardır. Her medeniyetin, toplumun, ülkenin kendine has bir mimarisi vardır. Bu da sanatın orijinalliğini akla getirmektedir. Her mimari eser, içinde bulunduğu kültürü anlatmakta, onu tanımlamaktadır. Bir tür iletişim halinde olan mimari eserler mekânlara getirdiği sınırlamalar ile çevreyi düzenler ve o yer hakkında bilgi vererek insanlar arasındaki iletişimi sağlar. Varoluşçu yazarların da dile getirdiği gibi estetikle ilgili olan her şeyin önce yıkma sonra var etme çabasının olması, mimarinin sanat dalları arasında yer almasına bir sebeptir. Yıkılan her yeni yapıtın altından yerleşen kültürün izlerini bulmak mümkündür (Erzen, 1976).

Günümüzde mimarlığın sanat olarak görülmemesinde estetik, güzellik ve sanat anlayışından uzak tasarımların olmasının payı büyüktür. Bu yüzden mimari eserlerin yapımından sorumlu mimarların öğrencilik yıllarından itibaren ekonomik kaygılardan uzaklaşıp en azından belli mekânlarda kültürü yansıtmaları, toplumsal bir kimliğin oluşmasına da katkı sağlayacaktır (Erzen, 1976).

2.2.8. Fotoğrafçılık

Dünyada ilk fotoğrafçılık henüz 1900'lere gelmeden icat edilmiş, ülkemize keşfinden hemen sonra ulaşmıştır. Ancak bir sanat dalı olarak algılanmasının ötesinde fotoğrafçılığın gelişmesi, yaygınlaşması ve özelliklerinin araştırılmasının başlaması bile uzun dönemlere yayılmıştır. İlk olarak dini sebeplerle sınırlamalar getirilen bir icat olması ve çoğunlukla yurt dışından ithal edilen pahalı malzemeler sebebiyle fotoğrafçılık gelişememiştir. Çok uzun yıllar boyunca fotoğrafçılık çok az insanın ilgi alanı olabilmiştir.

Fotoğraf, bir zaman dilimi boyunca belgeselciliğe ışık tutmuş ve halkla olan diyalogu kurmuştur. 1970'lere kadar insan ve uzakta kalmış doğanın birbirleri ile tanışmasına olanak sağlamıştır. Bunun sonucunda fotoğrafçılık belgeselcilik anlayışının dışına çıkamadan doğruca günümüze kadar gelmiş ve sınırlı kalmaya devam etmiştir (Duygu, 2008). 1970'lerin hareketli yapısı ile ilk adımlarını atan fotoğrafçılık sonrasında çok çeşitli alanlarda kullanılmış ve insanlık tarihine ışık tutan sosyo-kültürel, politik ve tarihi olaylara tanıklık etmiştir. Bir bakıma toplumsal olaylar, miting ve grev gibi önemli anlar belgelenirken üretilmiş olan bu fotoğraflar şehirlerin sergi salonlarında sergilenebilmektedir. İşte bu noktada fotoğraf sanatçısı ile halk arasında bir bağ kurulurken ilerleyen yıllarda bu fotoğraflar hem kültürel hem de sanatsal anlamda çok değerli ürünler olacaktır (Matara, 2006). Toplumsal olayların kalıcılığını sağlayan fotoğrafı sanat yapan şey ise vermiş olduğu duygunun herhangi bir bakış açısından farklı bir özveri ile işlenmiş olmasıdır. Özellikle günümüzde fotoğraf makineleri bu kadar yaygınken hala her fotoğrafın sanat olmadığı görülmektedir. Bu durumda sanat olan şey fotoğrafın verdiği duygunun toplumun geneline işlemesidir.

2.3. Okullardaki Sanatsal Faaliyetler

Okul kavramı tarihsel süreçte çok uzun zamandan beri var olan bir tanımlamaya ve geniş bir perspektife sahiptir. Bilginin kaynağı olarak da görülen okullar kavramsal olarak kültürlere göre isimlendirilmişlerdir. Bunlardan biri de ülkemizde bu kavrama verilen isim olarak okul kelimesinin oluşum sürecidir. Bununla ilgili farklı görüşler ortaya çıkmış olsa da en bilinen görüşler şu şekildedir:

1. Görüş: Okul kelimesi, Türkçe oku- fiiline "-l" fiilden isim yapma eki getirilerek türetilmiştir.
2. Görüş: Bu kelimenin Türkçe oku- fiili ile ilgisi yoktur; Fransızca ekol (ecole) kelimesinin Türkçeye aktarılmış şeklidir.
3. Görüş: Fransızca ekol (ecole) kelimesinden esinlenilerek Türkçe oku- fiilinden türetilmiştir (Balyemez, 2017).

Tanımlara bakıldığında benzer özellikler olduğu görülmektedir. Özellikle dikkat çeken kelime "école", Fransızca bir kelime olup Türkçeye ekol kelimesi olarak geçmiştir. Okul kelimesine referans olan ekol kelimesinin anlamına bakıldığında yalnızca somut olarak okul binası değil, içindeki maddi ve manevi her şeyiyle bir bütün olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Bir bilim ve sanat kolunda ayrı nitelik ve özellikleri bulunan yöntem veya akım olarak nitelendirilmektedir (TDK Sözlük, 2016). Bilim ve sanat kavramlarının bir arada bulunduğu okul kelimesinde konu gereği özellikle dikkat çeken sanat kelimesine bakmak gerekmektedir. Her okulun genel bir eğitim ve öğretim programı dâhilinde gerçekleştirdiği

sistemin yanı sıra kendisine ait bir okul kültürü de bulunmaktadır. Bu örgütlenmeyle kast edilen okullarda gerçekleştirilen yarışmalar, spor faaliyetleri, ödül törenleri, eğer varsa okullarında yetişmiş ünlü kişilerin hayatlarını anlatan tanıtımlar, ekip çalışmaları, kültür gezileri, özel günlerde yapılan etkinlik ve bayram hazırlıkları gibi faaliyetler gösterilebilmektedir (Onal, 2000; Peterson, 2002). Örneklemler üzerinden yola çıkarak, çağdaş toplum düzeninde okullar sadece formüllerin ezberletildiği, akademik çalışmaya dayalı merkezler değil, aynı zamanda birer kültür merkezi olarak görülmektedir (Şahin ve Dönmez, 2014).

Okullarda verilen derslerle birlikte ders dışı etkinliklerin de öğrencilerin gelişimi üzerinde etkisi olduğu gözlemlenmektedir. Onların neleri yapıp neleri yapamayacakları ile ilgili sonuçların ortaya çıkmasını sağladığı gibi ders dışı etkinliklerle birlikte kendi başlarına ürettikleri etkinlikler, özgürlük alanları ve yaratıcı enerjilerinin ortaya çıktığı alanlar ifade edilebilmektedir. Bu tür etkinlikler öğrencinin zihninde yer eden manevi becerileri de ortaya çıkaran bir fırsat olarak da görülmektedir. Bahsi geçen maneviyat duygusu kendini tanıma, kendine güvenme, ne yaptığını iyi bilme ve yeteneklerini ortaya çıkarma, önderlik edebilme, girişimcilik, işbirliği kurabilme, arkadaşlığa değer verme gibi özelliklerdir. Bir tür rehberlik çalışması da olan bu program dışı çalışmalar, çocuğa yönelik yapıldığında bir anlam taşımaktadır. Onların kendilerini gerçekleştirdikleri, yeteneklerini geliştirdiği ders dışı etkinlikler içlerindeki kimlikleri ortaya koymaları için bir fırsatlar kümesidir (Hesapçıoğlu, 1994).

İlköğretim ve ortaöğretimde, bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanların öğrencilerde kendine güven ve sorumluluk duygusu geliştirme, yeni ilgi alanları ve beceriler oluşturma gibi ders programlarının yanında onlara yönelik değişik etkinlikler düzenlenmektedir. Sosyal etkinlikler kapsamında yürütülen bu faaliyetlere kulüplerde görev alan öğrencilerin aktif katılımı ve bu çalışmaların öğrencilerce planlaması ile birlikte okul yönetimi ve öğretmenlerin de destek olması sağlanır. Öğrencide, sosyal kulüp çalışmalarına yer veren programlarla olumlu davranışlar ve beceriler geliştirmesi sağlanır (Şahin, 1995). Okulların büyük bir çoğunluğunda var olan öğrenci kulüpleri de temel olmayan programın çok önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Öğrenci kulüpleri, sınıf dışı eğitim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde istekli öğrencilerin ortak ilgileri ile kurulan ve bir sınıf rehber öğretmeni ya da okul rehberlik birimindeki öğretmenin gözetimi altında doğrudan doğruya öğrenci başkanlarınca yönetilen eğitsel kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır (Dönmez ve Özer, 2007).

MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğine göre sosyal etkinliklerin amacı, temel özellikleri ve tanımları şu şekilde açıklanmıştır: Sosyal

etkinlik diye ifade edilen tiyatro, müzik, gezi, gösteri, yarışma, yayın, münazara, spor, izcilik ve halk oyunları çalışmaları, defile, sergi ve kermes gibi çalışmalarla öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarıdır. Öğrenci kulübü ise öğrencilerin okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda oluşturulan toplulukları, grupları tanımlamaktadır (Gökyer ve Zincirli, 2010).

Bireyin, toplumun etkin bir üyesi haline getirilmesinde toplum ve aile ile birlikte okulun büyük bir önemi vardır. Kişinin kendine ait sorumlulukları olduğu gibi bir bütün olarak okulun da kişilere karşı sorumlulukları vardır. Eğitim öğretim dallarında bilimsel, sanatsal ve spor faaliyetlerinin eş zamanlı verilmesi bakımından okul, bireyin eğitiminden birinci derecede sorumludur. Bu sebeple sanatsal ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği zamanlar tespit edilmiş, belirli gün ve haftalarda yapılan etkinliklerde düzenlenen hazırlıklar ele alınmıştır.

2.4. Belirli Gün ve Haftalarda Gerçekleşen Sanatsal Faaliyetler

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde belirli gün ve haftalar, okul veya kurumlarda kutlanabilecek ya da anılabilecek gün ve haftalar olarak ifade edilmektedir (MEB, 2005). Belirli gün ve haftalar vasıtasıyla hem ulusal hem de toplumsal açıdan önemli görülen konular hakkında bir öğrencinin bilgi sahibi olabilmesi için evrensel, ilgilerini ve dikkatlerini bu konulara çekebilmesi mümkün olan ve böylece daha bilinçli bir yurttaş ve duyarlı bir insan olmalarına katkı sağlayan bir araç olabilmesi amaçlanmaktadır. Hem ders içi hem de ders dışı faaliyetlere girmesi sebebiyle de belirli günler ve haftalar gibi özel günlerin kutlanması ve anılması önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok farklı dersi içerisine alan geniş kapsamlı bir alana yayılan ve aynı zamanda ders dışında da belli başlı etkinliklerle kutlama ve anma programları yapıldığı görülmektedir (Bedir ve Duruhan, 2005). Benliğinin gelişmesine, sosyal ve ahlak kurallarının varlığını tanımasına, liderlik yeteneklerinin ortaya çıkarılmasına ve geliştirilmesine, ders başarısına, okul kültürünü anlamasına ve algılanmasına, demokratik bir tutum kazanmaya, boş zamanları verimli değerlendirmeye, vb. ders dışı etkinliklerle ilgili yapılan araştırmalar genellikle bu tür etkinliklerin, olumlu etkilerinin olduğunu da ortaya çıkarmıştır (Köse, 2003).

Genel olarak anma ve kutlama törenlerinden belirli gün ve haftalar, daha çok ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında kutlanabilen ve yaşanan günü anlamlandırmak, onunla ilgili yeni bilgiler kazandırırken günün önemini vurgulamak, kamu yararına çalışan dernek, kurum, kuruluşları tanıtmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığının eğitici çalışmalar yönetmeliğiyle okullara gönderilen gün ve haftalar olarak tanımlanmaktadır (Şiringel, 2006).

Ülkemizde sosyal ve kültürel etkinlikler, yönetmeliğe göre; resmî, özel ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında yapılacak etkinliklerde, bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlar gözetilerek törenler ve diğer çalışmalar düzenlenmekte ve ilgili esasları kapsayarak Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde yürütülmektedir. Bu yönetmeliğin amacı; resmî-özel ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yeni ilgi alanları oluşturmaya ve beceriler kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ile öğrencide güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, ders programlarının yanında toplum hizmeti çalışmalarının usul ve esaslarını düzenlemek olarak belirlenmiştir. Yönetmeliğin bir diğer maddesine göre sosyal etkinliklerden kastedilen; törenlerle ilgili esaslar, bayramlar, belirli gün ve haftalar, kulüpler ve onların çalışma esasları, toplum hizmeti ve çalışma prensipleri gibi etkinlikleri içermektedir (Öztürk, 2014).

Türkiye'de ilköğretim okullarında törensel olarak düzenlenen 29 Ekim, 23 Nisan, 19 Mayıs gibi günlerde kutlanan ulusal bayramlar, hazırlanan etkinliklerin görünümü açısından büyük ölçüde ulusal bayram günleri olmasına bağlıdır. Bu sebeple okul yaşamında kutlanacak törensel etkinlikler için özel bir alan oluşturulması gerekmektedir (Küçük ve Şişman, 2011). İçinde yaşanılan toplumların milli kültürü korumasında ve devletlerini kahramanca kurma süreçlerinde ortaya çıkan milli günler ve bayramlar, milletlerin ortak birtakım inanç ve değerlerle birlikte kurdukları idealler etrafında bütünleşmesini ve geliştirmesini sağlar (Uzun, 2010).

Milli ve resmi bayramlar okullarda, çocuğun zihinsel, duygusal ve toplumsal yönlerden gelişmesine yardım eden, toplumsallaşmasını sağlayan, onun ve davranışlarının düzenlenip bütün öğrenim tecrübeleri ve eğitim programını kapsayan bir kavram içerisine girmektedir. Bu nedenle, eğitim programı çocuğun okul veya okul dışındaki bütün öğretim tecrübelerini içeren bir kavramdır (Varış, 1994). Buradan yola çıkarak çağdaş bir eğitim programında öğrencilerin öğrenmesi gereken zorunlu veya seçmeli dersler, rehberlik, beslenme, sağlık hizmetleri ve farklı yönlerde gelişmelerine katkıda bulunan sosyal ve kültürel etkinliklerin bulunması son derece önemlidir (Gültekin, 2007). Bu sebeple okullarda kutlanan resmi ve gayri resmi ulusal ve uluslar arası bazı bayramların okullarda kutlanırken ne tür hazırlıklar yapabileceği, öğrencilere katkısının neler olabileceği de bir araştırma konusu olmuştur. Aşağıda İlköğretim Haftası, Gaziler Günü, Hayvanları Koruma Günü, Cumhuriyet Bayramı, Öğretmenler Günü, İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü, Dünya Tiyatrolar Günü, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Anneler/Babalar Günü, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve Zafer Bayramı kutlamalarının önemi, okullarda nasıl kutlandığı, etkinlikler bazında değerlendirilmiştir. Sıralama kronolojik olarak devam etmiş ve öğrencilerin kutlama yapabilecekleri tarihler ve haftalar seçilmiştir.

2.4.1. İlköğretim Haftası

Eğitim öğretim yılının başlangıç töreni olarak kabul edilen İlköğretim Haftası, ilkokullarda kutlanan ve okulların açılmasını konu alan bir kutlama türüdür. Her öğretim yılı başlangıç töreni, öğrencinin okuduğu okulun kültürüne uygun törenle başlar ve bu anlayışı yansıtır. Öğrencileri ve öğretmenleri okul ile yeniden buluşturan ve onları bir ailenin ortak üyesi olarak gösteren İlköğretim Haftası çeşitli kutlama etkinlikleri ile devam eder. Bu hafta dışında bir başka adıyla öğrencilerin okumaya geçiş törenlerinden okuma bayramı, okumayı ve yazmayı henüz yeni öğrenmiş öğrencilerin aileleriyle beraber bir tören havası eşliğinde çocuklarının ilk okuyuşuna tanıklık etmesidir (Şahin, 2013). Çeşitli okuma metinlerinin yanı sıra öğrencilerin ulusal sorumluluklarını da dile getiren İstiklal Marşı, milletine yararlı olacağını ifade eden okuma bayramı antları gibi metinler de okunabilmektedir. Durmuş'a (2009) göre çok eski zamanlardan beri var olan ant içme ya da bir fikir etrafında güçlü bir duruş sergileme, Türk kültüründe görülmektedir. Bu sebeple Türk eğitim sisteminde de önemli ölçüde milli birliği ve beraberliği güçlendirecek değerlerin aşılanması amacıyla bu tür kutlamalar yapılmaktadır (Çokgezen ve Terzi, 2008).

İlköğretim Haftası yalnızca öğrencilerin okuduklarını kanıtlayan bir etkinlik olmamakla birlikte aynı zamanda öğrencileri okula yeniden hazırlayabilmek için eğlenceli etkinliklerin de yapıldığı bir gösteri havası da taşımaktadır. Okunan şiir ve metinlerin yanı sıra öğrenciler eğlenceli dans gösterileri ve performanslarla etkinliği destekleyebilmektedir. Çok küçük bir yaş grubunda oldukları için bu tür etkinliklerle yapılan hazırlıklar hem öğrencinin okula daha hızlı bir şekilde alışmasına hem de veliler ve öğretmenlere de güzel bir anı olarak kalmasını sağlamaktadır. Etkinliklerin hazırlanmasında öğretmenler öncülük etmekte ve onların hazırladığı gösteriler sunulmaktadır. Özel olarak bu etkinlikleri hazırlayan bir ekip ya da okul kulübü olmadığı takdirde sınıfın öğretmeni bu görevi üstlenmektedir.

2.4.2. Gaziler Günü (19 Eylül)

Türkiye Cumhuriyeti kuruluncaya kadar ki süreçten başlayarak gazilik unvanı, ilk Türk devletlerinden bu yana çok önemli rol oynamıştır. Gaziler, rütbe sahibi kişiler olarak karşımıza çıkmaktadırlar ve Türk kültüründe her zaman sevilmekte ve devlet tarafından desteklenmektedirler. Hem İslamiyet'ten önce hem de İslami dönemde gazilik, Türkler için önemli bir rütbe olarak görülmüştür. Gaza ve cihat anlayışı gibi İslami ögeler özellikle Türkler açısından kutsal sayılış ve önemli bir unsur olarak kabul edilmiştir. Çünkü bağımsızlığından ödün vermemek ve bu amaç uğruna mücadeleyi asla bırakmamak gibi özellikler Türklerin karakteristik bir yapısı olduğu için savaşa gitmek, gazi olmak ya da bu uğurda hayatını kaybetmek bir yaşam şekli olarak görülmüştür. Özellikle dini duygular ile

yoğrulması bakımından şehit ve gazilik unvanı ayrıca bir anlam ifade etmektedir (Yıldırım, 2021).

19 Eylül 1921'de Mustafa Kemal Atatürk'e Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gazilik unvanı verildiği için her yıl 19 Eylül'de Gazileri Anma Günü kutlamaları yapılmaktadır. Bu kutlamalar çerçevesinde savaş gazileri başta olmak üzere tüm halkın davet edildiği anma törenleri yapılmakta ve özellikle şehrin meydanlarında gösteriler düzenlenmektedir. Bu etkinliğin öncesinde anma yapılacak alan bayraklarla süslenmektedir. Savaş gazisi kişiler özel kıyafetlerini ve madalyalarını takarak törenin yapılacağı alana gelmekte ve bazı gazilere konuşma yapması için sahneye davet edilmektedir. Genel olarak günün anlam ve önemine ithafen konuşmalar gerçekleştirilir ve bu konuşmalar ile özellikle yeni nesil dinleyicilere o günlerle ilgili anılarla bilgi verilir. Genelde büyük meydanlarda yapılan anma töreni okullarda da gerçekleşmektedir. Özellikle lise dönemi öğrencileriyle gerçekleştirilirken törenlerin yanı sıra savaş günleri ile ilgili belgeseller, gaziler ve şehitler ile ilgili biyografik filmler de izletilebilmektedir.

2.4.3. Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)

World AnimalDay web sitesinin Almanya ve Amerika'daki birçok kaynağındaki bilgilere 4 Ekim, tüm dünyada Hayvanlar Günü olarak kutlanmaktadır. Dünya Hayvanlar Günü'nün ortaya çıkışı 1925'e kadar dayandığı bilinmektedir. Almanyalı yazar ve yayımcı HenrichZimmermann'ın öncülüğünde ilk kez 24 Mart 1925'te organize edilen Dünya Hayvanlar Günü, 1929'dan beri her 4 Ekim'de kutlanmaktadır. Dünya Hayvanlar Günü için 4 Ekim tarihinin seçilmesinin sebepleri arasında bir efsaneye göre hayvanlarla konuşabildiğine inanılan ve "ekolojinin koruyucu azizi" olarak da bilinen Katolik Fransiskan cemaatinin kurucusu AssisiliFrancesco'nun ölüm yıl dönümü olduğu için 4 Ekim tarihi özel olarak seçilmiştir (worldanimalday.org.uk). Hayvanları Koruma Günü, Türkiye'de de kutlanmakta ancak son yıllarda Türkiye'de birçok hayvan hakları örgütü ve hayvan hakları savunucusu 4 Ekim'i kutlamayı reddetmiştir (doğrulukpayı.com). Çünkü hayvanlara yönelik işlenen hak ihlallerinin sistematik bir şekilde devam etmesine karşın yeterli cezai yaptırımların uygulanmaması gösterilmiştir. Diğer taraftan ajanimo hayvan haber ajansına göre Türkiye'nin çeşitli illerinde gerçekleşen 40 hayvan hakları ihlali vakası yayınlanmıştır (ajanimo.com. 2019).

Hayvanları korumak adına gerçekleştirilen bu etkinlikler genel olarak sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde işledikleri belirli gün ve haftalar ve uygulama çalışmaları kapsamında havyaları koruma gününde gerçekleştirilen etkinlikler pano çalışması, anlatım, gezi, drama ve eğitici oyunlar, video gösterimi yapılmaktadır. Bununla birlikte nadiren de olsa bu günün kutlanmadığı görülmektedir (Keskin ve Kuru, 2018).

2.4.4. Cumhuriyet Bayramı (29 Ekim)

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurulduğu ve Cumhuriyet yönetiminin seçildiği bu tarihten sonra her yıl aynı gün Cumhuriyet Bayramı kutlanmaktadır. İlk 29 Ekim etkinlikleri henüz resmi herhangi bir düzenleme olmaksızın Cumhuriyet'in ilanının birinci yıl dönümü olan 1924'te organize edildi. Bundan dolayı TBMM, ilk olarak 26 Ekim 1924'te, kutlama gerçekleştirilmesi için özel bir kararname yayınladı ve etkinlikler hazırlanan kararnameye göre hazırlandı. 19 Nisan 1925 tarihli "Milli Bayram Kanunu" isimli yasal düzenlemeyle 29 Ekim'in Cumhuriyet Bayramı olarak kabul edilmesi gerçekleşti. Böylelikle 29 Ekim günü, ulusal bir kimlik oluşturmak, yeni rejimin değerlerini ortaya koymak, birlikteliği sağlamak, iç ve dış kamuoyuna çeşitli mesajlar vermek suretiyle ve yeni olan bu rejimi Türk toplumuna benimsetmek amacı güden bu önemli konu için her yıl kutlama yapılmaya başladı (Unat, 2021). Hem Türkiye hem de Kuzey Kıbrıs'ta kutlanan bayramımız 28 Ekim öğleden sonra itibari ile başlamaktadır. Bununla birlikte aynı gün resmi tatil ilan edilmektedir. Okullar dâhil olmak üzere tüm resmi kuruluşlar o gün resmi tatil içindedirler. Bayram kutlaması tüm ülkede coşku içerisinde kutlanır ve özellikle okullar, belediyeler ve diğer resmi kuruluşlarda kutlamalar gerçekleşir. Özellikle halkın tamamını ilgilendiren geniş çaplı bir kutlama olduğundan günler öncesinden hazırlıklara başlanır ve halkın tamamı kutlamalara katılır. Bu konuda özellikle genç yaştaki kişiler ve çocuklar kutlamalarda gerçekleştirilecek etkinlikler için hazırlık yapmaktadırlar. Belediyeler halka açık yerlerde kutlamaların yapılması için belirli alanlarda, özellikle stadyum, meydanlar, kongre merkezleri gibi yerlerde kutlama programları gerçekleştirirlerken okullarda öğrenciler öğretmenler aracılığı ile bu kutlamalara dâhil olurlar. Büyük bir çoğunlukla okullardaki kutlamalar okulların kendi bahçelerinde ya da konferans salonlarında yapılırken kimi zaman belediyelerin hazırladığı büyük kutlamalara da katılabilirler.

Kutlamalarda gerçekleştirilen günün anlam ve önemini belirten konuşma, şiir okuma, dans gösterisi, koro, müzikli gösteri, kısa oyun gibi etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinlikler kutlamadan birkaç gün ya da birkaç hafta öncesinde olmak üzere hazırlanmakta ve gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra kutlamaya gelen öğrenci, öğretmen, yönetim kadrosu ve velilere sunulmaktadır. Yapılacak kutlamalarla ilgili hazır bulunan bir ekip yoksa her yıl öğrenciler değişim göstererek bu etkinliğe hazırlanmaktadır. Okullardaki sosyal faaliyet kulüpleri veya bireysel çalışmalar ile bu tür kutlamalar öğrenciler tarafından hazırlanabilmektedir. 29 Ekim konulu piyesler, oratoryolar düzenlenebilmekte ve bu faaliyetler sanatsal bir çerçevede ele alınabilmektedir.

2.4.5. Öğretmenler Günü (24 Kasım)

Dünyada her yıl 5 Ekim günü kutlanan Öğretmenler Günü, ülkemizde her yıl 24 Kasım'da kutlanmaktadır. Bunun sebebi ise Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün "Millet Mektepleri'ninBaşöğretmenliği"ni kabul ettiği tarihin 24 Kasım 1928 olmasıdır. O zaman görevde olan Bakanlar Kurulu, Mustafa Kemal Atatürk'e "Millet Mektepleri Başöğretmenliği" unvanını 11 Kasım 1928'de yaptığı toplantıda vermiştir. Bu unvan, 24 Kasım'da Millet Mektepleri Talimatnamesi'nin yayımlanması ile resmîleşmiştir. Atatürk'ün 100. doğum yıl dönümü olan 1981'de, 26 Şubat tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan "Öğretmenler Günü Kutlama Yönetmeliği" ile "başöğretmen" için kutlama yapılmış, ülke çapında Öğretmenler Günü olarak kutlanmasına karar verilmiştir. Aynı gün içine Öğretmenler Günü'nün amaçları, kutlama komitelerinin görev, yetki ve sorumlulukları ve kutlama gününe ilişkin esaslar belirlendi (www. hürriyet.com.tr.).

Öğretmenlik mesleğinin kutsallığı ve önemini belirtmek, hatırlamak üzere dünyanın çeşitli yerlerinde farklı zamanlarda kutlanan Öğretmenler Günü genellikle mesleklerini icra ettikleri okullarda kutlanmaktadır. Bu kutlamalar öğrencilerin hazırladıkları etkinliklerle gerçekleşirken aynı zamanda öğretmenler de öğrencilerin hazırlıklarına destek vermektedirler. Her kutlamada olduğu üzere günün anlam ve önemini belirten konuşma, şiir ve şarkı etkinlikleri, dans ve piyes gösterileri gerçekleştirilebilmektedir. Öğrencilerin bu tarz etkinliklerde yer alması, ilgilerine ve becerilerine göre şekillenmekte ve yeteneklerine göre bir etkinlikte yer almaktadırlar. Bununla birlikte okulun sanatsal ve sosyal kollarında yer almaları onların daha hızlı ve etkili bir şekilde hazırlanmalarına olanak sağlamaktadır. Edebiyat kulübünde yer alan bir öğrenci sıklıkla şiir dinletisi, düz yazı okuma etkinlikleri gerçekleştirdiğinden bu tarz faaliyetlerde kendilerini daha etkili bir şekilde gösterebilmektedirler.

2.4.6. İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü (12 Mart)

Batı Cephesi kurmay Başkanı İsmet Paşa'nın millî mücadelenin devam ettiği 1920 yılı sonlarında, Maarif Vekili Dr. Rıza Nur'a Fransızları örnek göstererek askerlerin millî duygularını harekete geçirip onları coşturacak bir marşın yazılmasının gerekliliğinden bahsetmesi üzerine (Doğan ve Alkayış, 2021) istenilen marş kısa bir süre içerinde usta şair Mehmet Akif Ersoy tarafından yazılmış ve 12 Mart 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından resmen kabul edilmiştir. İstiklal Marşı, "bağımsızlık marşı" demektir ve Türk millî marşıdır (Çetin, 2014). İlkokul, ortaokul ve liselerde kutlama yapmak için gerçekleştirilen etkinlikler üniversitelerde genellikle resmi tatil olarak gösterilirken, İstiklal Marşı'nın kabulü üniversitelerde de kutlanmaktadır. Genellikle konferans salonlarında gerçekleşen faaliyetler üniversitelerde konferans, sempozyum gibi etkinliklerle gerçekleşirken, ilkokul, ortaokul ve

liselerde etkinlikler çeşitlilik göstermektedir. Özellikle birçok okulda bu günü anmak ve coşkusunu yaşatmak adına İstiklal Marşı okuma yarışmaları düzenlenmektedir.

2.4.7. Dünya Tiyatrolar Günü (27 Mart)

Her yıl 27 Mart günü kutlanan Dünya Tiyatrolar Günü, genellikle devlet konservatuarları, sahneler ve amatör oyuncularla kutlanmaktadır. Bunun yanı sıra çok nadir olmakla birlikte okullarda da tiyatrolar gününün kutlandığı görülmektedir. Resmi olarak kutlanması gerekmeyen bu günde eğer öğrenci kulüpleri bir gösteri hazırlamışlarsa o gün sahne alabilmektedirler. (International Theatrelnstitute) kısaltılmış adıyla ITI, merkezi Paris'te bulunan Uluslararası Tiyatro Enstitüsüdür ve 1948 yılı Haziran ayında kurulmuştur. Bu merkezde 27 Mart günü Dünya Tiyatro Günü olarak ilan edilmiş ve 1962'den beri bu enstitüye üye ülkelerde kutlanan Dünya Tiyatro Günü'nde, her yıl dünyaca tanınmış bir tiyatrocuya ya da bir sanatçıya bir metin hazırlatılmıştır. Uluslararası bir özellik taşıyan tiyatronun devam etmesi ve gelecek nesillere aktarılması adına yazılmış bu metin enstitüye üye ülkelerin dillerine çevrilerek o gün bütün tiyatrolarda gösteriden önce okunmuştur. 1977'de İsveç'in başkenti Stockholm'de toplanan ITI kongresinde okunması gelenek haline gelmiş olan bu bildirilerin her ülkenin kendi sanat ve tiyatro sanatçılarınca yazılması uygun görülmüş, bu tarihten sonra Türkiye'de de Dünya Tiyatro Günü bildirileri Türk tiyatro sanatçılarınca yazılmaya başlanmıştır. İlk ulusal bildiriyi 27 Mart 1978 tarihinde Muhsin Ertuğrul yazmıştır (Anamur, 1988).

Daha çok üniversite öğrencilerinin kutladığı, bununla birlikte liselerde ve daha alt kademelerde de ders kitaplarında yer aldığı görülmektedir. Dünya Tiyatrolar Günü sanatsal etkinliklerin devamı ve yaşatılması adına bir oyunun hazırlanıp sahnelendiği ve her yıl bir tiyatro emekçisinin hazırladığı bildirinin okunduğu gün olarak bilinmektedir. Yapılan etkinlikler genellikle bir tiyatro oyununun sahneye koyulmasıyla gerçekleştirilir. Okullarda bulunan tiyatro kulüpleri 27 Mart'a kadar oyun hazırlıklarını tamamladıkları takdirde bugün sunabilirler ve tiyatroyu, tiyatro emekçilerini anabilirler.

2.4.8. Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (23 Nisan)

Bilindiği üzere 23 Nisan yalnızca çocuk bayramı değil aynı zamanda ulusal egemenliğin bir sembolü olarak da kutlanmaktadır. Ülkenin kurtuluşu ve aydınlığa kavuşması adına siyasal iktidarın bu dönemde törenler düzenlediği görülmektedir. Burada bahsedilen siyasal iktidar kavramı toplumun bütününü oluşturan geniş bir çerçevede toplayıcı, yaptırımlarıyla kurumsallaştırıcı en yetkili merci olarak tanımlanmaktadır. Bir ideoloji etrafında toplanan siyasal kuruluşlar başta olan iktidarla birlikte ulusal bir törenin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunların başında bir gereksinim olarak ulusal direnişin, yeniden

uyanışın bir sembolü olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurulduğu tarih, 23 Nisan 1920 gelmektedir (Özbudun, 1997). İlk defa 1927 yılında kutlanan Ulusal Egemenlik Bayramı aynı zamanda çocuklara da armağan edilen bir bayramdır. Bunun gerçekleşmesinde hem Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin hem de Mustafa Kemal Atatürk'ün büyük katkıları olmuştur. Yarının sahipleri olarak çocukları görmüş ve onlara gösterdiği ilgi ile kurtuluş mücadelesinin nihai sonucunun kutlandığı günü bayram havasında yaşamaları için çocuklara armağan etmiştir.

O günden günümüze değin coşkusunu kaybetmeden kutlanan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, ülkenin her yerinde kutlandığı gibi aynı zamanda başka ülkelerden gelen çocuklara da bir bayram coşkusu yaşatılmaktadır. Bununla ilgili olarak geçtiğimiz yıllarda etkinlikler düzenlenmiş ve devlet tarafından desteklenmiştir. 2018 yılında gerçekleştirilen "TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği" etkinlikleri kapsamında 40 ülkeden öğrenciler ülkemize gelmiş ve bu öğrenciler Bursa Valiliğince karşılanmıştır. Bursa Valisi İzzettin Küçük, Belediye Başkanı ile bir araya gelerek Tayyare Kültür Merkezi'nde bu organizasyona eşlik etti. Etkinlik kapsamında 40 ülkeden 700 öğrenci davet edildi ve bu davetin en güzel şekilde gerçekleştirildiği Küçük tarafından şu şekilde ifade edildi. "Çocuklar yaklaşık 10 gün burada kalacak. Bursa halkı onları ağırlayıp bağırlarına basacaklar. Çocuklar iyi ki varsınız. Kendi ülkenizin halk oyunlarını sunacaksınız. Sizi burada görmekten mutluluk duyuyorum" diye konuştu (anadoluajansı.com, 2018).

Ülkenin her yerinde kutlanan 23 Nisan, çocukların bu coşkuya ortak olabilmeleri adına genellikle okullarda kutlanmaktadır. Bunun dışında büyük organizasyonlar düzenlenirken şehrin stadyumları ve meydanları da kullanıma açılmakta, gösterilere tüm halk davet edilmektedir. Bu gösterilerin hazırlıkları birkaç hafta ile birkaç ay arasında değişen bir süre ile sürmektedir. Etkinlikler şiir okuma, konuşma yapma, dans gösterisi sergileme, drama çalışması yapma veya şarkı söyleme gibi çeşitli şekillerde gerçekleşmektedir. Tüm bunların hazırlıklar öğretmenleri tarafından yapılmakla birlikte bazen yalnızca bu gösterilerin hazırlanması adına okul kulüpleri kurulabilmektedir. Sosyal ve sanatsal faaliyetler açısından bu tür kulüplerin hazır olması etkinliğin hızını ve kalitesini de artırmaktadır.

2.4.9. Anneler/Babalar Günü (Mayıs'ın 2. Pazar Günü/Haziranın 3. Pazar Günü)

Resmi bir tatil olmamakla birlikte gayri resmi bir şekilde evlerde kutlanan Anneler/Babalar Günü, daha çok küçük yaş grubundaki çocuklar tarafından kutlanmaktadır. Bununla birlikte yetişkinlerin de anne ve babalarını bir kez daha anmaları için bir sebep olarak görülmektedir. Her yıl mayıs ayının ikinci pazar günü kutlanan anneler günü Amerikalı AnnaJarvis'in kendi annesi için ilk kez 1908 yılında düzenlediği anma günü ile

başlamış, 1914 yılında ABD'de resmi olarak kabul edilmiştir (Jones, 1980). Anneler Günü ülkemizde de 1950'lerden bu yana kutlanmakta ve yalnızca Türkiye'de değil kısa bir sürede tüm dünya genelinde yaygınlaşmaya devam etmektedir. Bununla birlikte yine ilk kez ABD'de kutlanan Babalar Günü, 1909 yılında Amerikalı SonoroSmatDodd adlı genç bir kadın tarafından yalnızca fikir olarak ortaya atılmıştır. Her yıl haziran ayının üçüncü pazarı kutlanan Babalar Günü, Başkan Lyndon Johnson tarafından 1966 yılında resmi olarak kabul edilmiştir (Morman ve Floyd, 2006). Ülkemizde 1980'li yıllarda kutlanmaya başlanmış ve birer anma günü olarak başlayan her iki günün de zamanla bir alışveriş çılgınlığına dönüşüp ticari taraflarının ön plana çıkmasıyla gerçek anlamlarını yitirmeye başladıkları görülmüştür (Şeşen ve Ünalan, 2020).

Hem Anneler hem de Babalar Günü için halkı bir araya getiren etkinlikler yapılmamaktadır. Ancak genellikle anasınıfı öğrencilerinin bu etkinliklerle okula olan bağlılığını artırmak adına eğlenceli kutlamalar yapılabilmektedir. Örneğin anne ve baba için şiir okuma, şarkı söyleme, bir drama çalışması gerçekleştirme, resim yapma gibi faaliyetler ön plana çıkmaktadır. Bu konuda öğretmenlerin destekleri ile öğrenciler hedef duruma yakın çalışmalar yapabilmektedir.

2.4.10. Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı (19 Mayıs)

Türkiye'de resmi olarak gerçekleştirilen ya da gayri resmi bir şekilde faaliyet gösteren birçok bayram ve etkinlikten bahsetmek mümkündür. Türkiye Cumhuriyetinin varlığını ve bütünlüğünü korumayı ve bu görevi anmayı sağlayan zafer günlerini, önemine uygun olarak anmak ve kutlamak bütün vatandaşlar için milli bir görev olarak görülmektedir (Ilkım, 2006; Sofi, 2008). 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı gibi bayramların her birisinin Türkiye'de yaşayan insanlar için önemi ve anlamı büyüktür. Bunların arasında birbirinin önüne geçecek herhangi biri olmasa da özellikle Kurtuluş Savaşının önemli adımlarından birisi olan ve Türk insanının birlik ve beraberlik içinde düşmana karşı mücadelesinin fiili başlangıcı olarak kabul edilen 19 Mayıs 1919 tarihi çok önemlidir (Dönmez ve Şahin, 2014). Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde başlatılan bu mücadele ile yeni bir devletin kurulması ve işgal edilmiş vatan topraklarının düşman işgalinden kurtarılması için anlamının yeni nesillerce öğrenilip idrak edilmesi çok önemlidir.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları için yapılan etkinliklere okullardaki farklı branşlardan öğretmenler de katkı sağlayabilmektedir. Fakat bununla birlikte bu bayram için görev alanlara bakıldığında bu konu ile ilgili en fazla görev çeşitliliğine sahip branşın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde olduğu tespit edilmiştir.

Bayram için gerçekleştirilecek bütün etkinliklerin her aşamasında beden eğitimi ve spor öğretmenleri görev alabilmektedir. Düzenlenmesi ve teknik eksikliklerin giderilmesinde gerekli planlamaları yaparak teknik boyutunu planlarlar, okullarda çeşitli şekil ve alanlarda, örneğin temsil çalışmaları, halk oyunu gösterileri, fon gösterileri gibi hareket içeren çalışmaları hazırlar. Törende gerçekleştirilecek faaliyetlerinin büyük veya küçük çaplı stadyumlarda yapılması sırasında tören komutanlığı yaparak gösterileri yönetirler (MEB, 2007). Özellikle beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramında kutlanış biçiminden dolayı çeşitli görevde yer almaları nedeniyle bu konuya ilişkin görüşleri önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramına ilişkin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okullarda bu tür etkinliklerin hazırlanması için önceden planlanarak oluşturulmuş kulüp veya toplantıları yapmasının gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

2.4.11. Zafer Bayramı (30 Ağustos)

22 Ağustos- 30 Ağustos 1922 tarihleri arasında geçen Büyük Taarruz'un ardından bu Büyük Zafer'den iki yıl sonra 30 Ağustos 1924 Cumartesi tarihinde Dumlupınar'ın Çal Köyü yakınlarında Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın da katılımıyla Büyük Zafer için ilk kutlama töreninin yapıldığı bilinmektedir. Bu büyük zaferi kutlamak için iki yıl beklenmiştir çünkü önemli bir sebep olarak 1923'te kurulan yeni Türkiye için hem ulusal hem de uluslararası alanda büyük bir yoğunluk yaşanıyor olmasıydı (Tuncel, 1972).

Bu sebeple ilk kez 1924'te yani iki yıl sonra 1926 yılında çıkarılan bir kanunla Türk ordusunun bayramı olarak ilan edilen Zafer Bayramı, zaferin en önemli mimarı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün katılımıyla başlamıştır. Fakat Büyük Zafer ve Başkomutanlık Muharebesi'nin adıyla kutlanan 30 Ağustos Zafer Bayramı, ilk zamanlar yani 1930'ların ortalarına kadar görkemli kutlama ve anmalar olarak değil daha çok sade bir şekilde törenlerle kutlanmıştır. Özellikle 1960'lar ve sonrasında daha kapsamlı ve katılımlı bir şekilde kutlamalar yapılmaya başlanmıştır (Sayılır, 2014).

Günümüze değin coşkuyla kutlanmaya devam eden Zafer Bayramı, her yıl yaz tatiline gelmesi sebebiyle okulların işgünü içerisinde gerçekleşememekte ve bu sebeple daha çok stadyum, meydanlar ya da yürüyüş kortlarının yapılacağı geniş caddelerde kutlanmaktadır. Bununla birlikte etkinliğin gerçekleşmesi için çocukların ve gençlerin okullarda çalışma yaptığı görülmektedir. Yine faaliyet olarak öğretmenlerin öncülüğünde çalışmalar yapılmakta, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nda olduğu gibi Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Spor Eğitmenlerinin öncülüğünde gerçekleşmektedir. Okullardaki spor kulüpleri dâhil olmak üzere farklı kollardaki veya kulüplerdeki öğrenciler de bu faaliyetlere katılabilmektedir.

2.5. Okul Kulüplerinde Gerçekleşen Sanatsal Faaliyetler

Belirli gün ve haftalar kutlanırken ya da anma törenleri düzenlenirken o günün anlam ve içeriğine bakılarak etkinliklere hazırlıklar yapılır. Bu bakımdan her törenin kendisine has bir içeriği bulunmakta, sözlü ya da eylemsel faaliyetler gerçekleşmektedir. Bu etkinlikler için öğretmenler ya da dışarıdan gelen eğitmenler hazırlık planı oluşturarak öğrencilerle birlikte tören akışını gerçekleştirirler. Bunların ortaya çıkışında baştan sona kadar bir kerelik hazırlık yapılabileceği gibi okul kulüpleriyle oluşturulan uzun süreli çalışmalar da yapılabilmektedir. Bu kulüplerde öğrencilerin ilgi ve alakaları göz önüne alınarak seçimler yapılır ve öğrenciler içinde bulundukları kulüplerde yıl boyunca çalışmalar yaparlar. Her kulüp belirli zaman aralıklarıyla toplanır ve faaliyet göstereceği etkinlik için hazırlıklar yapar. Bu kulüpler, kütüphanecilik, kültür ve edebiyat, halk oyunları, müzik, resim, tiyatro, fotoğrafçılık ve spor kulüpleri gibi dallara ayrılmaktadır. Bunların dışında kurulan kulüpler de vardır. Okulun ihtiyacı veya önceliğine göre değişmektedir. Adı geçen kulüplerse neredeyse her okulda faaliyet gösterebilen örnekleridir. Okullarda gerçekleştirilen kulüp faaliyetlerinde ne tür sanatsal etkinliklerin gerçekleştirildiği incelenmelidir.

2.5.1. Kütüphanecilik Kulübü

Kütüphaneler 2000'li yılların başına kadar bilgi edinme ve keşfetme merkezleriyken özellikle son dönemlerde okuma alışkanlığı kazanmak için gidilen bir merkez haline gelmiştir. Gerekli bilgiye kolayca ulaşabileceğimiz bu çağda insanlar artık internet vasıtasıyla saniyeler içinde ulaşabilirken bugün hala okuma alışkanlığını devam ettirmek için kütüphanelere başvurulabilmektedir. Zengin bir içeriğe sahip olan kütüphaneler okumak isteyen her okuyucu için yaş aralıklarına, zevklerine, kitap türüne göre pek çok farklı seçeneğe sahiptirler. İnsanın hayat boyunca okumak istediği tüm kitapları satın almak yerine kütüphanelerde bulunan kitapları kullanması hem ekonomik açıdan hem de küresel anlamda kâğıt israfından kaçınmayı da sağlamaktadır. İllerin, ilçelerin, köy ve kasabaların kütüphaneleri olduğu gibi okulların, kafelerin, camilerin ve kültür merkezlerinin de kitaplarını halka açtıkları bölümler bulunabilmektedir. Burada önemli olan konu ise okul kitaplıkları/ kütüphaneleri kavramlarıdır. Her ne kadar sürekli "okul kitaplığı", "okul kütüphanesi" kavramları birbirlerinin yerine kullanılsa da aslında birbirlerinden farklı kavramlardır. Bir yerin kütüphane sayılabilmesi için başlıca şartlar bulunmaktadır. Öncelikle bir yerin kütüphane olabilmesi için tamamen bu amaçla kullanılacak bir binaya, bütçeye, uzman personele, koleksiyona, okura sahip olması gerekmektedir. Kitaplık ise; bir bina içinde örneğin okul, cami, kültür merkezi vb. gibi belirli bir alanda, herhangi bir özel bütçe ayrılmadan, özel olarak tahsis edilmiş personel gibi temel zorunluluklardan bağımsız, belirli bir miktar materyali bünyesinde bulunduran yerleşimlerdir. Ancak okulların içindeki kitaplar

için ayrılmış odaların kapısına “Kütüphane” yazılmaktadır. Tanım gereği bu kullanım yanlıştır ve okul kitaplığı şeklinde düzeltilmelidir. Buna benzer bir ifade de sağlık ocağı ile hastaneyi birbirine benzetmek olarak gösterilebilmektedir (Akman ve Akman, 2017).

Ülkemizdeki kütüphane ve kitaplıkların genel görünümüne bakıldığında 2016 yılında okul kütüphanesi sayısı 27.836'dır. Aynı istatistik sonuçlarına göre materyal sayısı 2011 yılında 33,4 milyon iken, 2016 yılında 32,3 milyona düşmüştür (Türkiye İstatistik Kurumu, 2017). Her okulda bir kitaplığın bulunması gerekliliği üzerine her geçen gün kitaplık sayısını artırma düşüncesi vardır. Bu bakımdan öğrencilerin okuma alışkanlıklarını devam ettirebilmesi için yalnızca il ve ilçeler gibi kütüphane kaynaklarının yanı sıra okullardaki kitaplıklar da katkı sağlamaktadır. Sosyal kulüpler içerisinde neredeyse her okulda faaliyet gösteren kütüphanecilik kulüplerinde öğrenciler okullarındaki kitaplıklardan sorumludurlar. Bununla birlikte her yıl mart ayının son haftası kutlanan ve bir hafta süren Kütüphane Haftası, çeşitli etkinliklere sahne olmaktadır. Toplu kitap okuma etkinlikleri gerçekleştirildiği gibi il ve ilçelerdeki kütüphane ziyaretleri, bununla ilgili söyleşiler, şiir ve kompozisyon yarışmaları gibi çalışmalar da yapılabilmektedir. İşte bu sanat içerikli faaliyetlerin düzenli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için okullardaki kütüphane kolu öğrencileri çalışmalarına devam edebilmektedir.

2.5.2. Kültür ve Edebiyat Kulübü

İlk olarak kültür sözcüğünü ele almak gerekirse, Latince 'colere' fiilinden gelmektedir ve asli anlamı tarlayı sürmek, toprağı işlemek, ekip biçmektir. Batı dillerinde kültür terimi 'cultura/culture/cultur' sözcüğüyle ifade edilmiş ve ünlü Fransız düşünür Voltaire tarafından "insan zekâsının olumlu gelişimi ve geliştirilerek yüceltilmesi” şeklinde yorumlanmıştır (Güvenç, 1974). Aydınlanma dönemi ve 19. yy itibariyle bir terim olarak kültür, “uygarlık” anlamında kullanılarak içeriği daha da genişletilmiştir.

Kültürü daha geniş bir perspektifte incelemek gerekirse, insani atfedilen davranış bütünleri ve bu bütünlerin parçaları olan bilgi, inanç ve her tür maddi ve manevi yaratımlar olarak gösterilebilir. Hem toplumun hem de bireyin yaşamın birlikte oluşmasını sağlayan; dil, gelenek, yasalar, kurallar, ahlak, bilim, felsefe ve sanat eserleri, kuramlar, düşünce, semboller, aletler, teknikler, makineler gibi her tür maddi ve manevi görülen ürünlerin tamamı kültürün yapı taşlarını oluşturmaktadır. O halde kültür, "bir halkın yaşama tarzı" olarak da tanımlanabilmekte ve bu anlamıyla kültür, toplumun ortaklaşa oluşturduğu ve kabul ettiği kurum ve değerler olarak görülebilmektedir (Turan, 1994).

Kültürün aktarılmasında birincil faktörlerden biri olan iletişim, çeşitli yollarla gerçekleştirilebilmektedir. Bunların bir örneği olarak dil becerilerinin konuşma ile ifade edilişi

gösterilebilir. Konuşma ile birlikte dilsel becerileri somut bir ifade ile gösterebilmek için yazmanın da işlevsel gücü kullanılmaktadır. Bilgilendirme, düşündürme, yönlendirme, dikkat çekme, ikna etme, yaratıcılığı kullanma gibi durumları kullanmak için yazma ile olan iletişimin vazgeçilmez bir tarafı olduğu da görülmektedir. İster konuşarak ister yazarak gerçekleştirilen iletişim, kişinin hem doğal hem de toplumsal çevresi gibi kültürel yapısına göre şekillenen ve insanı değiştiren bir süreci taşımaktadır (Zıllıoğlu, 1996).

Yazınsal olarak ele alınan edebiyat, estetik yani sanatsal bir doyum sağlamak amacı ile düşünceyi düz yazı dilinden farklı bir şekilde ortaya koyarak duyguları güzel ve etkili bir biçimde ifade etmek, bununla birlikte dili araç değil amaç olarak kullanan kurmaca bir anlatım biçimidir (Menteşe, 2008). Edebi bir eser ortaya koymak ya da okumak da bu süreçteki aşamaları doğru şekilde bilmekten geçmektedir. Edebi zevkin oluşumunda okullardaki temel Türkçe dersleri ve ilerleyen yıllarda edebiyat dersleri ile birlikte bir temel atılmakta, arzu eden öğrenciler okulların edebiyat ve kültür kulüplerine katılabilmektedir. Bu kulüplerde asıl amaç öğrencinin edebi zevk ve kültürünü ileri seviyeye taşımak ve bu konu hakkında fikirlerini ifade edebilme becerisi kazandırmaktır. Birçok okulda var olan bu kulüp işlevselliği bakımından diğer kulüplere göre daha çok okulda bulunabilmektedir.

2.5.3. Halk Oyunları Kulübü

Halk oyunları tanımsal olarak, ritmik hareketlerin bazen müzik ve hareketlerin bütünleşmesi ile bazen de müziğe bağlı kalmadan ritim ile birleşerek ahenkli bir birlikteliği uygun biçimde ortaya koymaktır. Yapılan hareketler baştan ayağa bütün vücudu ilgilendirir. Her ne kadar kişisel olarak vücudun hareketi önemli olsa da bir takım çalışması olarak gruptaki her bireyin ahenkli olması estetik unsuru yaratan şeydir. Bazı durumlarda tek bir bakışın bile tüm koreografiyi canlandıran bir hava katar ve estetik duruşu sağlar. (Eğilmez, 2006). Bir başka ifade ile halk oyunları estetik bir görünüş gerektiren, göze hitap eden, müzikler ve yapılan hareketlerle insanda heyecan uyandıran, kulağa hoş gelen nameleriyle halk müziği ile desteklenmiş, ölçülü ve dengeli hareket ve müziklerin bütünleşmesi olarak görülebilmektedir (Taşkın, 2018).

Her ne kadar adı üzerinde halk oyunu olan bu kavram halk arasından çıkıp günümüze kadar gelse de oyunların sistematik bir tabana oturtulması ilk olarak okullarda başlamıştır. Halkın içinden, ana vatanından çıkıp aydın gençliğe aktarılması halk oyunlarının okullarda öğretilmesi ile mümkün olmuştur. Oyunlar, köylerde ve halk arasında kendi kendine ortaya çıkıp yaygınlaşınca ustadan çırağa, oradan da okullardaki eğitmenlerden öğrencilere aktarılmıştır (Baykurt, 1991).

Halk oyunlarının öğrenci kulüplerinde yer alması eğitim programlarındaki derslerin yanı sıra öğrencilerin pozitif enerji yükleyebildikleri, hareket edebildikleri bir alan olmasını sağlamıştır. Hem nitelik hem de çeşitlilik yönünden daha zengin bir eğitim yaşantısı kazandırması konusunda diğer kulüplerde olduğu gibi yaşantılarını tamamlamaktadır (Başaran, 2006).

Yapılan çalışmalarla birlikte öğretmen ve idarenin gözetimi ile çeşitli eğitsel kollar kurulmuş ve temizlik, kitaplık, sağlık, ağaçlandırma, hayvanları koruma, oyun ve spor, beslenme, trafik, turizm gibi konularda kulüplerin açılmasının yanı sıra halk oyunları da bu gruba eklenmiştir. Halk oyunları kulübünün oldukça aktif olması yapılacak belirli gün ve haftalar içinde yapılacak gösteriler için canlı bir etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır (Tezcan, 1985).

2.5.4. Müzik Kulübü

Müzik, doğanın ahenkli sesinin bir yansımasıdır. İnsanlık tarihi boyunca taklidin yeri ve önemi oldukça büyüktür. Bu taklidin bir başka gösteriş biçimi de hiç şüphesiz sesleri taklit etmeyle meydana gelmiştir. Yansıma sesleri anlatma, hayvan ve doğa olaylarının seslerini ifade etme biçimin gelişerek daha özel sesleri bir araya getirme sürecine kadar müzik denilen olgu ortaya çıkmıştır. Güzel sesleri taklit etmek için insan sesinin yeterli olmadığı zamanlarda ilkel ses çıkarıcılar (taş sesleri, odun parçalarını birbirine vurma vb.), modern zamanlarda yerini birçok müzik enstrümanına bırakmıştır. Özellikle aydınlanma, sanayi ve modern dönem icatları ile birlikte doğa ötesi sesler bir araya getirilerek müzik kavramı çağ atlamıştır.

Müziğin, müziği ortaya çıkaracak etmenlerin öğretilmesi usta-çırak ilişkisinden eğitim ve öğretime geçtiğinde daha sistemli çalışmalar ortaya çıkmaya başlamıştır. Hem dünyada hem de ülkemizde müzik kuramları belirlenmiş ve eğitimin ilk basamaklarında bile temel müzik eğitimi dersleri verilmeye başlamıştır. Uzun yıllardan beri öğrencilerin sanatsal gelişimlerine destek veren müzik dersinin, öğrencilerin kendilerini ifade edebilme, sosyal beceriler kazanma, kişilik gelişimlerini tamamlama ve istenilen düzeye çıkarma konusunda etkili olduğu ortaya çıkmıştır (Dinçer, 2009).

Eğitim ve öğretim planı yapılırken Milli Eğitim Bakanlığı kararlarından yola çıkarak zümreler aracılığıyla gerekli düzenlemeler sıralanmaktadır. Özellikle müzik dersi ders dışı etkinlik olarak da sosyal öğrenme ortamı sağlamakta ve öğrencinin kendisini keşfetmesi açısından önemli bir etmen olarak görülmektedir. Burada ilgi duydukları alana yönelme, isteğinin peşinden giderek sorumluluk kazanma, yaşıtları ile işbirliği içerisine girerek müzik konusunda daha da motivasyon kazanma ve ortaya çıkardığı üründen zevk alma gibi

faktörler de müziğin öğrenci hayatına etkisini göstermektedir (Binbaşıoğlu, 1986). Bazı zamanlarda yapılacak konser, müzik etkinlikleri, ses yarışmaları, yılın başında seçilen sosyal kulüplerdeki etkinlikler de program dışı müzik etkinlikleri kapsamında yer almaktadır. Burada yapılacak müzik etkinlikleri yine öğrencinin hem akademik hem de sanatsal başarısına katkı sağlayacaktır.

Özellikle belirli gün ve haftalarda düzenlenecek etkinliklerde müzik öğretmenlerinin okul korosu, enstrüman topluluğu ya da müzik yarışmaları gibi alanlarda aktif rol alması okulda yapılacak diğer sanatsal etkinliklere de yardımcı olacaktır. Tiyatro gösterisi ya da şiir dinletisi gibi etkinliklerde ortaklaşa yapılacak çalışmalarda daha büyük ve sistematik etkinlikler düzenlenebilmektedir (Erkoç, 2019).

2.5.5. Resim Kulübü

Okullardaki resim eğitimi uzun yıllardan bu yana eğitimin bir parçasını oluşturmaktadır. Özel eğitim yöntemi ve teknikleri olan kendine özgü bir eğitim aracıdır. Öğrencilerin hayal gücü gelişimi, bilişsel, düşünsel, duyuşsal ve bedensel etkinlikleri ile kendilerini ifade edebilmelerine olanak sağladığı için hem sanatsal hem de sosyal açıdan büyük önem taşımaktadır. Boş zamanları verimli değerlendirme, kafa dağıtıcı bir unsur olarak görme eyleminden uzaklaşılıp resim yapmanın da uzmanlık gerektiren ve bu uzmanlığa ulaşma yolunda özel ilgi isteyen bir yapısı olduğu bilindiği takdirde bu ders önemini ortaya çıkaracaktır. Coşkulu ve canlı yapısı, duyguları geliştiren dış etkenleri bağlayıcı özelliği ile resim eğitimde dışa vurumun en önemli yapı taşlarından biridir. Yalnızca bir der olarak ele alındığında bile öğrencinin bulunduğu çevreyi tanımasına, çizdiği her resimde kendi varlığını kanıtlamasına, kendisinin de bir değer olduğunu algılamasına yardımcı, önemli bir faktördür (Uyan, 2006).

Öğrencinin kendisini dışa vurumsal olarak gösterebileceği sana yarışmaları eğitim öğretim yılı boyunca bazı kurum ve kuruluşlarca düzenlenmektedir. Bu tür etkinlikler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından resmi yazılarla duyurulmakta ve bu yarışmalarla öğrencilerin sanatsal yeteneklerini yansıtabilmeleri için bir ortam hazırlanmaktadır (Çırak, 2001). Okulun sosyal kulüplerinde yer alan öğrenciler de bu tür yarışmalardan haberdar olabilmekte ve kendilerini gösterebilecekleri bir ortamda bulunabilmektedir.

2.5.6. Tiyatro Kulübü

Tiyatronun tanımı ve gelişimsel sürecinin açıklanmasının ardından eğitimdeki yeri ve öneminden bahsedilmesi gerekmektedir. Bu anlamda eğitimin her aşamasında öğrenciyi toplum yaşamına hazırlayacak ve bir yetişkin olarak hayata atılmasına yardımcı olacak etmenler, yaratıcı çözümler üretmesine, doğal ortamda kendisini ifade edebilmesine katkı

sağlayacak tiyatro eğitimiyle ortaya çıkmaktadır. Eğitimde tiyatronun ve dramanın yeri tartışmasız çok büyüktür (Baltacıoğlu, 2006). Öğrencinin kişiliğinin gelişmesinde yaratıcı düşünme becerisi geliştirmesinde, özgüven, gözlemleme, uyum sağlama, duyarlılık kazanma, toplumsallık gibi kavramları öğrenmesinde tiyatro büyük bir olanak sağlamaktadır. Özellikle kendilerini başkalarının yerine koyma becerisi, onların empati kurmasında ve iletişim kopukluklarını gidermesinde son derece etkili bir yöntemdir (Levent, 1987).

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu (2006), okullarda özellikle tiyatro çalışmalarının ne derece önemli olduğundan bahsetmiş ve sosyal etkinlik olarak eğitim programlarda yer alması gerektiğini mümkün olduğunca her fırsatta dile getirmiştir. Özellikle doğaçlama gibi metinsiz gerçekleştirilen oyunların çocuklarda kendilerini ifade edebilmesinde çok üst düzey bir çalışma olduğunun önemi üzerinde durmuş, bu tür tiyatro çalışmaları ile çocuğun sosyalleşebileceğini ve hayatla ilgili çok önemli deneyimler kazanabileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda, okullarda sosyal etkinlik kapsamında düzenli olarak tiyatro etkinliklerinin yapılması, ders programları dışında tiyatro kulüp faaliyeti olarak düzenlenen çalışmalara bütün okullarda yer verilmesi gerekliliği de ortaya çıkmıştır (Kuyumcu, 2014).

2.5.7. Fotoğrafçılık Kulübü

Sanatın bir başka dalı olarak gösterilebilecek fotoğrafçılık, sanat denilince uzak kalmış bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugün yalnızca sanatseverlerin ilgiyle takip ettiği veya hobi olarak gerçekleştirdiği sanat akımı, toplumun büyük bir kısmı tarafından maalesef öncelikli sanat dallarından biri olarak görülememektedir. Özellikle fotoğrafçılığı kavrayıp anlamlandırabilmek için çocukluğun ilk döneminden itibaren bu tür bir faaliyetle tanıştırılması gerekmektedir.

Çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak uygun öğrenme yöntemleri içeren fotoğraf eğitimleri, ne kadar erken yaşlarda başlarsa o kadar estetik beğeni ve sanatsal fotoğraf üretimi yetkinlikleri artmış olacaktır. Türkiye'de okul öncesinde fotoğraf okur-yazarlığı ve fotoğrafı pedagojik bir araç olarak kullanma yakın zamanlarda ortaya çıkmış bir kavram olarak gösterilmektedir. Fotoğraf ile dijital hikâyeleştirmenin eğitimde görsel yetenekleri ilerletme konusundaki yeri ve önemi oldukça büyüktür (Doğan ve Kavgaoğlu, 2020). Çocukları fotoğrafçılık gibi daha üst düzey bir sanat bakış açısına maruz bırakmak, görselleri ve fotoğrafları nitelik bakımından ayırabilme yetkinliği sağlamak ve bununla birlikte sanat anlamında fotoğraf üretme farkındalığı kazandırmak onlara sanatsal anlamda farklı bir bakış açısı kazandıracaktır.

Öğrencilerin kendilerini bu anlamda gösterebilecekleri sosyal kulüplerden bir olan fotoğrafçılık kulübü ile çeşitli alanlarda denemeler yapmaları ve hayatı kendi kadrajlarında inceleyebilmeleri istenmektedir. Özellikle yarışma gibi rekabetçi bir ortamda kendilerini ifade ediş biçimleri de gelişim gösterecektir. Buna bir örnek olarak Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından **"**23 Mart Dünya Meteoroloji Günü**"** nedeniyle **"**Güneş, Dünya ve Hava**"** konulu fotoğraf yarışması düzenlenmiştir. Meteorolojinin öneminden bahsedilmesi ve bilgi düzeyinin artırılmasına yönelik unsurları ortaya çıkarmak için düzenlenmiştir. Ayrıca eserler Meteoroloji Genel Müdürlüğünün katılacağı tüm sergi ve fuarlarda sergilenerek Meteoroloji bilincinin vatandaşlara aktarılması amacıyla sergilenmiştir (Pusula, 2019).

2.5.8. Spor Kulübü

Her ne kadar sanatsal faaliyetlerin içerisinde yer almasa da spor faaliyetlerinin ritmik ve müzikal bir şekilde gerçekleştirildiği etkinliklerde sporun izlerini görmek mümkündür. Geçmişten günümüze belirli gün ve haftalarda, özellikle 23 Nisan ve 19 Mayıs gibi kutlama içerikli törenlerde coşkulu bir hazırlık yapılmasında beden eğitimi ve spor eğitmenlerinin payı büyüktür. Bu sebeple okullardaki ritmik ve dans içerikli çalışmalarda spor faaliyetlerini ele almak gerekmektedir.

Okullardaki spor kulüpleri tek bir branşta faaliyet gösterebildikleri gibi birden fazla branşa da destek vererek faaliyet gösterebilmektedirler. Belirli gün ve haftalardaki etkinlikler ve kulüp çalışmalarındaki başarıyı artıracak sebeplerden biri spor kulübünü iyi yönetmektir. Takım yönetimi ise faaliyetleri organize eden, sporcular ve organizasyonda görev alacak öğrenciler arasında iş birliği sağlayarak oluşturulan takımın hedeflerine ulaşmasını sağlayan sorumlu öğretmenin teknik açıdan her birini doğru şekilde organize edebilmesidir. Bu sayede hem öğrenciler hem de izleyenler için güzel bir etkinlik ortaya çıkmış olacaktır (Köroğlu, 2013).

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem kısmında kullanılacak yöntem ve tekniklerin neler olduğu, kaç kişi ile görüşme sağlandığı, veri toplama araçları ile görüşme sorularının nelerden oluştuğu ve verilerin nasıl değerlendirildiği ile ilgili görüşler ortaya koyulacaktır.

3.1. Yöntem ve Teknikler

Araştırmada okullardaki sanatsal faaliyetlerin işleyişi, yönetici ve öğretmen görüşlerinden oluşan sorular sorulmuş olup kişisel görüşlerden faydalanılmıştır. Bu sebeple verilerin çeşitliliği ve niteliğinin ön planda olması sebebiyle nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Bilgi üretme yollarının oluşturulmasında toplumsal sistemlerin ele alınarak derinlikli bir şekilde incelenmesi ve bu incelemelerin daha çok araştırmacının kendi sınırlarını aşarak çözümler üretmesini sağlamasıyla oluşan araştırma yöntemine nitel araştırma yöntemi denilmektedir (Özdemir, 2010). Bu tür araştırmalarda tasarlanmış konuların derinlikli bir inceleme ile ele alınması çabası vardır. Bir örnek vermek gerekirse keşfe çıkıp sorular sorarak gerçekliğin sorgulanmasında öznel bir bakış açısı geliştirmektedir.

Nitel araştırma, disiplinler arası bir yaklaşımla ele alındığında farklı bakış açılarını kapsayan, araştırmanın gerektirdiği problemleri yorumlayıcı ve bütünleyici bir şekilde incelemeyi esas alan bir yöntem olarak da görülmektedir. Üzerinde çalışılan olgular ya da olaylar daha çok kendi bağlamlarında olup insanların bu sorunlara karşı bakış açıları, bir diğer deyişle bu sorunlara yüklemiş oldukları anlam, bütünüyle yorumlanır (Altunışık vd., 2010).

Nitelik üzerine yapılan araştırmalar çoğunlukla araştırmaya katılacak kişilerin görüşleri üzerine yoğunlaşırken bu görüşler farklı açılardan değerlendirilerek derinlemesine incelenmektedir. Diğer taraftan niceliksel araştırmalar bu görüşlerin sistemli bir modelle ölçülmesini sağlamakta ve bu şekilde yorumlanmaktadır. Bu bakımdan nitelik isteyen araştırmalar nicel araştırmaların uzak durduğu duygu ve doku kavramını ekleyerek araştırmalara ölçülebilir davranış ve tutumların duygusal ve kavramsal taraflarını göstermektedir. Nicel ifadelerde kaç tane ya da ne sıklıkla gibi sorularla karşılaşılırken nitel

araştırmalarda sorunların neden meydana geldiği ve bu süreçte kişilerin probleme ürettikleri çözümlere subjektif bir bakış açısı ile bakılır (Karataş, 2015).

Nitel araştırma yöntemlerinin bir basamağı olan olgu bilim deseni çalışmanın genel seyrine uygun niteliktedir. Olgu bilim araştırmaya katılan bireylerin geçmiş deneyimlerinin tanımlarken kullanılmasının yanı sıra bu geçmiş deneyimlerinin olgu ile ilişkisinin tespit edilmesinde faydalanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle geçmiş deneyimlere odaklanması onun birey ve bireyin içinde yaşadığı toplumla ortak düşünce yapısının uygunluğu da saptanmakta ve bu ortak düşünce yapılarının bireyi ve onun tecrübelerini yorumlarken etkili olacağı belirtilmektedir (Koch, 1995).

Nitel araştırma desenlerinden olgu bilim, araştırma konusu olan olgunun içinde yer alan temel probleme ilişkin bilgilerin elde edilmesinde kullanılan nitel araştırma yöntemleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, araştırılan olgunun anlamına odaklanan olgu bilim, araştırmanın konusuyla ilişkili katılımcı bireylerin deneyimlerinin anlamını açıklamaktadır (Kocabıyık, 2015).

Bu sebeple çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin konu ile ilgili kişisel görüşleri ele alınmıştır. Nitel araştırma yönteminin bir basamağını oluşturan olgu bilim deseninden faydalanılmış ve benzeşik (homojen) örneklem modeli ile katılımcıların tecrübeleri analiz edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninden faydalanılmış ve benzeşik (homojen) örneklem modeliyle 12 okul yöneticisi ve 12 öğretmenin tecrübelerine dayanarak konu ile ilgili ayrıntılı bir inceleme gerçekleştirilmiştir. İlkokul ve ortaokulda çalışan yönetici ve öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri görüşme yoluyla kaydedilmiş ve veriler analiz edilmiştir. Çıkan sonuçlara göre konu ile ilgili uygulanabilecek öneriler ortaya çıkarılmıştır.

Benzeşik (Homojen) örneklem modeli maksimum varyasyon örnekleminin tam aksine, daha küçük grupları hedef alan, birbirine benzer nitelikte yani homojen örneklerin toplanmasını hedef alır. Burada amaç, araştırma için belirlenen alt grubu daha derinlemesine olanak sağladığı için kullanmaktır. Homojen olarak çalışılan örnekler daha karışık gruplara göre nispeten daha benzer sonuçlar verebilmekte ve bu da ulaşılması gereken hedefe daha kesin sonuçlar çıkmasına yardım etmektedir. Sorunun kaynağı yalnızca alt grubu ilgilendirdiği durumda o gruba yöneltilen sorulardan alına cevaplar daha çok fayda sağlayacaktır (Dökme ve Yağar, 2018).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken, görüşmeyi yapacak olan araştırmacı soruları önceden hazırlamakta fakat görüşme esnasında katılımcının cevaplarına veya durumuna göre kısmen esneklikler yapabilmektedir. Bu durumda gerekirse sorular yeniden düzenlenebilmekte ya da konu ile ilgili üzerinde tartışma esnekliği sağlayacak alan hazırlanabilmektedir. Bu tür formlar araştırmaya kaynaklık eden katılımcıların da yapılan araştırma üzerinde söz sahibi olmasını sağlayan bir ortam oluşturmasına olanak sağlamaktadır (Şimşek, 2018).

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlama aşamasında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar bulunmaktadır. Bunlar:

- Soruların basit ve anlaşılır olması,
- Mantıksal bir sırayla hazırlanması,
- Daha genel ve yanıtlanması zor soruların kolay sorulardan sonra sorulması,
- Seçenek yerine açık uçlu sorular sormaya özen gösterilmesi,
- Katılımcıları belli bir noktaya yönlendirecek ifadelerden kaçınılması,
- Birçok sorunun üst üste sorulmaması,
- Duruma göre cevaplanamayacak sorulara alternatif oluşturacak soruların hazırlanması,
- Daha çok konu hakkında ayrıntılı bilgi verebilecek noktalara değinilmesi,
- Farklı türden sorular hazırlayarak katılımcının konuya ilgisinin yüksek tutulması,
- Birbirine yakın soruların aynı bölüm içerisinde ya da sırayla sunulması,
- Soruların araştırmanın amaçlarıyla uyumlu olması,
- Soru sayısından ziyade soruların niteliğinin ön planda olması gerekmektedir (Şimşek, 2018).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu alanında uzman kişilerce değerlendirilip hazırlanarak yapılan görüşmelerde okul yöneticileri ve öğretmenler için ayrı formlar oluşturulmuş ve kişisel görüşlerini, tecrübelerini paylaştıkları sorular sorulmuştur. Bu görüşmeler bir tür ses kaydedici ile kaydedilmiş ve araştırmaya kaynaklık etmesi için arşivlenmiştir.

3.3.1. Görüşme Sorularının İncelenmesi

Yapılan araştırma için alanında uzman kişilerin görüşleri de dikkate alınarak iki farklı görüşme soru formu hazırlanmıştır. Bunlardan ilki yöneticiler diğeri öğretmenlerin görüşlerini almak için oluşturulmuştur. Yönetici görüşlerini içeren görüşme sorularında “Sanat deyince aklınıza ne gelir?”, "Okulda yapılması planlanan sanatsal etkinlikler ne

kadar süre öncesinden belirleniyor? Tüm faaliyetler yılın başında mı yoksa faaliyet gerçekleştirilmeden hemen önce mi kararlaştırılıyor?", "Sanatsal etkinliklerin seçiminde öncelikli kriterler nelerdir? Belirli faaliyetler üzerine mi yoğunlaşılır?", "Özellikle hangi faaliyetlerin yapılmasına izin verilir?" (Örneğin; Okulda drama çalışmalarına veya müzik etkinliklerine daha çok önem verilir? gibi.), "Öğrencilerin sanatsal faaliyetler konusunda önerileri oluyor mu? Bir anket veya öğretmenleri aracılığıyla sizlere fikirlerini ulaştırabiliyorlar mı?", "Öğretmenlerin bu konuda sizlerle iletişimi nasıldır? Sanatsal faaliyetlerin gerçekleşmesinde öğretmenlerin payı ne kadardır?", "Sanatsal faaliyetler düzenlendikten sonra öğrenci ve öğretmenlerin memnuniyet düzeyleri nedir? Sizlere ne tür geri dönüşler sağlanmaktadır?", "Yukarıdaki sorular dışında eklemek istediğiniz herhangi bir soru veya görüş var mı? Belirtiniz." Soruları sorulmuştur.

Öğretmen görüşlerini almak içinse, "Sanat deyince aklınıza ne gelir?", "Okulda gerçekleştirilmesi gereken sanatsal etkinlikler sizce neler olmalıdır?", "Okulunuzda daha önce hiçbir sanatsal etkinliğin gerçekleştirilmesinde öncülük ettiniz mi? Ettiyseniz bu faaliyetler nelerdir?", "Planlanan sanatsal etkinliklerin her birinde sizlerin görüşlerine ne kadar başvurulur?" (Örneğin; Bir tiyatro gösterisi yapılırken sizlerin de fikirleri alınır mı?), "Öğrencileriniz sizlerden herhangi bir sanatsal etkinlik düzenlenmesi hakkında istekte bulundu mu? Bulunduysa bu etkinlik gerçekleştirildi mi?", "Özel gün ve anma törenleri dışında yapılmasını istediğiniz bir sanatsal faaliyet fikrini yöneticiniz ile paylaşır mısınız?", "Okulda gerçekleştirilen sanatsal bir faaliyetten sonra beklenti ve beğeninizi karşılayıp karşılamadığına dair yöneticiniz tarafından görüş ve önerileriniz alınır mı?", "Yukarıdaki sorular dışında eklemek istediğiniz herhangi bir soru veya görüş var mı? Belirtiniz." Şeklinde sorular yöneltilmiştir.

Bu soruların sorulmasındaki asıl amaç yönetici ve öğretmenlerin sanatsal faaliyetlere bakış açılarını öğrenmek ve belirlenen grupta farklı cevaplar verilip verilmediğini tespit etmektir. Benzeşik olması durumunda ortak bir kanıya varılacağı ya da benzeşmediği durumda problemlerin çeşitliliği ortaya koyulmuş olacaktır.

3.4. Veri Analizi

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup verilerin analizleri ses kayıtlarının değerlendirilmesi, not edilmesi, temalara ayrılması ve tablo haline dönüştürülmesi ile gerçekleştirilecektir. Nitel araştırmalarda veri analizinde çeşitlilik, yaratıcılık ve esneklik olması gerekmektedir. Her nitel araştırmanın kendince bir takım özellikleri vardır ve veri analizi yapılırken bir takım yeni yaklaşımlara göre hareket edilmesi gerekmektedir. Başka bir ifade ile her araştırma kendine has bir üslupla analiz edilmelidir (Sözbilir, 2009). Bu şekilde elde edilen veriler, öncelikle sistematik ve açık bir biçimde

betimlenir ve sonrasında yapılan bu betimlemeler neden sonuç ilişkisi ile irdelenebilmesi için açıklanır, yorumlanır ve bir takım sonuçlara ulaşılır (Baltacı, 2009).

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmanın “Bulgular” bölümünde konunun ana hatları ortaya koyulacak ve çalışma yapılacak grubun demografik özelliklerinden, görüşme sorularına verilen cevaplardan ve bu cevaplardan yola çıkarak elde edilen verilerin analizleri tablolar halinde gösterilecektir. Temalara ayrılan verilerden ortaya çıkan bulgular hem okul yöneticileri hem de öğretmenler üzerindeki etkisine göre değerlendirilecektir.

4.1. Demografik Özelliklerle İlgili Bilgiler

Katılımcılar aynı alt grupta olmadıkları için iki farklı demografik bilgi içeren tablo oluşturulmuştur. Gösterilen ilk tabloda yöneticilerin bilgileri yer almaktadır.

Tablo 1. Yönetici Olarak Katılan Katılımcılara Ait Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Görev Yılı
K1-Y	Erkek	62	36
K2-Y	Erkek	47	27
K3-Y	Erkek	48	26
K4-Y	Erkek	52	37
K5-Y	Erkek	58	35
K6-Y	Erkek	32	6
K7-Y	Erkek	30	7
K8-Y	Erkek	50	31
K9-Y	Erkek	36	12
K10-Y	Erkek	42	17
K11-Y	Erkek	41	19
K12-Y	Erkek	38	15

Tablo 1.’de görüldüğü üzere ilçe içerisindeki okullarda yöneticilerin erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Gidilen okullarda müdür yardımcıları da dâhil olmak üzere her biri erkek yöneticilerden oluşmaktadır. Türkiye’nin genelinde böyle bir durumdan söz etmek elbette mümkün değildir ancak Tokat ili, Erbaa ilçesinde görüşme sağlanan tüm okullarda

(kadın yönetici bulmak için başka okullara da bakılmıştır) yöneticilerin erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Yönetici ve öğretmen katılımcıların karışmaması adına yönetici olan katılımcılar için KX-Y öğretmen olarak katılan katılımcılar için KX-Ö kodları kullanılmıştır. Demografik bilgileri verilen yöneticilerden sonra araştırmaya katılan öğretmenlere ait bilgiler de aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Olarak Katılan Katılımcılara Ait Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Görev Yılı	Branş
K1-Ö	Kadın	31	7	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
K2-Ö	Kadın	38	13	Tarih Öğretmeni
K3-Ö	Kadın	38	16	Matematik Öğretmeni
K4-Ö	Kadın	38	15	Matematik Öğretmeni
K5-Ö	Kadın	33	10	Müzik Öğretmeni
K6-Ö	Kadın	39	16	Türkçe Öğretmeni
K7-Ö	Erkek	41	17	Fen Bilgisi Öğretmeni
K8-Ö	Kadın	34	10	Sınıf Öğretmeni
K9-Ö	Kadın	34	13	Sınıf Öğretmeni
K10-Ö	Erkek	35	12	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni
K11-Ö	Erkek	37	14	Matematik Öğretmeni
K12-Ö	Erkek	32	5	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Bu bilgilere dayanarak yönetici ve öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu ile hazırlanan sorular yöneltilmiş ve bilgiler doğrultusunda aşağıda sıralanan bulgulara ulaşılmıştır.

4.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Sanat Kavramını Tanımlamalarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk basamağı olan sanat kavramına ilişkin düşüncelerini sıralayan yönetici ve öğretmenler, konu ile ilgili birbirine yakın cevaplar vermişlerdir. Sanatın onlar için ne ifade ettiği, sanat denildiğinde akıllarında ilk olarak nelerin çağrıştığını söylemeleri istenmiştir. Bu sonuca dayanarak her iki grupta da benzer iki ana tema ortaya çıkmıştır. Sanat denilince ilk olarak sanat dallarını sıralayan bir grup olduğu gibi, sanatla ilgili bireysel ve toplumsal yaklaşımlar öne süren katılımcılar da olmuştur.

Tablo 3. Yönetici Ve Öğretmenlerin Sanat Kavramını Tanımlamaları

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
	Sanatın dalları	6	50	"Sanat denilince, bireysel yetenekler, resim, müzik gibi faaliyetler geliyor. Her okulda sanatsal bir faaliyet olarak tiyatronun yapılması gerektiğini düşünüyorum." (K6-Y)
Yönetici Görüşleri	Sanatla ilgili yaklaşımlar	6	50	"Sanat, insanın yaptığı işler ve bunları ortaya koyarken yapmak istediği hedefler topluluğudur. Sanatçı da bunu uygulayan kişilerdir. Derinlemesine bir konuda uzmanlaşmaktır sanat. Üstünkörü değil de derinlemesine işlemektir." (K1-Y)
Toplam		12	100	
	Sanat dalları	4	33	"Sinema, tiyatro, heykel… Gördüğüm ve mutlu olduğum her şey gelir. Bunları çoğaltabilirim. Beni güldüren, ağlatan tüm estetik şeyler olabilir." (K8-Ö)
Öğretmen Görüşleri	Sanatla ilgili yaklaşımlar	8	66	"Sanat deyince aklıma estetik, yaratılış, özgünlük, yetenek gelir." (K10-Ö)

Toplam	12	100

Yöneticilerin vermiş olduğu cevaplara göre sanata bakış açıları iki farklı kolda benzer özelliklerden yola çıkarak şekillenmiştir. Verilen cevaplarda sanatla ilgili düşüncelerinin yanı sıra yalnızca sanat dallarını sıraladıkları bir bakış açısı da eklemişlerdir.

“Eğitimci olduğumuz için eğitim tarafından bakıyoruz. Daha çok geniş anlamda eğitim ve etkinlik olarak görüyoruz.” (K2-Y)

“Sanat, resim, müzik, tiyatro gibi ürün ortaya koyulan bir daldır.” (K3-Y)

“Sanatı diğer her şeyden ayıran özellik çok az kişinin üretip birçok kişinin beğenisini kazanabilmesidir.” (K4-Y)

“Sanat deyince aklıma ilk olarak tiyatro gelir. Halk oyunları da yine sanatsal faaliyetlerde birinci sırayı alır.” (K5-Y)

“İnsanların iş haricinde zevk alabilecekleri, mutlu oldukları aktiviteler, hayatı tamamlayan unsurlardır.” (K8-Y)

Öğretmenler de görüşlerini bildirirken sanat dalları ya da sanatla ilgili yaklaşımları örnek vererek açıklama yapmışlardır. Özellikle herkesin aklına ilk gelen resim, müzik, tiyatro gibi sanat dalları olmuştur. Yaklaşım içeren cevaplar diğer cevaplara göre daha çeşitlidir.

“Sanat denilince aklıma ilk olarak gerçekten ferahlık, neşe ve dinamizm geliyor.” (K1-Ö)

“Sanat deyince ülkemizde en çok eksikliğini hissettiğimiz şey, insanların belki daha iyi bir insan olmalarına katkı sağlayabilecek, insanları her anlamda geliştirebilecek her şey aklıma geliyor aslında.” (K2-Ö)

“Sanat dalları geliyor aklıma. Müzik, resim, tiyatro gibi faaliyetler bunların başında geliyor.” (K3-Ö)

“Olabildiğince farklı olmak, farklı olma cesaretini göstermek ve bu yönde ürünler ortaya koymak olduğunu düşünüyorum.”(K4-Ö)

”İnsanın kendisini geliştirebileceği en üst düzeydir bence. Herkesin yapamadığı fakat herkesin sevebileceği bir faaliyettir. Her zaman olmalıdır. Hayatın bir parçasıdır sanat.” (K5-Ö)

“Sanat denilince aklıma kültürel faaliyetler gelir. Genelde bireyin zihinsel ve fiziksel aktivitelerinin bütünü geliyor. Sanat çok geniş bir kavram.” (K9-Ö)

Yönetici ve öğretmenlerin ortak görüşü üzerine sanat, çeşitli şekillerde ifade edilebilir ve bu ifadelerde ortak nokta sanat dallarıdır. Bununla birlikte öğretmenlerin ve yöneticilerin sanata olan ilgileri oldukça yüksekken, sanatla ilgili faaliyetleri isteklerine göre düşük seviyede kalmaktadır.

4.3. Sanat Faaliyetlerinin Gerçekleşmesinde Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Etkisine İlişkin Bulgular

Her iki gruba da sanata öğretmen veya yönetici etkisi sorulduğunda öğretmen ve yöneticilerin katkısının bu tür faaliyetlerde etkisi olduğunu dile getirmişlerdir. Yöneticilerin büyük bir çoğunluğu öğretmenlerin sanatsal faaliyetlerin düzenlenmesi ve yönetilmesinde büyük katkısı olduğunu düşünürken, öğretmenler bu konuda yine öğretmenlerin payının büyük olduğunu ancak yöneticilerin sağladığı imkân dâhilinde hareket ettiklerini söylemişlerdir. Her iki grupta da öğretmenler sanatsal faaliyetlerin yürütülmesinde öncelikli sırayı aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4. Sanat Faaliyetlerinde Okul Yöneticisi Ve Öğretmenlerin Etkisi

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
	Öğretmenlerin katkısı fazladır	8	66	“Bizim kurumlarımızda öğretmenler kurulunda yıl içinde yapılacak bütün faaliyetler kararlaştırılır. Bu tür faaliyetler sene başındaki öğretmenler kurulu toplantısında ilgili öğretmenlere dağıtılır. Takvime göre tüm çalışmalar gerçekleştirilir.” (K3-Y)
Yönetici Görüşleri	Yöneticilerin katkısı fazladır	4	33	“Bazen bizler tarafından bir hafta öncesinden belirlenen faaliyetler oluyor. Yılın başından itibaren belirlenenler de var. Bunların arasında geziler yılın başında belirleniyor onun haricinde sanatsal faaliyet olarak tiyatro, sinema gibi etkinlikler bir hafta öncesinden, maksimum iki hafta öncesinden belirleniyor.” (K12-Y)
Toplam		12	100	

	Öğretmenlerin katkısı fazladır	10	83	“Şimdi, etkinlik kurulu olduğumuz için genelde belirli gün ve anma haftalarında, yardım kuruluşlarının kermeslerinde bu tür faaliyetler yapabiliyoruz. Bazen resim öğretmenimize elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz. Onun dışında tiyatro çalışmalarımız olabiliyor. Onlara da yine elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz.” (K3-Ö)
Öğretmen Görüşleri	Yöneticilerin katkısı fazladır	2	17	“Genelde bu tarz konularda öncülük yaptım. Ancak çocukları sinemaya, tiyatroya götürme konusunda yöneticilerin katkısı oluyor. Köy okulunda çalıştığım için çok fazla şey yapamıyorum. Bu tarz şeyler biraz da maliyetli oluyor. Malzeme gerektirmeyen küçük çaptaki sanatsal faaliyetleri gerçekleştirmek zorunda kalıyoruz.” (K9-Ö)
Toplam		12	100	

Yöneticilere sanatsal faaliyetlerde hem kendilerinin hem de öğretmenlerin katkısının ne derece olduğu sorulduğunda büyük bir çoğunluğunun öğretmenin ilgi ve yeteneğine bağlı olduğu görüşünde hemfikir oldukları tespit edilmiştir. Bunun dışında yönetim olarak seçimde bulunduklarını, gerçekleştirecekleri etkinlikte kendi paylarının da bulunduğunu dile getirmişlerdir.

“Yüzde ellinin üzerinde onların payı oluyor, hatta yüzde yüze yakın. Onlar öneriyorlar biz sadece destekliyoruz. Öğretmenlerin payı çok büyük.” (K4-Y)

Gerçekleştirilecek sanatsal faaliyetlerle ilgili öğretmenlerin ilgisi ve yeteneği olmalı. Çevre il ve ilçelerde öğretmenler ne kadar sanatsal faaliyetlerle ilgili olursa öğrenciler de o kadar ilgili olabiliyorlar. Bunun etkisi yaş ortalamalarıyla da sezilebiliyor. Yaşça büyük öğretmenlerimiz akademik başarıya ağırlık verirken genç ve dinamik öğretmenlerimiz sanatsal faaliyetlere daha çok ilgi duyuyorlar. Bundan 20 sene önceki üniversite ortamı ile şimdi mezun olmuş öğretmenin üniversite ortamı aynı değil. Yeni mezun olmuş öğretmenler sanat faaliyetlerinin yoğun olduğu şehirlerde

> mezun oldukları için burada küçük de olsa o kültürü yaşamaya, yaşatmaya çalışıyorlar. (K6-Y)

"Öğretmenlerin payı çok fazladır. Genelde öğretmenlerin fikirleri ve önerileri dikkate alınır. İdare de bunu en kısa sürede gerçekleştirmeye çalışır." (K9-Y)

"Sürecin en fazla etkin olan kısmı öğretmenlerdir. Öğretmenler en başta bu isteklerini dile getiriyorlar. Biz de elimizden gelen desteklerle onların bu etkinlikleri gerçekleştirmesi için yol gösterici rolümüzü üstleniyoruz." (K10-Y)

> Şimdi öncelikle biz bunları eylül ayında sene başında öğretmenler kurulu ile kulüpler bazında kararlaştırıyoruz. Her kulüp sosyal etkinlikleri sene sonunda rapor eder. Bunlar dışında özel bir etkinlik olur, öğretmenin talebi olur. Böyle durumlarda da biz yaklaşık bir, bir buçuk ay öncesinde ani gelişen etkinlikleri de değerlendiriyoruz. (K11-Y)

"Öğretmenler de bu işe aracı oluyorlar, öğrencilerin isteklerini bize aktarıyorlar. Pano yapımı gibi şeylerde bile danışabiliyorlar." (K12-Y)

Öğretmenlerse sanatsal faaliyetleri gerçekleştirirken kendilerinin vermiş oldukları emekleri, yapmış oldukları çalışmaları dile getirmişlerdir. Aktif rol aldıkları, öncülük ettikleri faaliyetlerin yanı sıra yöneticilerinden de destek aldıklarını belirtmişlerdir.

"Branşım gereği birçok etkinlikte etkin rol alıyorum. Tiyatro yine bunların içerisinde yer alıyor. Müzikten çok anlamıyorum ama elimden geldiğince yine ona da katkı sağlamaya çalışıyorum. Genel olarak bu tarz etkinliklerde görev alıyorum." (K1-Ö)

"Bu çalıştığımız kuruma göre değişir ama şu an görev yaptığım okulda evet, fikrimiz alınıyor. Yardım da ediyoruz. Gerek kostümler gerek dekor konusunda bir şekilde destek olmaya çalışıyoruz. Yaptığımız eleştirileri de değerlendiriyorlar, göz ardı etmiyorlar." (K4-Ö)

> Aslında okulda sınıf öğretmeni olmamdan kaynaklı birçok sanat dalı ile uğraşıyorum. Müzik, resim ve görsel sanatların bütünü ile içini bizim doldurduğumuz birçok ders var aslında. Sınıf öğretmeni olarak bir branş öğretmeni ya da alanında uzman kişiler kadar yeterli olmasam da elimden geldiğince sanatsal faaliyetleri gerçekleştiriyorum. (K8-Ö)

> Kendi branşıma göre değerlendirdiğim zaman resim-iş derslerine çok önem veriyoruz. Çocukların hayal güçleri, el becerileri gelişsin diye boyamadır, objeleri çizdirmedir bunlara çok yoğunlaşıyoruz. Küçük sınıflarla ilgilendiğimiz için drama, tiyatro gibi faaliyetler de gerçekleştirmelerini sağlıyoruz. Bunlar çocuklar için önemlidir bence. (K9-Ö)

"Genelde okullardaki sanatsal faaliyetler, belirli gün ve haftalar üzerinden işliyor. Bunların karıştırıldığını görüyoruz. Özellikle 23 Nisan gibi özel günlerde yapılan faaliyetler

ön plana çıkıyor fakat bunlar dışında, özel günler haricinde herhangi bir sanatsal etkinlik gerçekleştirilmiyor.” (K11-Ö)

“Biz bu etkinlikleri zümrelerimiz arasında görüşmeler sağlayarak sonuca ulaştırıp okullarımızda gösteriler yapıyoruz.” (K12-Ö)

Tüm bunların sonucunda okullarda çalışan öğretmenlerin sanatsal faaliyetleri belirlemedeki üstünlüğü tespit edilmiştir.

4.4. Sanat Faaliyetlerini Belirlemede Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Kriterlerine İlişkin Bulgular

Sanatsal faaliyetlerin düzenlenmesi ve yürütülmesinde öncelikli kriterlerinin ne olduğu her iki gruba da sorulduğunda farklı sonuçlar elde edilmiş ancak bu farklı sonuçlar genel olarak iki farklı temanın altında sıralanmıştır. Bunlardan ilki öğrencinin ilgisi, yeteneği ve ihtiyacını karşılayacak kriterler altında toplanmıştır. Bu tema altındaki cevaplara yakın olan hem yönetici hem de öğretmenleri sanatsal faaliyetlerde öğrencilerin isteklerini ön plana almışlardır. Diğer bir seçenek de okulun fiziki şartları ve teknik donanımın yeterliliği üzerine kurulmuştur. Sahnesi olan okullarda gösteri üzerine yapılan sanatsal faaliyetler (tiyatro, dans vb.) daha sık yapılırken, eksik olan okulların bu konuda eksik kaldıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple yönetici ve öğretmenlerin bir kısmı da öncelikli kriterlerini okulun teknik donanımıyla bağdaştırmışlardır.

Tablo 5. Sanatsal Faaliyetlerin Belirlenmesindeki Kriterler

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
	Öğrencilerin ilgisi	6	50	“Öğrenci seviyesine uygun olması ve gençlerimizin ihtiyaçlarına yönelik olması ilk kriterimizdir. Bu çevredeki öğrenciler daha çok hangi etkinliğe yatkın olduğu tespit edilir. Burada bir saz kursu açılsa belli başlı öğrenciler katılırken Sivas’ta açılsa rağbet daha fazla olacaktır. Çünkü eğilimleri var ve yetenekliler.” (K5-Y)
Yönetici Görüşleri	Okuldaki teknik donanım	6	50	“Yani genelde okulun fiziksel ortamı değerlendirilip ona göre bir faaliyet gerçekleştiriliyor. Müzik, resim gibi faaliyetler biraz daha zor olurken tiyatro gibi faaliyetler dışarıdan da geldiği

				için biraz daha kolay oluyor.” (K7-Y)
Toplam		12	100	
	Öğrencilerin ilgisi	9	75	“Bence öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebildikleri ve onları sıkmayan daha çok eğlendiren yönde olmalı yani bilgi vermek amaçlı değil değerlendirme yönünde kendilerini ifade edebildikleri etkinlikler olmalı.” (K4-Ö)
Öğretmen Görüşleri	Okuldaki teknik donanım	3	25	“Sanatsal faaliyet denilince resim ve müzik gibi faaliyetler akla gelir. Okullarda bunların öğretmenleri olduğu için genelde onların öncülüğünde gerçekleşir. Bizler de onları destekleriz. Sanat denilen şey biraz da pahalı bir şey. İçinde bulunduğumuz okul da biraz kenar mahallede kalıyor tabiri caizse. Ailelerin sosyo-ekonomik durumları da pek iyi değil. Birçok öğrenci malzeme almakta sıkıntı yaşıyor. O yüzden bu tür etkinlikler çok fazla gerçekleşemiyor.” (K11-Ö)
Toplam		12	100	

Sanatsal faaliyetler seçilirken öncelikli kriterlerin seçiminde yöneticiler, öğrencilerin yetenekleri ve okulun imkânlarından oluşan iki farklı tema üzerinden yanıtlar vermişlerdir. Teknik donanımların yeterli olması durumunda belirledikleri faaliyetler ile öğrencilerin istekleri üzerine yoğunlaşmışlardır.

“Bizim önceliğimiz şu, öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin gerçekleştirebileceği bir ihtisas sahibi oldukları konularda yoğunlaşıyoruz. Müzik öğretmenimiz müzikle ilgili faaliyetlerde öncülük ediyor, resim öğretmenimiz resimle ilgili faaliyetleri destekliyor. Öğrencinin yetenek ve imkânı da önemli tabi.” (K1-Y)

“Genel merkezin programları var. Biz etkinlik için genel merkezden gelen programları uyguluyoruz. Bazen tiyatro gibi özel faaliyetler gerçekleştiriyoruz.” (K2-Y)

Daha çok gündeme uygun ya da belirli gün ve haftalara uygun belirleniyor. Örneğin orman haftası gibi, Yeşilay haftası gibi okulun gündemine ya da çalışma programına

> uygun olarak hazırlanıyor. Senenin başından belli başlı şeyler mesela Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan gibi kesinleşmiş günler yılın başında belirleniyor. Diğer belirli gün ve haftalar başta belirttiğim gibi, on beş gün öncesinden belirleniyor. Daha önceden bu işi yapacak öğretmenler görevlendiriliyor. Haftalarla ilgili paylaşım yapılıyor. Onlara önceden hatırlatılıyor ve onlar da öğrencilerle işbirliği içerisinde panolar hazırlıyorlar. (K4-Y)

> Öncelikli kriter olarak öncelikle öğrencinin yeteneklerine göre durumuna bakılır. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin yeteneklerini az çok bilir. Asıl mesele ise öğretmenin ilgisi ve yeteneğidir. Eğer öğretmenin ilgi ve yeteneği yoksa sınıfta yetenekli öğrencinin olup olmadığını anlayamazlar. Okuldaki fiziki imkânları da bu konuda çok önemlidir. Örneğin bir sahne ya da konferans salonu var mı? Sınıfın mevcudu nedir? Sınıf mevcudu çoğaldıkça bu imkânlar da o oranda azalacaktır. Bununla birlikte öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumları da önem arz etmektedir. Çünkü velinin maddi imkânı ve isteği varsa çeşitli faaliyetlere de ilgi ve istek artacak, talep edilecektir. (K6-Y)

"Tabi belirli faaliyetler üzerine yoğunlaşıyoruz. O da şöyle ki, okulun durumu, öğrenci profili, kendi okulumuzun imkânları, bizim ulaşabileceğimiz şeyler veya öğrencilerin hayatında ya da yaş grubu itibariyle karşılaşmadığı etkinliklere yer verebiliyoruz. Öğrencilerin yeteneklerine göre de önceliklerimiz oluyor tabi." (K11-Y)

Yöneticilerin hemen ardından öğretmenlere de aynı sorular yöneltilmiş ve yapacakları sanatsal faaliyetlerin seçiminde belirledikleri öncelikli kriterlere göre sanatı gerçekleştirecek donanımlara ulaşmadaki imkânlar ve öğrencilerinin bu anlamdaki istekleri üzerine iki farklı temada cevaplar vermişlerdir.

"İki tane sanatçımızı, Neşet Ertaş ve Barış Manço'yu tanıttık. Tiyatral bir şekilde hem onların seslendirmelerini yaptık hem şarkılarına yer verdik hem de hayatlarından kısa kısa anılar paylaştık. İmkân dâhilinde bunları yapabiliyoruz." (K5-Ö)

> Bir kere sanatsal faaliyet denilen alt yapı çok çeşitli olmalıdır. Milli Eğitim'in en büyük eksiklerinden bir tanesi rutinlik zaten. Genelde sınavlara yönelik çalışmalar meydana geldiği için fen ve matematik gibi alanlara yöneliyor öğrenciler. Böyle olmaması lazım, çok çeşitli olması lazım. Çünkü çocuklar, özellikle bu Z kuşağının farklı alanlarda yetenekleri ve ilgileri var. 20 yıl önceki gençlere hiç benzemiyorlar. Dolayısıyla çeşitlilik ne kadar fazla olursa o kadar iyi olur. Sadece bilinen spor dalları ya da sanatsal faaliyetler değil bunun dışında farklı şeylere de yönlendirilebilirler. Mesela felsefik tiyatrolara bile yönelebilirler. Bence okullardan ziyade Milli Eğitim bakanlığı tarafından hazırlanan bir kararla bu alanda uzman kişilerce bir bölüm oluşturulup buna göre sanatsal etkinlikler adı altında daha profesyonel çalışmalar yapılıp okullara gönderilebilir. Onların ışığında çalışmalar yapılsa daha faydalı olacağını düşünüyorum. Sonuçta biz sanatsal etkinliklere yönelik herhangi bir eğitim almadık. (K7-Ö)

"Benim bu yılki öğrencilerim köy çocukları ve yaşları da çok küçük. Bu yüzden biraz dezavantajlılar. Daha çok bu etkinlikler benim yönlendirmelerimle gerçekleşiyor. Ben özellikle çekinik öğrencileri ön plana çıkarmaya çalışıyorum." (K8-Ö)

Verilen cevaplara bakıldığında köy veya kenar mahalle olarak adlandırılan şehir merkezinden uzak okullara doğru gidildikçe imkânlar azalmakta ve öğrencinin isteğinden çok yapılabilecek sanatsal faaliyetlere yönelim olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Seçilen Faaliyetlerin Öncelik Sırasına İlişkin Bulgular

Belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinlikler veya bu günler dışında yapılan okulun kendi inisiyatifindeki gösterileri hangi sıra ile yaptıklarını değerlendirmeleri istendiğinde okullardaki yönetici ve öğretmenler yine benzer cevaplar vermişlerdir. Yapılacak faaliyet ile ilgili gerekli alt yapının sağlanması ve sanat etkinliğine katılacak öğrencinin yetenekleri göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 6. Seçilen Faaliyetlerin Öncelik Sırası

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
	Faaliyet için gerekli alt yapı	8	66	"Öğretmen, öğrenci, personeller ve velilerin ortak paydada buluştuğu istek ve önerilere göre belirlenir. Buna ulaşma noktasında eldeki imkânlar da çok önemlidir." (K10-Y)
Yönetici Görüşleri	Öğrencilerin yetenekleri	4	33	"Genelde öğrencilerin ve velilerin istekleri ön plana alınır, öğretmenlerimiz bu iş için ön ayak olurlar. İdareye gelen bu teklifler değerlendirilir ve çoğu zaman da kabul edilir. Bizler üzerimize düşen ne varsa gerçekleştirmeye gayret ederiz. Sınıf öğretmenlerimiz bu işe bizden daha fazla kafa yoruyorlar. Onların isteklerini yerine getiriyoruz." (K8-Y)
Toplam		12	100	
	Faaliyet için gerekli alt yapı	5	41	"Mesela dün gerçekleştirilen bir ses yarışmamız vardı. Bir gitar grubumuz var orada gitar dinletimiz oldu ses yarışmasında. Yine aynı şekilde bardak ritimlerle çocuklarla etkinlikler yapıyoruz. Korolar yapıyoruz. Bütün bayramlarda etkinlikler düzenliyoruz sanatsal anlamda. Bunlar da bizim ulaşabildiğimiz teknik alt yapıyla ilgili elbette." (K5-Ö)

Öğretmen Görüşleri	Öğrencilerin yetenekleri	7	59	“Öncelikle öğrencilerin kendilerini bireysel ve grup halinde geliştirebilecekleri etkinlikler ve bunlardan ders çıkarabilecekleri aktiviteler olmasına özen gösteriyoruz.” (K12-Ö)
Toplam		12	100	

Seçilen sanatsal faaliyetlerin seçiminde öncelikli sıra belirlenmek istediğinde bir önceki soruda verilen cevaplarla paralellik göstermektedir. Öğretmenin ve öğrencinin beklentisini karşılayan, ilgisini çeken ve öğrencinin yeteneklerini öne çıkaran bir sıralamanın olduğunu söyleyen yöneticiler bulunmaktadır. Bununla birlikte gerçekleştirilecek faaliyetlerle ilgili gerekli alt yapının da bu anlamda önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Bizim önceliğimiz şu, öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin gerçekleştirebileceği bir ihtisas sahibi oldukları konularda yoğunlaşıyoruz. Müzik öğretmenimiz müzikle ilgili faaliyetlerde öncülük ediyor, resim öğretmenimiz resimle ilgili faaliyetleri destekliyor. Öğrencinin yetenek ve imkânı da önemli tabi.” (K1-Y)

“Tabi, öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri, öğrencilerin seviyelerine ve isteklerine uygun faaliyetleri gerçekleştiriyoruz daha ziyade. Buna dikkat ediyoruz.” (K3-Y)

> Biz köy okulunda olduğumuz için beden eğitimi öğretmenimiz yok. Onunla ilgili mesela etkinlik gerçekleştiremiyoruz. Çünkü her branş kendi yeteneğine göre ilerde oluyor ve ona göre etkinlik yapıyor. Sahnemiz de yok aslında ama okulda belirli yerleri sahne olarak kullanabiliyoruz. Bu yüzden daha çok tiyatro, şiir dinletisi, dans gösterisi gibi alanlara daha çok yer veriyoruz. Mesela biz köyde olduğumuz için 23 Nisan’ı kendi bahçemizde kutluyoruz. O zaman öğrenciler burada çalışıyorlar. (K11-Y)

> Sanatsal faaliyetler konusunda herhangi bir sınırlamamız yok. Herkes kendi kulübüne göre bakıyor, sosyal medyayı takip ediyor, neler yapabileceklerine kendileri karar veriyorlar. Elbette resmi bir kurum da olduğu için yazı inceleme kurulumuz da var. Bunlar bakıyorlar, inceliyorlar. Ahlaki değerleri çok rahatsız edici bir şey varsa onları eliyoruz. (K12-Y)

Genel olarak öğretmenler herhangi bir sıralama yapmak yerine daha çok ellerindeki imkânlara göre bir tercih yaptıklarını ya da öğrencilerin potansiyellerini ne türde kullanabileceklerini düşünerek hareket etmişlerdir. Buradan yola çıkarak da öğrencilerin taleplerini aldıklarını, özellikle de hareket gerektiren faaliyetleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

> Tiyatro etkinlikleri kesinlikle bunların başında geliyor. Niçin? Çünkü biz de burada tiyatro etkinlikleri yapıyoruz. Çocuğa her şeyden önce özgüven aşılıyor. Bu harika bir şey, buna bizzat şahit oluyoruz. Hem biz hem çocuğun kendisi hem de veliler, üç koldan bunun etkisini gördüğümüz zaman biz de mutlu oluyoruz. Çocuğa geri dönüşümüz de iyi oluyor. Bunlara ek olarak müzik ve dansı da ekleyebiliriz. (K1-Y)

> Öğrenciler talepte bulunuyorlar. Talepte bulunmanın yanında eleştiri de getirebiliyorlar. Özel okulda oldukları için çocukların çok daha fazla beklentisi var. Sadece ders odaklı değil de biraz da bizim gelişmemize katkı sağlayacak şeyler yapsak diye eleştiride bulunabiliyorlar ama maalesef akademik odaklı düşündüğümüz için biraz gerisinde kalıyoruz bu tarz şeylerin. (K2-7)

"Elbette, branşımdan dolayı her şeyin içindeyiz. İlçe programları da dâhil tiyatral dinleti tarzında etkinlikler hazırlıyoruz. Birkaç branş ortaklaşa, birlikte hazırlıyoruz. İletişim, içerisinde yardımlaşarak hazırlarız genelde. Okulumuzda böyle bir kültür var." (K6-Ö)

Başta da belirtildiği üzere öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun göstermeye dayalı etkinliklere sıcak baktığı, okuldaki malzemelerle gösteriler düzenlemek istedikleri ortaya çıkmıştır.

4.6. Sanatsal Faaliyetlerin Gerçekleştirilmesinde Öğrencilerin Rolüne İlişkin Bulgular

Sanatsal faaliyetleri gerçekleştirecek öğrencilerin bu tür faaliyetlere katılımlarının yanı sıra kendilerinin önerileri öğretmenlerine ya da yöneticilere ulaşıp ulaşmadığı da araştırmanın konusudur. Burada bahsedilen unsur, öğrencilerin kendilerinin sanatsal faaliyetler için öğretmen ve yöneticilere direkt ulaşıp ulaşamadığı, fikirlerinin hayata geçirilip geçirilmediği sorgulanmaktadır. Çıkan sonuçlarda öğrenciler daha çok öğretmenlerine ulaşabilmiştir. Yöneticilere ulaşmaları da yine yöneticiler aracılığı ile olmuştur. Bunun dışında bazı sonuçlarda öğrencilerin sanatsal faaliyetlerle ilgili herhangi bir öneride bulunmadıkları da ortaya çıkmıştır.

Tablo 7. Sanatsal Faaliyetlerin Seçiminde Öğrencilerin Rolü

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
	Öğrencilerin görüşleri alınır	9	75	"Tabi, bazen öğrencilerin kendisi geliyor, şu alandan bir kurs açsak, bir faaliyet gerçekleştirsek diyorlar. Biz de sene başında öğretmenler kurulu takvimine bağlı kalmaksızın tercih edilen istenilen yeni bir etkinliği takvimin içerisine yerleştiriyoruz." (K3-Y)

Yönetici Görüşleri	Öğretmenleri seçer	3	25	“Sanatsal faaliyetlere katılım açısından öğretmenlerimizin talepleri oluyor. Mesela sınıfça bir sinema etkinliği gerçekleştirmek istiyorlar. Bunun gibi etkinlikleri değerlendiriyoruz.” (K7-Y)
Toplam		12	100	
	Öğrencilerin görüşleri alınır	10	83	“Evet, bu da oldu daha önce. Şimdi bu söyleyeceğim sizin sorunuzla ne kadar örtüşür bilmiyorum ama bahar bayramı, nevruz gibi etkinliklerde sürekli müzik açıp bütün çocuklarla oynadığımız, halay çektiğimiz, eğlencemizin bir parçasını müzik üzerinden götürdüğümüz oldu. Bu da öğrencilerimizin isteğiydi.” (K3-Ö)
Öğretmen Görüşleri	Yönetim seçer	2	17	“Zaman zaman evet, bu isteklerde bulundukları oluyor. Biz de elimizden geldiğince vakit ve imkân dâhilinde destek sağlamaya çalışıyoruz. Fakat genelde yönetimin onayından geçmesi gerekiyor.” (K1-Ö)
Toplam		12	100	

Sanatsal faaliyetlerin seçiminde öğretmen ve yöneticiler kadar o faaliyeti gerçekleştirecek öğrencilerin de ne derece söz hakkına sahip oldukları sorulduğunda ise yöneticilerin bir kısmı öğrencilerin direkt olarak kendilerine ulaşıp fikirlerini paylaşabildiklerini söyledikleri gibi öğretmenleri aracılığıyla da bu fikirlerin kendilerine geldiklerini ifade etmişlerdir.

“Şu ana kadar sözlü olarak görüşlerini bildirdiler, herhangi bir anket düzenlenmedi. Eğer öyle bir düşünceleri olursa uygulamaya çalışırız.” (K1-Y)

“Tabi, bazen öğrencilerin kendisi geliyor, şu alandan bir kurs açsak, bir faaliyet gerçekleştirsek diyorlar. Biz de sene başında öğretmenler kurulu takvimine bağlı kalmaksızın tercih edilen istenilen yeni bir etkinliği takvimin içerisine yerleştiriyoruz.” (K3-Y)

> Genelde okul müdürüne ulaştırmıyorlar tabiî ki, öğretmenleri aracılığıyla ulaştırabiliyorlar. Üst sınıflardaki abi ve ablalarında gördükleri faaliyetler hoşlarına gidiyorsa onlar da yapmak istiyorlar. Örneğin ilkokullarda müzik-koro çalışması, bir

> resim ya da tiyatro çalışması gördüklerinde istiyorlar. Yine de bulundukları çevre, ailenin durumu, ekonomik düzeylerine göre de hayal güçleri değişiyor. (K6-Y)

"Bizlere ulaştırırlar fakat asıl mutfakta olanlar sınıf öğretmenlerimizdir. Onlar, veli ve öğrenciden dönüş sağlarlar, bir nevi köprüdürler. Bizleri yönlendirirler. Veli, öğretmen ve öğrenci takım halinde bir bütün oluşturup bizlere önerilerini sunabilirler." (K8-Y)

Öğretmenlerin, öğrencilerinin isteklerini yerine getirme konusunda oldukça istekli oldukları tespit edilmiştir. Bu anlamdaki fikirlerini aldıklarında yöneticileri ile de paylaştıkları ortaya çıkmıştır.

"Şu an benim sınıf rehber öğretmenliği yaptığım sınıf küçük olduğu için öğrencilerim öğretmenim şunu da yapalım, bunu da yapalım tarzında mutlaka istekte bulunuyorlar. Bu daha çok tiyatro tarzında veya müzikal tarzında şeyler oluyor. Ben de zamanım oldukça destek olmaya çalışıyorum." (K4-Ö)

"İstediler evet. Genelde tiyatro ve şiir dinletisi yapmamızı istediler. Biz okudukça yönlendirilmek istediler. Tabi bunun sonucunda bu yıl gerçekleştirdik her iki gösteriyi de." (K6-Ö)

> Tabiî ki, aslında en başta böyle bir istekte bulunmuyorlar özellikle küçük yaşta olanlar. Çünkü daha önce böyle bir şeyle karşılaşmamış oluyorlar. Sonrasında birkaç tane etkinliğe seyirci olarak götürdükten sonra bu sefer onlardan da talepler geliyor. Mesela benim öğrencilerim komedi dans yapmak istediler çünkü onları bir komedi dans gösterisine götürmüştüm. Hoşlarına gitmişti ve böyle bir etkinlik yapmak istediler. İşte gördükleri zaman bu tarz etkinlikler istiyorlar çünkü geçmiş yaşantılarında böyle bir şey gerçekleşmeyince istemeleri de beklenemez elbette. (K7-Ö)

"Öğrencilerim aslında çok istekli. Toplamda sekiz tane öğrencim var. Onların isteklerini elimden geldiğince gerçekleştiriyorum. 23 Nisan, 19 Mayıs gibi kutlamalarda ufak gösteriler hazırlıyoruz. Çok istekli oldukları için ortama ve seviyelerine uygun bir şeyler hazırlayıp faaliyete geçiriyoruz." (K9-Ö)

Her iki grupta da yönetici ve öğretmenlerin, öğrencilerini destekledikleri, onların fikirlerini dinleyip harekete geçtikleri tespit edilmiştir.

4.7. Yapılan Sanatsal Faaliyetlerin Ardından Öğrenci ve Öğretmenlerin Okul Yöneticisine Geri Bildirimleriyle İlgili Bulgular

Araştırmanın bu kısmında sanatsal bir faaliyet gerçekleştirildikten hemen sonra öğrenci ve öğretmenlerin geri bildirimlerinin ne yönde olduğu ortaya koyulmuştur. Burada temalarına ayrılan sonuçlarda genellikle olumlu geri bildirimlerin olduğu sonucu çıkmıştır. Ancak yöneticiler soruları yanıtlarken kendileri ile ilgili eleştirel boyutta birtakım tespitlerde

bulunmuş ve daha farklı etkinliklerin yapılabileceği yönünde geri bildirimler olabileceğine dair kendilerini değerlendirmişlerdir.

Tablo 8. Faaliyetlerle İlgili Geri Bildirimler

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
	Olumlu geri bildirimler verilir	9	75	"Dezavantajlı bir okul olduğumuz için genelde bu faaliyetler gerçekleştikten sonra olumlu dönütler oluyor." (K9-Y)
Yönetici Görüşleri	Eleştirel dönüşler yapılır	3	25	"Sanatsal olarak nitelendirilebilecek etkinlikler yapıldıktan sonra geri dönüşler sağlanıyor ancak bazen olumlu tepkiler alamayabiliyoruz. Örneğin yaptığımız bir sinema etkinliğinde gidilen filmin öğrencinin seviyesine uygun olmadığıyla ilgili şikâyet aldık. Bununla birlikte yapılan bir Karagöz-Hacivat gösterisinde bazı öğretmenlerimiz bunu laf kalabalığı olarak gördüler. Bu tür şikâyetler de olabiliyor." (K5-Y)
Toplam		12	100	
	Olumlu geri bildirimler alınır	10	83	"Tabi alındı. Hem gösteriden önce hem de gösteri sonrasında fikir ve görüşlerimiz alınır. O etkileşimimiz, iletişimimiz devam eder. Çalışmalarımızla ilgili olumlu ya da olumsuz geri dönüşler sağlar. Burası bir okul, bir kamu kuruluşu. O yüzden faaliyet öncesi belli kriterlere uyup uymadığı kontrol edilir. Sürecin her aşamasında ortaklaşa çalışıyoruz." (K6-Ö)
Öğretmen Görüşleri	Bazı geliştirici eleştiriler yapılır	2	17	"Evet ama bu yöneticiden yöneticiye değişiyor mesela. Burada alınıyor fakat X, Y, Z okulunda alınmıyor. Bu tamamen o okulun ve yöneticinin dünya görüşü ile ilgili. Bu tarz şeyler kurum kültürü ile ilgili biraz da." (K7-Ö)
Toplam		12	100	

Yapılan sanatsal faaliyetlerin hem öğrenciler hem de veliler açısından olumlu olup olmadığı konusunda yöneticilere ne tür geri dönüşler sağlandığına dair sonuçlar bir araya getirilmiştir. Genelde olumlu yönde eleştiriler karşılıklı şekilde yapılırken, bazı durumlarda yapıcı eleştirilere de açık olduklarını belirtmişlerdir.

“Hem faaliyetten önce hem de gerçekleştikten sonra teşekkür ediyoruz. Ellerine kollarına sağlık diyoruz. Moral ve motivasyon için ödül veriyoruz. Onlardan da güzel geri dönüşler alıyoruz. Diğer yıl şöyle yapalım, şunları ekleyelim diye eklemeler yapıyorlar.” (K1-Y)

“Yapılan her sanatsal faaliyetin akabinde veliden ve öğrenciden dönütler geliyor. Öğretmenlerden de geliyor. Genelde olumlu dönütler sağlandığı için bizler bununla ilgili faaliyetlere yoğunlaşıyoruz.” (K3-Y)

“Teşekkür ediyorlar. Onun dışında Whatsapp gibi uygulamalardan memnuniyetleri ile ilgili geri dönüşler sağlıyorlar. Böyle bir platformda paylaştıkları için herkes görüyor, herkes mutlu oluyor.” (K4-Y)

> Bu zamana kadar sanatsal faaliyet düzenlenip de olumsuz yanıt aldığımız hiç olmadı. Hatta yaptıkça, sanatsal etkinlikleri yerine getirdikçe daha fazla yapma isteği meydana gelmektedir. Uzun süre yapılmadığı takdirde unutulup gidiyor fakat çok sık yapıldığında da önemini kaybediyor. Bu yüzden senede en az iki üç defa, sınıf bazında gerçekleştirildiğinde öğrenciler için bir tür pekiştirici olduğunu düşünüyorum. (K6-Y)

> Genelde olumlu dönüşler alırız. Sanatsal etkinlikler veya geziler gerçekleştiğinde görüşlerini alırız. Bir sorun olduğunda da çözmeye çalışırız. Çünkü bu tür faaliyetler akademik başarıyı da etkiliyor. Öğrencilerimizi bir nebze de olsa rahatlatıyor. Sinemada bir patlamış mısırı arkadaşlarıyla yemesi bile onları motive etmeye yetiyor. (K8-Y)

Öğretmenler, öğrencileri ile hazırladıkları etkinliklerden sonra hem veliler hem öğrenciler hem de yöneticiler tarafından değerlendirilmekte ve bunun sonucunda genellikle olumlu sonuçlar elde etmektedirler. Ancak bazı durumlarda, örneğin özel okul gibi kurumlarda belirli bir ücret karşılığında okuyan öğrenciler ve onların velilerinin beklentisi yüksek olabilmektedir. Bu yüzden bazı durumlarda beklentinin karşılanmadığı da görülmüştür. Bunlardan özellikle köy okullarındaki çocukların yapılan etkinliklerden daha fazla keyif aldıkları tespit edilmiştir.

> Öğrenciler talepte bulunuyorlar. Talepte bulunmanın yanında eleştiri de getirebiliyorlar. Özel okulda oldukları için çocukların çok daha fazla beklentisi var. Sadece ders odaklı değil de biraz da bizim gelişmemize katkı sağlayacak şeyler yapsak diye eleştiride bulunabiliyorlar ama maalesef akademik odaklı düşündüğümüz için biraz gerisinde kalıyoruz bu tarz şeylerin. (K2-Ö)

“Sanatsal bir etkinlik mi bilmiyorum ama öğrencilerimle bu sene uçurtma şenliği yapmayı planladım ama henüz gerçekleştirmedim. Bunun onayını müdürümden aldım. Hatta bunun çok güzel bir etkinlik olacağına dair bir geri bildirim de gerçekleştirdi.” (K4-Ö)

“Bu benim için önemli. Yorulmayı göze alıyorum, o kadar çocukla bir şeyler yapıyorum. Bunun sonucunda bir teşekkür ve güzel söz duymayı elbette isterim. Çünkü bu insanı motive ediyor. Destek olunuyor çoğunlukla.” (K8-Ö)

> Çok kıymet veriyorlar ve bu tarz etkinlikler hazırlamamızı istiyorlar. Sonucu da gördüklerinde çok mutlu oluyorlar. Biz de maddi olmasa da manevi anlamda gururlandırıyorlar. Dediğim gibi köy okulunda çalıştığım için öğrenci açısından, veli açısından ve idare açısından imkânlarımız kısıtlı olduğundan birçok şeyde hep geri kalıyoruz. O yüzden biraz üzülüyorum. Belki ilerleyen zamanlarda bunun için daha çok şey yapabiliriz. (K9-Ö)

Motivasyon açısından öğretmen ve yöneticilerin birbirlerine olumlu ya da yapıcı geri bildirimler vermesi ileride yapılacak faaliyetlerin kalitesi açısından son derece önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan imkânların çoğalması ile orantılı olacak faaliyetlerdeki çeşitlilik, öğrenci ve veli memnuniyetini de artırmaktadır.

4.8. Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Sanatsal Faaliyetlerle İlgili Beklenti ve Önerilerine İlişkin Bulgular

Araştırma sorularının sonunda gerçekleştirilmesi beklenen sanatsal faaliyetlerle ilgili öğretmen ve yöneticilerden beklentileri, önerileri ve varsa soruları alınmıştır. Ucu açık sorular arasında en geniş yelpazeye ayrılan sorulardan bir olması sebebiyle farklı cevaplar elde edilmiştir. Bu cevapları belirli temalar altında toplanmak adına öğretmen, öğrenci vb. kişisel beklentiler, okulun yapısal özellikleri ile ilgili sorun ve beklentiler şeklinde gruplandırılmış olup bununla birlikte herhangi bir öneri ve sorusu olmayan katılımcılar da gruba dâhil edilmiştir.

Tablo 9. Sanatsal Faaliyetlerle İlgili Beklenti Ve Öneriler

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
Yönetici Görüşleri	Öğretmen, öğrenci vb. kişisel beklentiler	2	17	“Tiyatro konusunda eksiğimiz var. Bu konuda ortaokul öğrencilerimizle çalışma yapmamız gerektiğini anlamış olduk. Geliştirilebilir fakat bu eksiklik ilçe genelinde olan bir şey. Bu eksiklik giderilebilir.” (K2-Y)
	Okulun yapısal özellikleri ile ilgili beklentiler	7	58	“Eksiklik olarak belirtmek gerekirse fiziki şartların yetersizliğinden bahsedebiliriz.

				Bu tür faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gereken konferans salonu gibi yerler yetersiz kalabiliyor.” (K7-Y)
	Öneri ve beklenti bildirmeyenler	3	25	“Teşekkür ederim, şimdilik yok.” (K4-Y)
Toplam		12	100	
	Yönetim, öğrenci vb. kişisel beklentiler	2	17	“Sanatsal aktiviteler okullarda olması gereken şeyler. Özellikle empati duygusu ve sosyal iletişimi geliştirmesi açısından son derece önemli. Ancak şu anki eğitim sisteminde rekabetçi anlayış ön planda olduğu için bu tür etkinlikler geride kalıyor ama geride kalmaması gerekiyor.” (K10-Ö)
Öğretmen Görüşleri	Okulun yapısal özellikleri ile ilgili beklentiler	6	50	“Çok isterim ki daha fazla etkinlikte görev almayı ve öğrencileri de bu etkinliklere katmayı. Dediğim gibi köy okulunda çalıştığım için öğrenci açısından, veli açısından ve idare açısından imkânlarımız kısıtlı olduğundan birçok şeyde hep geri kalıyoruz. O yüzden biraz üzülüyorum. Belki ilerleyen zamanlarda bunun için daha çok şey yapabiliriz.” (K9-Ö)
	Öneri ve beklenti bildirmeyenler	4	33	“Yok hayır, teşekkür ederim, çok sağ olun.” (K3-Ö)
Toplam		12	100	

Özellikle son soruda öğretmen ve yöneticilerin sanatsal faaliyetlerle ilgili birçok görüş ve önerileri bulunmaktadır. Çıkan sonuçlar arasında en belirgin olanın okuldaki teknik unsurların yetersizliği, sanatın maliyetli oluşu, ödeneklerin bu alanda kısıtlı olması, velilerin sanata karşı çekinik tutumları, öğretmenlerin sınav odaklı çalışmak zorunda kalması gibi sebepler bulunmaktadır. Öneri belirtmeyen katılımcılar da önceki sorularda yapabildikleri ve sıkıntılı oldukları noktaları belirttiklerinden aynı cümleleri tekrar etmek istememişlerdir.

Yöneticiler, sanatsal faaliyetlerin eğitim çerçevesinde nasıl bir çözüme kavuşacağı konusunda şunları dile getirmişlerdir:

"Zaten sanatsal faaliyetler denildiğinde öğrencinin aklına gelen de öğretmenin aklına gelen de sınırlı. Bu sınırlılık şehrin sosyolojik yapısıyla da birebir alakalı. Bizim burada sanatsal faaliyet denilince akla müzik, spor, zekâ oyunları gibi örnekler veriliyor. Bunlar da kısıtlı elbette." (K3-Y)

> Ülkemizde genel olarak sanatsal faaliyet yapmak için fiziki imkânlar yeterli değil. Bu imkânlar sağlandığında sanatsal etkinlikler daha rahat bir şekilde gerçekleştirilebilir. Okullarda sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için tabi bir de yetkin öğretmenler de olmalıdır. Branşı gereği müzik, resim gibi derslerde öğretmenler ellerinden geleni yapıyor da tiyatro, sinema gibi etkinlikler daha çok Türkçe öğretmenine kalıyor. Bununla birlikte kaç okulda resim atölyesi, müzik sınıfı, uygun spor salonu veya sahne-konferans salonu olduğu tartışılmalıdır. Haftada birer saat sanat faaliyetleri ile bu tür çalışmaların gerçekleşmesi çok da mümkün değil. Mevzuat gözden geçirilmeli ve sürekli akademik başarı üzerine gedilmemelidir. Böyle bir bakış açsıyla sanatsal faaliyetlerin gerçekleşmesi zordur. Ailenin, toplumun eğitim ve kültür seviyesi de arttıkça bu sanatsal faaliyetler artmaya ve önem kazanmaya devam edecektir. (K6-Y)

> Bu tarz etkinlikler küçük yerlerde yeni yeni gelişiyor maalesef. Benim kızım piyano kursu istediğini söylüyor, var mı yok mu bilmiyorum. Ülke olarak sanatta, sporda geriyiz. Zanaatkâr çıkmadığı gibi sanatta da ilerleyemiyoruz. Bunda ekonomik kalkınmanın payı da büyük. En büyük etki ekonomik zorluk. Bir çocuk basketbolda iyi olsa bile ileride meslek sahibi olup geçimini sağlasın diye sanatsal faaliyetleri geri plana atmasını istiyoruz. Bizler üniversite sınavlarında başarılı olduktan sonra sanatta ilerlesin istiyoruz ama bu sefer de geç kalmış oluyoruz. O yüzden erken yaşlarda verilen sanat eğitimini desteklemek gerektiğini düşünüyorum. (K8-Y)

> Okulların bütçe olayı olmadığı için okul idarecilerinin kişisel çevresi, tanıdıkları ile dönen şeyler bunlar. Onun dışında bir kostüm olmuş 1.500 TL, bu sadece bir kişi için tabi. İşte böyle durumlarda okulun bütçesi yok. Bu durumda biraz sıkıntı çıkabiliyor. Köy okullarında eğitimde fırsat eşitliği falan deniliyor ama öyle bir fırsat eşitliği yok. Bir tane akıllı tahta koymakla fırsat eşitliği olmuyor. İnternet olmadığı için o da işe yaramıyor. Sahne ve spor salonu bile olmayınca bu tarz sanatsal etkinliklerinin beklenmeyeceğini söylemek istiyorum. (K11-Y)

"Bu tarz etkinliklerin artmasını ben şahsım adına hem de okulum adına isterim aslında. Özellikle tiyatro benim önem verdiğim bir şey. Çocukların da kendilerini ifade edebilmesi, örnek alabilmesi ve böyle bir sanatsal etkinliğin de varlığından haberdar olması bence çok önemli." (K12-Y)

Yöneticilerde olduğu kadar öğretmenler de konu ile ilgili benzer sorunlar üzerine fikirlerini paylaşmıştır. Onların yöneticilerinden beklentisinin yanı sıra öğrencilerin velilerinden de beklentinin olduğu tespit edilmiştir.

> Öğrencilere hep bu dönemde eğitsel gözle bakıldığı için sınav bazlı sonuçlarına bakılıyor. Çok büyük oranda öğrencileri bu tür sanatsal faaliyetlerin eksikliğinden kaybediyoruz. Akademik anlamda kendini gösteremeyen fakat sanatsal anlamdaki

yeteneklerini çıkaracak çok sayıda öğrencimiz var. Bunların daha küçük yaşlarda fark edilip okul çıkışlarında aktivite şeklinde değerlendirilmesini isterim. (K4-Ö)

Sanatsal faaliyetlerle ilgili aslında daha fazla şey yapılabilir. Geçtiğimiz bu iki yıl içerisinde pandemi sebebiyle hem okuldan hem de sanatsal faaliyetlerden uzak kalındı. Bu sebeple şarkı söylemek, üflemeli çalgı aletleri çalmak zümre toplantısı kararları sonrasında bir süreliğine yasaklandı. Bunun dışında elbette sanatsal faaliyetler artırılmalı ve kendi branşım gereği müzik enstrümanlarına daha çok yer verilmeli bence. Çünkü bu enstrümanlar çok pahalı, biz de bir şey yapamıyoruz. Her okula sanatsal faaliyetlerle ilgili alet edevatlar verilmesi en önemli şeylerden bir tanesi diye düşünüyorum. (K5-Ö)

Biz branşımız gereği (Türkçe) drama dersleri aldık. Bu konu ile ilgili üç aşağı beş yukarı bir fikrimiz var. Fakat planlaması nasıl olur bilmiyorum ama özel tiyatroların okullara böyle bir egzersiz gibi tiyatro çalışmaları yaptırmaları gayet iyi olabilirdi. Bu çalışmaların izinli ve Milli Eğitim ile koordineli bir şekilde profesyonellerce yapılması daha iyi olabilir. Kültür Bakanlığı destekleyebilir, şehir tiyatrolarından oyuncular gelebilir. Böyle bir çalışma yapılsa çok yetenekli oyuncular tespit edilecektir. Biz bu sene şiir okuyan çocukları böyle tespit ettik mesela. Tiyatroya, sesi güzel olup müziğe ilgi duyan öğrencilere böyle ulaşılabilir. (K6-Ö)

Bu tarz sanatsal faaliyetler matematik, fen gibi alanların yanında sönük kalıyor. Özellikle velilerden pek desteklenmiyor çünkü sınavda mı çıkacak mantığı ile hareket ediliyor. Bunun yıkılması lazım. Öğrencilerden sanatsal ve sportif faaliyetlere katılanların diplomalarına ek puanlar getirilebilir. Girdikleri sınavlarla birlikte ek puan alabilirler. Böylelikle velilerin bu tür düşüncelere kapılmasındaki engel ortadan kaldırılabilir. Onun dışında da bu tarz faaliyetlerin yapılabilmesi için zaman yaratılması lazım. Yapılamıyorsa da yaz tatilleri iki, iki buçuk ay ve kültürel etkinlikler şablonu altında yaz kursları açılabilir. Yaz tatilinde çocuk iki üç saat okula gelip bu tür faaliyetlere katılabilir. Bu faaliyetler eşliğinde çocuğun yaşam zenginliği artmış olur. (K7-Ö)

Şu an bir köy okulundayım, 35 tane öğrencim var. Daha merkezi bir yerde çalışsaydım bu sayı üç basamaklı bir sayıya dönüşürdü. Her çocuğa tek tek görev vermek, bir gösteriye çıkarmak çok zor olurdu. Ben kendim de böyle bir öğrencilik yaşadığım için her öğrencime ayrı ayrı zaman ayırıyorum. Her birine görev vermeye çalışıyorum. Genelde çekinik kalmış öğrencilere önem veriyorum. Bu imkânları verebilmem için okulun imkânları da daha iyi olmalı. Eğer maddi olarak da ödenekler sağlanırsa daha çok şey yapılabilir. (K8-Ö)

Önerilerim var elbette. Öğrencilerin yaratıcı faaliyetlerde bulunması gerekiyor. Yaratıcı faaliyetlerin ilk basamağını da sanat oluşturuyor. Bir öğrencinin yaratıcılığını kullanabileceği en üst düzey yöntemdir bir başka deyişle. Bir egzersiz yapar gibi çocuğun beynindeki bu yaratıcılık kısmının çalıştırılması gerekiyor. Hadi yaratıcılık yap deyip bir öğrenciyi bırakamazsınız. Bunun için resim ve müzik gibi sanatsal faaliyetlerle desteklenmesi gerekir. Öğrencinin yaratıcılığını geliştirmesiyle diğer alanlardaki başarısı güçlenecektir. (K11-Ö)

Bu noktada evet, bizler her ne kadar üzerimize düşen görevleri yerine getirsek de yapılacak faaliyetlerin çeşitliliği açısından gelecek ekipler olsun, uzmanlar olsun, bunların planlanması gerekir. Çünkü bunların pedagojik açıdan öğrencilere uygun olup olmadığını araştırıp çözümleyecek bir kurum olursa daha iyi etkinlikler olacağını düşünüyorum. Öğretmenlerimizin de sanatsal etkinliklerle ilgili daha özverili olmalarını bekliyorum. Baktığımızda bazı öğretmen arkadaşlarımızın yapmak istedikleri etkinlikleri sözel olarak ifade etmeleri yeterli değil, bunların çok azı

gerçekleşiyor. O yüzden öğretmenlerin de ellerini taşın altına koymaları gerektiğini düşünüyorum. (K12-Ö)

Tüm soruların sonunda öğretmen ve yöneticilerin ortak beklentisi maddi olarak imkânların çoğalıp gelen ödeneklerin de bir kısmının sanatsal faaliyetler için ayrılması olmuştur. İkinci önemli nokta ise velilerin de sanatsal faaliyetler konusunda öğrencilere destek olması ve bu tür faaliyetlerin çocuğun gelişimde önemli bir katkı sağlayacağını kabul etmeleri gerekliliğidir. Özellikle ilçe ve köylerdeki imkânların şehir merkezlerine oranla daha düşük olması sanatsal faaliyetlerin gerçekleşmesi konusunda olumsuz yönde bir etki yarattığı ortaya çıkmıştır. Oluşturulacak ortamın ve çözüm önerilerinin getirilmesiyle öğrencilerin sanatsal faaliyetlere daha çok ulaşabilmesi hedeflenmektedir.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Yapılan araştırmada okullardaki sanatsal faaliyetlerin ne derece yapıldığı, ne kadar etkili olduğu ve öne çıkan sorunların neler olduğu tespit edilmiştir. Özellikle ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin yaratıcılıklarını geliştirecek, kendilerini farklı şekillerde ifade edecek ve bu yaratıcılıklarını günlük hayata aktarmada yardımcı olacak sanatsal etkinliklerin, öğretmen ve okul yöneticileri tarafından ne kadar desteklendiği, onların verdiği cevaplar doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Çalışmanın başından itibaren sanat eğitiminin bir ihtiyaç olduğu, günlük hayata yansıması ve okul kültüründeki yeri tartışılmış, örnekler ve alıntılarla desteklenmiştir. Sanatın birleştirici gücü ışığında bir ihtiyaç olarak görülmüş, ilk olarak temel ihtiyaçların giderilmesiyle sanat gibi üst düzey ihtiyaçlara sıra geleceği söylenmiştir.

Bahsedilen bu ihtiyaçlar dikkatlice incelenmiş ve bireyin kendisini gerçekleştirme amacına yönelik büyük resim perspektif bir açıdan incelenmiştir. Açıkça ortaya koyulan bu ihtiyaçların düzeni hakkında özellikle güvenlik ihtiyacının karşılanması ile bireylerin sosyal yaşama adım atması, fiziksel ihtiyaçlardan çok ruhsal doyuma ulaşılması beklenmektedir. Özellikle ilk iki basamak olan en temel insani ihtiyaçlar olmazsa olmazdır. Sonrasında devam eden istek ve ihtiyaçlar ise bireyleri birbirinden ayıran özellikler olarak devam etmektedir. Bir diğer deyişle sosyal bir varlığa doğru ivme kazandıkça ihtiyaçlar karşılanmış ve en üst düzey olanlar konuşulur hale gelmiştir (Çakar ve Kula, 2015).

Bunun hemen ardından sanatın tanımlaması yapılmış ve çok çeşitli yönlerden birçok veri elde edilmiştir. Sanat her zaman yoruma açık bir dil olarak görülmüştür. Bu yüzden sanatın tarihsel sürecinde bilim tarihinde var olan ilerlemeci, doğrusal bir gelişme çizgisinden bahsedilememektedir. Sanatın ilerlediği yol çoğunlukla inişli çıkışlı, zıtlıklarla birbirini tamamlayan, rastlantısal, olasılıklarla dolu bir oluşum olduğundan içeriği zengin, sınırları geniş ve tanımı yapılamayan bir kavram olduğundan bahsedilmiştir. Sanatın zamansızlığı, tarihi süreçte güncelliğini her daim koruması ortaya çıkan yapıtı zamanlar üstü kılmaktadır. Sürekli devinim içinde olan ve yeni bakış açılarıyla değerlendirilen sanatın kalıcı olması da buna bağlıdır. Bu sebeple de sanatın 'ne' olduğu ve 'nasıl' gerçekleştiği üzerine yapılan yorumlar geçmişte olduğu gibi değişkenlik göstermeye devam edecektir (Ötgün, 2009).

Sanatın günlük hayattaki yansımalarının yanı sıra günümüzde insan hayatının büyük bir kısmını kapsayan eğitimde sanatın nerelerde kullanıldığı üzerinde durulmuştur. Özellikle üzerinde durulan nokta klasikleşen eğitimin topluma yansıttığı edilgen yapıdan çıkıp gelenekselden uzaklaşarak geleceğe yönelik atılımlarda sanatın kullanılması amaçlanmaktadır. Sanatın önce eğitimle insana daha sonra topluma kazandıracağı sorunlara yaratıcı çözümler üretebilme, amaca uygun yaşama yolunda tutarlı insanlar olma gibi sorumlulukları da vardır. Hem geleneksel yapının varlığının korunması hem de onu geliştirerek sanatsal düşüncelerin yeniden yaratılması konusundaki çalışmalar hız kesmeden devam etmektedir (Ünver, 2016).

Diğer taraftan sanat eğitimi dersleri ile birlikte eğitimi oluşturan temel prensiplerde de bir değişim meydana gelebileceği ön görülmüştür. Bu bakımdan temel sanat eğitimi bile derslerden elde edilecek verimi karşılamada ve öğrenciden beklenen performansın artmasında etkili olduğu görülmüştür. Özellikle öğrencilerin bağımsız ve üretici bir şekilde düşünmelerine, girişimci olmalarına, yaratıcı etkinlikler gerçekleştirmelerine olanak sağlayan sanatsal faaliyetlerin artırılması da bu bakımdan önem taşımaktadır. Öğretmenlerin de etkili yönlendirme biçimleri okuldaki sanatsal etkinlikler konusunda farkındalık oluşturabileceğinden sanatla ilgili atılan ilk adımların yine öğretmen ve yöneticiler tarafından takip edilmesi gerekmektedir (San, 2003).

Öğretilmesi beklenen davranışın ve ilerlemenin sağlanması için eğitim sistemi içerisinde yer alan birçok yöntem bulunmakta ancak yenilikçi yaklaşımlarla bu yöntem ve tekniklerin öğrenciyi merkeze alması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu noktada öğrencinin yaratıcılığını geliştirecek sanatsal faaliyetlere ihtiyaç duyulmakta ve mevcut yöntemler yapılandırılarak öğrenmedeki kalite artırılabilmektedir. Öğretmenin kendisini geliştirmesiyle ve farklı yöntem arayışları ile tek yönlü öğretimin meydana getireceği kısır döngü ortadan kalkmaya başlamıştır (Akegin ve Başbuğ, 2019).

Genel olarak sosyal kulüplerle yaratıcılığı ve sanatsal faaliyetleri gerçekleştirmedeki amaç öğrencilerin derslerde ve okulun genel yaşamı içinde kendilerini geliştirmelerine imkân tanımak, içinde yaşadıkları toplumda ve çeşitli sosyal konularda beceriler elde etmesini sağlamaktır. Bununla birlikte toplumsal yaşamın kurallarına ve ekonomik düzenin gerektirdiği şekilde duyguları geliştirmek, boş zamanlarını verimli değerlendirmelerine yardımcı olmak, işbölümüne ve birlikte çalışmaya alışma konusunda da yardımcı olmaktadır (Karslı, 2006). Başka bir yönden ele alındığında ise birtakım özel amaçlar da içerdiği tespit edilmiştir. Bunlar, başkaları ile takım çalışması yapabilmek, görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilmek, kişisel girişimlerde bulunarak grupça verilen görevleri tamamlamak ve bunu başarı ile sürdürebilmek için istekle çalışabilme, kendi problemlerini çözücü bir yapıya büründürebilme de elde edilecek davranışlar arasındadır (Özgüven, 1999).

Diğer adıyla eğitsel kollar da denilebilecek sosyal kulüpler, öğrencilerden oluşan yönetim kurulu ile içinde bulunan kurallara uygun faaliyetlerde bulunurlar. Bu faaliyetler öğrencilere sorumluluk bilincini öğretirken aynı zamanda onların yeteneklerini geliştirme fırsatı da sağlar. Planlı bir şekilde çalışma, kendini ifade edebilme ve boş zamanlarını etkin bir şekilde yönetme becerileri de kazandırabilmektedir (Köprübaşı, 2014).

Çağdaş eğitimde sosyal faaliyetlerin eğitim programlarında yer alması çağdaş eğitimin en önemli gereklerinden biridir. Fakat sosyal faaliyetler içerisinde yer alan sanatsal etkinlikler, büyük bir çoğunlukla müfredat programlarının içerisinde yer almadığı için birçok öğretmenin ve yöneticinin gerçekleştirememesine sebep olmaktadır. Öğretim programları okullarda sadece müfredat derslerinin işlendiği yer değil, aynı zamanda ders içi ve dışı faaliyetlerle çocuğun ya da gencin yaşayarak öğrenmesini sağlayacak bir ortamı öğretmenlere ya da eğitimcilere sunmalıdır (Güneş, 2013).

Sosyal kulüpler dışında öğrencilerin yeteneklerini bulup çıkaracak çeşitli sanatsal etkinlikler de öğretmenlerinin onları keşfedeceği bir ortam oluşturmasını sağlayabilmektedir. Burada kast edilen etkinlikler, belirli gün ve haftaların ötesinde, bireyselleştirilmiş bir eğitim anlayışıyla ortaya çıkan, her okulun kendi atmosferine uyan çeşitli sanat dalları ile oluşturulmuş yaratıcı etkinliklerdir. Müfredat dışı bir tiyatro gösterisi, öğrencilerin yapmış oldukları resim sergileri, müzik dinletileri, dans gösterileri ve daha birçok sanatsal etkinlik öğrencinin yaratıcılık konusundaki ufkunu katlayacaktır. Belirli gün ve haftaların etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi de sanatsal anlamdaki becerilerini geliştirmekle birlikte öğrencilere hayatları boyunca yön verebilmektedir. Her yıl düzenlenen bu etkinlikler öğrencilerin bir etkinlik hazırlama konusunda alışkanlık kazanması bakımından da önemli hale gelmiştir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın seyrine göre öngörülen sanatsal etkinliklerin kullanımına ilişkin varsayımlar okullarda bu tür etkinliklerin yalnızca belirli gün ve haftalarda gerçekleşiyor olduğu yönündeydi. Özellikle ilçe bazında yapılan bu araştırmada öğrencilerin sanatsal faaliyetlere yakın olmalarının mümkün olmadığı varsayılmaktaydı. Bu yüzden eksikliklerin neler olduğu, ne gibi sorunlarla karşılaşıldığı tespit edilmeye çalışılmış ve hem yöneticilerin hem de öğretmenlerin görüşleri alınarak eksiklerin giderilebilmesi için alt problemler sıralanmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin ortak kanısı okullarda gerçekleştirilen sanatsal faaliyetlerin yetersiz olduğu ya da yeteri kadar yapılsa bile maddi imkânları çok zorladığı yönündedir. Diğer taraftan rekabetçi eğitim sistemine dayanarak velilerin öğrencilerden akademik anlamdaki beklentilerinin sanatsal faaliyetlerin önüne geçmesidir. Öğretmen ve yöneticilere karşılıklı sorulan sorularda birbirlerini destekler nitelikte cevaplar verseler de bu ortak noktaların çözümüne ilişkin net bir çözüm yolları olmadığı da ortaya çıkmıştır. Burada bahsedilen çözüm, sanatsal faaliyetlerin daha çok yapılabilmesi için fikirlerini açıkça dile getirebilmelerinin ötesinde harekete geçip bunları hayata geçirmeleri gerektiği şeklinde yorumlanabilmektedir. Alt problemler net bir şekilde ortaya koyulduğunda maddeler halinde şu şekilde sıralanabilmektedir:

- Okullarda belirli gün ve haftalar kutlanmakta ve bu günlerin dışında da sanatsal faaliyetler bazı okullarda yapılabilmektedir.
- Okul yöneticileri ve öğretmenlerin sanata bakış açıları olumlu yöndedir.
- Gelişime açık ve öğrenmeye hevesli eğitimcilerden sanatsal anlamda çeşitli etkinlik fikirleri gelebilmektedir.
- Diğer taraftan hem okul yöneticileri hem de öğretmenlerin sanatsal faaliyetleri gerçekleştirme konusunda istek ve önerileri bulunmasına rağmen yeterli düzeyde faaliyeti hayata geçiremediklerini kendileri de belirtmiştir.
- Özellikle ilk sırayı alan temel faktörün okullara ayrılan bütçede sanatsal faaliyetlere ayrılan bir kısmının olmamasıdır.

- Bu tür faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde gerekli ödenek sağlanmadığı için yöneticilerin, öğretmenlerin ve velilerin özverili yaklaşımları ile yürütülebileceği ortaya çıkmıştır.
- Sosyo-ekonomik düzeylerin ve eğitim seviyelerinin düşük olduğu bölgelerdeki okullarda faaliyet sayılarının daha da azaldığı fakat yapılan faaliyetlerde daha çok doyuma ulaşıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ekonomik ve eğitim düzeyi arttıkça veli ve öğrencinin beklentileri çoğalmış etkinliklerden alınan doyum azalmıştır.
- Velilerin akademik başarıyı ön planda tutması üzerine okullarda yapılacak sanatsal faaliyetlerin ikinci plana atıldığı, sadece belirli gün ve haftalarda gelenekselleşmiş çalışmaların yapıldığı ortaya çıkmıştır. Özellikle yaş seviyesi arttıkça ve sınav dönemlerine yaklaşıldıkça bu oran daha da artış göstermiştir.
- Öğrencilerin sanatsal faaliyetlerle ilgili görüş ve isteklerini öğretmenleri ile paylaşması birkaç okulda daha çok etkinlik yapılması konusunda farkındalık sağlamıştır.
- Hem yönetici hem de öğretmenler bu tür faaliyetlerin malzemeleri için ödenek sağlanması konusunda ortak bir düşünceye sahiptir.

Çalışmanın sonunda öğretmen ve yöneticilerden alınan cevaplar ortak bir sonuca bağlanmıştır. Sanatsal faaliyetlerin öğrencilerin hem akademik hem de gerçek hayattaki başarısına etkisinin tartışmasız çok büyük bir etki yarattığı görülmüştür. Özellikle faaliyet sonrası geri bildirimler ile veli ve öğrenci bakış açısının değişmesi, farklı kariyer planlaması gibi seçenekleri de beraberinde getirmiştir. Bu tür faaliyetlerin belirli bir plan dâhilinde geliştirilerek çoğaltılması konusundaki çözüm yolları aşağıdaki gibidir:

- Yönetici ve öğretmenlerin özellikle bahsettiği sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için kulüp bazında yapılan çalışmalar daha sistematik olabilir.
- Belirli gün ve haftalar dışında gerçekleştirilecek faaliyetler için de yıl içerisinde sosyal kulüplerde bir etkinlik takvimi oluşturulabilir.
- Yapılacak etkinliklerin çeşitliliğinin artırılması için öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfedecek anketler düzenlenebilir ve buradan çıkan sonuçlara göre ortak birkaç faaliyet için ödenek planı çıkarılabilir.
- Çıkan ödenek tablosuna göre ihtiyaçların yazılı olduğu bir tutanak tutularak bu ödeneğin sağlanması için bütçe oluşturulabilir.
- Velilerin de desteklerinin alınabilmesi için yılın başında sanatsal faaliyetlerin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili bilgilendirici toplantılar düzenlenebilir.

Ortaya çıkan bu sonuçların ışığında sanatın ne kadar zor ve harici bir bütçe isteyen yapısı olsa da insan hayatında olumlu değişimlere yol açtığı gösterilmektedir. Aileden sonra toplumun ilk basamaklarından birini oluşturan okul ortamında yapılacak bu tür faaliyetlerin desteklenmesi ilerleyen dönemlerde öğrencileri her açıdan geliştirecektir. Bu yüzden okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin sanatsal faaliyetler konusunda ortak bir düşünceye sahip olması ve öğrencileri bu anlamda desteklemesi önemlidir.

KAYNAKÇA

23 Mart Dünya Meteoroloji Günü Fotoğraf Yarışması, (2022, Nisan 16). Pusula Malatya. https://pusulamalatya.com/23-mart-dunya-meteoroloji-gunu-fotograf-yarismasi/1318/

4 Ekim Hayvanları Koruma Günü. (2022, Nisan 16). Doğruluk Payı. https://www.dogrulukpayi.com/Page/Detail/bulten/4-ekim-hayvanlari-koruma-gunu?amp=1&gclid=Cj0KCQjw0umSBhDrARIsAH7FCofblGlmffWx3aQTe9gMXbWOGVJN-1i_KzD4tcT2tA_TMHKknXkon6YaAmDeEALw_wcB

Akdoğan, B. (2001). Sanat, sanatçı, sanat eseri ve ahlak. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, *42*(1), 213-245.

Akengin, Ç. ve Başbuğ, Z. (2019). Temel sanat eğitiminde buluş yoluyla öğretim yaklaşımının önemi, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(1): 133-143

Akman, İ. ve Akman, N. (2017). Çocuk ve gençlerde okuma alışkanlığı sorunu: okul kütüphanelerinin işlevselliğine bir bakış. Türk kütüphaneciliği, 31 (2) , 281-285. Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48648/618481

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya Yayıncılık.

Anamur, H. (1988). Atatürk ve tiyatronun işlevi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: III, Sayı: 1

Aydın İ. (2018). Okul Yöneticilerinin Sanata Yaklaşımı. Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No: 27.

Aydın, E. (2009). *Edebiyat-sosyoloji ilişkisinde sosyolojik kaynak ve ölçütler.*

Ayhan, A. (2015). Müzik imgelerinin kültür aktarımında kullanılabilirliği: kültürel yansımalar . İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi , 1 (1) , 79-83 . Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/ijca/issue/7995/105022

Baltacıoğlu, İ. H. (2006). *Tiyatro nedir?,* Sebat Basımevi.

Balyemez, S. (2017). "Okul" kelimesi, "ekol"den mi geliyor? . Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi , (40) , 115-147. Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/sufesosbil/issue/30204/301469

Bastaban, Ü., ve Kayserili, M. E. (2020). Ortaokul düzeyindeki öğrenci çalışmalarının özgünlük durumlarının incelenmesi: belirli gün ve haftalar temaları örneği. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, *12*(47), 28-42.

Baykurt, Ş. (1991). Türk halk oyunlarının öğretilip yaygınlaştırılması üzerine notlar. Türk halk oyunlarının öğretiminde karşılaşılan problemler sempozyumu bildirileri. Ankara: Kültür Bakanlığı, Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları, 157, 63-69.

Bilirdönmez, K., ve Karabulut, N. (2016). *Sanat eğitimi süreç ve kuramları*.

Binbaşıoğlu, C. (1986). Ders dışı etkinliklerin niteliği, önemi ve değeri. Çağdaş Eğitim Dergisi; 11(108), 28-38.

Budak, M. (1991). *Toplum bilincinde güzel sanatlar.*

Bulduker, G., (2015). Sanatın doğuşu, sanat eserinin ontik bütünlüğü ve niteliği / birth of the art, onticıntegrityandqualification of the art work, TurkıshStudıes - International PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic-, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/12 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8443, p. 179-192.

Büyükdüvenci, S. (2006). *Sanat ve değer.* FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 47-50.

Colebrook, C., (2013). *Gillesdeleuze*, çev. Cem Soydemir, Doğu Batı Yayınları..

Çağan, K. (2006). Sanat sosyolojisinin imkânına ve inşasına dair . Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 11-31. Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/bilgisosyal/issue/29118/311506

Çelepi, M. S. (2020). Toplumsal anımsamanin millî bayramlar ile gerçekleşmesi: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı örneği. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı), 30-43.

Çetin, B., Şahin, M., ve İlhan, M. (2021). *Eğitimde araştırma yöntemleri.*Pegem Akademi Yayınları.

Çetin, N. (2014). İstiklal Marşımızı anlamak. AÜ. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, 21(2), 25-92

Çırak, H. (2001). *İlköğretim sürecinde Resim yarışmaları* (Doctoraldissertation, Marmara Universitesi.

Çokgezen, M., ve Terzi, N. (2008). Türkiye'de devletin eğitime müdahalesinin yeterli gerekçesi var mı?, Liberal Düşünce, 13 (49).

Çüçen, A. K. (2005). Kültür, uygarlık, evrensellik ve çok-kültürlülük. Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, 4, 111-115.

Değirmenci, K. (2017). Sanat sosyolojisi üzerine: Belirli kavramsal gerilimler ve ikilikler. *Yedi*, (17), 1-9.

Dinçer, M. G. (2009). *Müzik dersi ve ders dışı müzikal etkinliklerin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin sosyalleşmelerine etkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Doğan, E. M. ve Tatlı, H. (2014) İnsani Gelişme ve Yoksulluk Bağlamında Türkiye'nin Dünyadaki Yeri, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 28(1), ss: 99-124.

Doğan, İ. T., ve Kavgaoğlu, D. (2020). Okul öncesinde fotoğrafçılık: bir atölye tasarımı uygulaması. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (11), 178-201.

Doğan, Y. ve Alkayış, M. F. (2021) İstiklal Marşı'nın kabulünün 100. yılında Türk Milli Marşlarının dil ve ortak değerler açısından incelenmesi. International Journal of New Approaches in SocialStudies, 5(2), 518-543. https://doi.org/110.38015/sbyy.1038627

Durmuş, İ. (2009). Türk kültür çevresinde ant, Milli Folklor, 21 (84), ss. 105.

Duruhan, K. ve Bedir, G. (2005). Devlet okullarında ve özel okullarda kutlanan ve anılan belirli gün ve haftaların etkililik düzeylerinin kıyası (Kayseri İli Örneği). Milli Eğitim Dergisi, 168, 246-255.

Duygu, E. (2008). *Türkiye'de gündelik yaşam içinde fotoğrafın yeri* (Doctoraldissertation, DEÜ Güzel Sanatlar Enstitüsü).

Eğilmez, M. (2006). *Gelenekten geleceğe halk oyunları*, 1. baskı, Ütopya Yayınevi.

Ercan, A. (2020). *Özel okullarda gerçekleştirilen keman eğitiminin değerlendirilmesi* (Master'sthesis, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Ercoşkun, M. H. ve Nalçacı, A. (2005). Öğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 0 (11), 353-370.

Eren, Ö., Mizrahitokatlı C. M. (2020). İnsani gelişim endeksinin abrahammaslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı çerçevesinde tekrar değerlendirilmesi, R&S-ResearchStudies Anatolia Journal, Vol:3 Issue:1 pp:48-62

Erinç, S M. (1988). Sanat ve eğitim. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(1), 175-182.

Erkoç, Y. (2019). *Ortaokul ve lise kademelerindeki ders dışı müzik etkinliklerinin incelenmesi* (Master'sthesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Erzen, J. (1991). Prometus'un Ateşi" ülke kalkınmasında sanatın yeri. 3. Ulusal Sanat Sempozyumu, İstanbul.

Erzen, J. N. (1976). Eğitimin estetik süreç olarak yorumu ve mimarlık eğitimi.

Etike, S. (1985). Gençliğin sanat eğitimine kimi değinmeler. Hacettepe Üniversitesi, Sanat ve Gençlik Sempozyumu, Ankara. 5. İstanbul, Sanat Bayramı, MSÜ., İstanbul: (1994, 7 Ağustos) "Sanatın Öncülüğü ve Sanat Eğitimi", Cumhuriyet Gazetesi, (1997, 16 Aralık) "Eğitim Sanatın Gücünden Yararlanmadıkça", Cumhuriyet Gazetesi

Fırat, O. (2019). *Kültür–Sanat ilişkisi bağlamında resim eğitimi* (Doctoraldissertation, Marmara Universitesi (Turkey).

Gençaydın, Z. (1990). Sanat eğitiminin düşünsel temelleri ortaöğretim kurumlarında resim-iş öğretimi ve sorunları. Şafak Matbaacılık.

Gökyer, N. ve Zincirli, M. (2011). Kulüp çalışmalarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin danışman öğretmen ve kulüp temsilcisi öğrencilerin algıları .EducationSciences ,

6 (2) , 1836-1851 . Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaedu/issue/19820/212104

Gültekin, M. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin ilköğretimde kutlanan belirli gün ve haftaların gerekliliği ve işe vurukluğu konusundaki görüşleri (Eskişehir ili örneği). Milli Eğitim Dergisi, 36(174), 72-87.

Güneş, Y (2013). *Meslek liselerinde, sosyal etkinliklere okul yöneticilerinin yaklaşımı*.(Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Günsoy, G. (2005). İnsani gelişme kavramı ve sağlıklı yaşam hakkı. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 1 (2) , 35-52. Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/ijmeb/issue/54839/750851

Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık, 271.

Güvenç, B. (1974). *İnsan ve kültür.* Remzi Yayınları.

Hâkim: Salgınlaştırılmış Köpek Şiddete Maruz Kalmış Köpektir. (2022, Nisan 16). Ajanimo Haber Ajansı. https://ajanimo.com/hakim-saldirganlastirilmis-kopekler-siddete-maruz-kalmis-kopeklerdir/

Han, E. ve Kaya, A. A. (1999). *Kalkınma ekonomisi teori ve politikası*, 2. Baskı, Birlik Ofset.

Hesapçıoğlu, M., (1994). *İnsan kaynakları yönetimi ve ekonomisi.* Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Ilkım, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmenlerinin çalışma şartlarına göre beden eğitimi dersini nasıl işlediklerinin değerlendirilmesi (Malatya il örneği),* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Malatya.

İçen, M. ve Tuncel, G. (2018). Eğitim felsefesinde insan doğasının rolü. Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi, 2 (1) , 62-69.

İlhan, A. Ç. (2007). Yaratıcı drama ile örtüşen çağdaş sanat akımları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, *1*(3-4), 139-154.

Jones, K. W. (1980). “Mother’sday: Thecreation, promotionandmeaning of a newholiday in theprogressiveera.” Studies in Literatureand Language, 22(2): 175-196, https://doi.org/10.1515/9783110971095.503

Kara, S. B. K., ve Çalık, T. (2012). Sokakta çalışan çocukların eğitim ihtiyaçları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *32*(3).

Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, *1*(1), 62-80.

Karslı, S. (2006). *İlköğretim okullarında sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilerin yöneticilik niteliklerinin gelişmesine katkısı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Keskin, H. ve Kuru, G. (2018). Theprimaryteachers' viewsaboutspecialdaysandweeksthatarecelebratedorcommemorated in life sciencescourse, InonuUniversityJournal of theFaculty of Education, 19(2), 226-239. DOI: 10.17679/inuefd.342632

Koch, T. (1995). Interpretiveapproaches in nursingresearch: theinfluence of HusserlandHeidegger. Journal of Advanced Nursing, 21(5), 827-836.

Korkmaz, M. (2005). *Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi: sorunlar çözümler ve öneriler* . Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi , 25 (3) , 237-252 . Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/gefad/issue/6755/90836

Kozak, M. A. ve Mutlu, D. (2020). Dünden bugüne 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı etkinlikleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı), 16-29.

Köroğlu, O. (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı okul spor kulüplerinin yapılanması, gelişimi ve güncel sorunlarının tespiti* [Master'sthesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü].

Köse, E. (2003). Erzurum ilindeki ilköğretim okullarında ders dışı etkinliklere yönelik alt yapı olanakları ile ilgili bir ön araştırma. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Eğitim Bilimleri Özel Sayısı, 7, 205-214.

Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri . Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi , 2 (2) , 336-353 . DOI: 10.7884/teke.151

Kruger, P. S. (2011). "WellbeingTheFiveEssentialElements" AppliedResearch in Quality of Life, 6(3) pp:325-328.

Kula, S., ve Çakar, B. (2015). Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında toplumda bireylerin güvenlik algısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Bartın Üniversitesi İİ BF Dergisi*, *6*(12), 191-210.

Kuyumcu, N. (2008). Eğitimde tiyatro yöntemleriyle medya eleştirisi . Tiyatro Araştırmaları Dergisi , 26 (26) , 39-56 . DOI: 10.1501/TAD_0000000212

Kuyumcu, N. (2014). Tarihten günümüze çocuk ve çocukluk algısı üzerine birkaç söz çocuk tiyatrosu ve çocuklarla tiyatro. *Erişim adresi: http://www. tdk. gov. tr/images/images/709. pdf*.

Kuzgun, Y. (1972). Kendini gerçekleştirme. dspace.ankara.edu.tr.

Küçüköncü, H. Y. (2010). *Genel müzik kültürü öğretimi*, Efil Yayınevi.

Levent, T. (1987). Dramatizasyon-sanat eğitimi-oyunculuk eğitimi. Konferans. Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Adana.

Maslow, A. (1954). Motivationandpersonality. New York, NY: Harper. pp. 91.

Maslow, A. H. (1943). *A Theory of Human Motivation.* PsychologicalReview, 50, 370-396.

Maslow, A., &Lewis, K. J. (1987). Maslow'shierarchy of needs. *SalengerIncorporated*, *14*(17), 987-990.

Matara, B. (2006). Toplumsal değişme ve türk fotoğraf sanatı, Toplum Bilim Dergisi

MEB (2005). Millî eğitim bakanlığı ilköğretim ve ortaöğretim kurumları sosyal etkinlikler yönetmeliği. Tebliğler Dergisi, 2569. http://.mebk12.meb.gov.tr adresinden 9 Ocak 2021 tarihinde alınmıştır.

MEB (2007). *Bayramlar ve törenler el kitabı*. Okul içi Beden Eğitimi ve Spor İzcilik Dairesi Başkanlığı. MEB Yayınları.

MEB (2012). *Ulusal ve resmi bayramlar ile mahalli kurtuluş günleri, Atatürk günleri ve tarihi günlerde yapılacak tören ve kutlamalar yönetmeliği*, Resmi Gazete.

MEB, (2005). *İlköğretim ve ortaöğretim kurumları sosyal etkinlikler yönetmeliği*. R.G.25699. T.D.2569.

Menteşe, O. B., Dekanı, F. E. F., ve Dili, İ. (2008). Edebiyat nedir. *Littera Dergisi, Hacettepe Üniversitesi Yay., C*, *22*.

Morman, M., Floyd, K. (2006). "Goodfathering: Fatherand son perceptions of what it meansto be a goodfather." Fathering, 4(2): 113-136, https://doi.org/10.3149/fth.0402.113

Neden 24 Kasım Öğretmenler Günü? (2022, Şubat 18). Hurriyet.https://www.hurriyet.com.tr/galeri-24-kasim-ogretmenler-gunu-ilk-ne-zaman-kutlandi-neden-24-kasim-ogretmenler-gunu-41946186/3

Onal, G. (2000). *İşletme yönetimi ve organizasyonu.* Türkmen Kitabevi

Onat Kocabıyık, O. (2015). Olgubilim ve gömülü kuram: bazı özellikler açısından karşılaştırma . Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 6 (1) , 55-66 . Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/trkefd/issue/21483/230242

Öngel, H. B. (1992). *Türk halk oyunlarının kökeni, oluşumundaki etkenler ve sınıflandırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi.

Ötgün, C. (2008). Sanat yapıtına yaklaşım biçimleri. *Sanat ve tasarım dergisi*, *1*(2).

Özbudun, S. (1997). *Ayinden törene / siyasal iktidarın kurulma ve kurumsallaşma sürecinde törenlerin işlevleri*. Anahtar Kitaplar.

Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 323-343.

Özer, N. ve Dönmez, B., (2007). Okul güvenliğine ilişkin kurumsal etkenler ve alınabilecek önlemler. Milli Eğitim Dergisi. 173, 297-309.

Özgüven, İ. E. (1999). *Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik.* PDREM Yayınları.

Öztürk, B. K. (2014). Türkçe öğretmenlerinin belirli gün ve haftalara yönelik görüşleri: nitel bir araştırma. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in EducationandTeaching Kasım 2014 Cilt: 3 Sayı: 4 Makale No: 02 ISSN: 2146-9199

Parlakkalay, H. (2020). Kamusal alanda sanat ve sanat eserleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(4), 1157-1172.

Peterson, K. D. (2002). Positiveornegative. Journal of Staff Development, 23(3), 10-15.

San, İ. (2003). *Sanat eğitimi kuramları.* (2. Baskı). Ütopya Yayınları.

Sayılır, B. (2014). 30 Ağustos Zafer Bayramı kanunu, ilk zafer kutlaması ve Büyük Taarruz ile ilgili bazı bilgiler . Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı , 12 (16) , 89-114 . DOI: 10.17518/caty.22609

Scognamillo, G. ve Demirhan, M. (2005). *Fantastik Türk sineması.*Kabalcı Yayınevi.

Sofi, M. (2008). *Beden eğitim ve spor öğretmenlerinin milli bayram (23 Nisan ve 19 Mayıs) törenlerine ilişkin problem ve beklentilerin belirlenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya.

Soysaldı, A. (2018). Kültür, sanat ve beşeriyet ilişkisi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (22), 305-315.

Sönmez, S. (2002). Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim felsefesi, amacı ve politikası. AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S.19.

Sözbilir, M. (2009). Nitel veri analizi. *Retrivedfrom http://fenitay. files. wordpress. com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri analizi. pdf on*, *17*, 2014.

Şahin, Ç., (1995). *İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların değerlendirilmesi.* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].

Şahin, M. (2013). Okul kültürünün bir öğesi olarak okul törenleri. Milli Eğitim Dergisi, 43 (199) , 169-185. Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36166/406552

Şahin, M. ve Dönmez, B. (2014). 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı hakkında beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. Milli Eğitim Dergisi, 44 (202) , 193-214. Retrievedfrom https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36162/406513

Şeker, Ş. E. (2014). Maslow'un ihtiyaçlar piramiti (Maslowhierarchy of needs). *YBS Ansiklopedisi*, *1*(1), 43-45.

Şentürk Tosun, S. (2020). *Sanat akımlarının yaratıcı drama yöntemiyle öğretilmesinin öğrenci başarısına ve tutumuna etkisi* [Master'sthesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].

Şentürk, L. (1999). Değer çatışmaları ve sanat. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XI(1), 297- 305.

Şimşek, A. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1619, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2653, Eskişehir.

Şiringel, N. (2006). *Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlerinin ilköğretim 6. ve 7.sınıfta belirli gün ve haftalara ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*, Çukurova Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Şişman, M., ve Küçük, M. (2011). *Okul törenleri ritüel yeri olarak okul,*Pegem Akademi.

Taçyıldız, E. (2017). Kişilik kuramları ile sanat kuramları arasındaki bağ . Kesit Akademi Dergisi , (8) , 27-36.

Taşkın, A. K. (2018). Sekiz haftalık halk oyunları çalışmasının ritim yeteneği ve çeviklik üzerine etkisi.

TDK Sözlük, (2016).

Tekke, M. (2019). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en son düzeyleri: Kendini gerçekleştirme ve kendini aşmışlık. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of QualitativeResearch in Education, 7(4), 1704-1712.

Tercan, C. (2016). *Topluma katılım aracı olarak dans* [Master'sthesis, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].

Tetik, V. (2008). Genel liselerde sosyal etkinliklerin uygulanmasında okul yöneticilerinin etkililiği, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 6-19-38-41-49.

Tezcan, M. (1977). Boş Zamanlar Sosyolojisi, Ankara.

Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi.* Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:150.

Tolstoy, L. (2004). *Sanat nedir?,* Şûle Yayınları.

TRT 23 Nisan Çocuk Şenliği için 40 ülkeden öğrenciler geldi. (2022, Nisan 16). Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/trt-23-nisan-cocuk-senligi-icin-40-ulkeden-ogrenciler-geldi/1119653

Tuncel, B. (1972). Atatürk ve 30 Ağustos Zaferi'nin ilk kutlanışı, Ankara.

Turan, M., (1994). *Kültür değişimleri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, No 6.

Türkçe Sözlük, (2016). Türk Dil Kurumu.

Türkiye İstatistik Kurumu Kütüphane İstatistikleri. (2017). Erişim adresi: http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21545

Unat, K. (2021). Cumhuriyet'in on beşinci yıl dönümü kutlamaları: Başkent Ankara örneği. TurkishStudies, 16(2), 773-787. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.49164

Uyan, Z. (2006). *Resim öğretiminde (sanat eğitiminde) oyunun öğretime katkısı* [Doctoraldissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü].

Uzun, H. (2010). Milletin iradesiyle oluşan bir bayram: Atatürk'ü Anma 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve Atatürk döneminde kutlanışı, Karadeniz Araştırmaları, 6 (24), ss. 109.

Ünalan, D., Şeşen, E. (2020). Anneler günü ve babalar günü reklamlarında toplumsal cinsiyet inşası, TurkishStudies, 15(2), 1453-1481. https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41769

Ünlü, E. Ö. (2017). Refah devletinin krizi, sosyal politikada dönüşüm ve temel gelir, Mülkiye Dergisi, 41 (2), ss:123-166.

Ünver, E. (2016). Neden ve nasıl sanat eğitimi. İdil Dergisi, 5(23), 867-871.

Varış, F. (1994). *Program geliştirme.* (5.Baskı). Alkım Yayıncılık.

Welcome to the Animal Protection Index. (2022, Nisan 16). https://api.worldanimalprotection.org/

Wolff, J. (1984). *Thesocialproduction of art*, NY: New York UniversityPress.

Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik . Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi , 3 (3) , 1-9 . Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/gsbdergi/issue/39953/474327

Yakar, H. (2013). Sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımı: tarihsel bir değerlendirme .HayefJournal of Education , 10 (1) , 21-36 . Retrievedfromhttps://dergipark.org.tr/en/pub/iuhayefd/issue/8798/109973

Yıldırım, A. (2021). *" Gazilik": Maluliyet sonrasında sosyal kimliği yeniden inşa etme süreci* [Master'sthesis, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi/Sosyal BilimlerEnstitüsü].

Yılmaz, M. (2019). Bir anlamlandırma yordamı olarak sanat. Felsefe Arşivi, 1-7.

Zıllıoğlu, M., (1993). *İletişim nedir?* Cem Yayınevi.

EKLER

Ek 1. Araştırma İzni

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27001677-44-45661833 14.03.2022
Konu : Anket Çalışma İzni

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 21.10.2022 tarih ve 39142 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Üniversitenizin Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Merve ALICI'ya ait araştırma izni Müdürlüğümüz İnceleme Komisyonu tarafından incelenmiş, söz konusu araştırmanın yapılmasında herhangi bir sakınca olmayacağı kanaatine varılmış olup, konu ile ilgili Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, uygulamanın okullarımızdaki durum hakkında bilgi sahibi olmak ve veri tabanı oluşturmak açısından tez sonucunun müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Dr. Murat AĞAR
İl Milli Eğitim Müdürü

Ek :
-Valilik Onayı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : GOP Bulvarı 60100 Tokat/Merkez
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Adnan YÜCE Memur
Unvan : Memur
Telefon No : 0 (356) 214 10 17
İnternet Adresi: www.meb.gov.tr
Faks:3562141186
E-Posta: stratejigelistirme60@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 2823-c636-3cb1-a7f1-88b1 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27001677-44-45595383
Konu : Anket Çalışma İzni

14/03/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 10/11/2021 tarihli ve 27001677/44/36577437 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun 07.03.2022 tarihli tutanağı.
d)Amasya Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 21.10.2021 ve 39142 sayılı yazısı.

Amasya Üniversitesi'nin ilgi (d) talebi gereği Üniversitesi'nin Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, tezli yüksek lisans öğrencisi Merve ALICI Tokat İl Mili Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlere yönelik hazırlamış olduğu "Okullarda Sanatsal Etkinliklerin Planlanması ve Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" konu başlıklı anket çalışmasını uygulamak istenmektedir.

Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, tezli yüksek lisans öğrencisi Merve ALICI, Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN danışmanlığında hazırlamış olduğu "Okullarda Sanatsal Etkinliklerin Planlanması ve Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" konulu bilimsel amaçlı anket çalışmasını İl Mili Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlere 01.12.2021-30.05.2022 tarihleri arasında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Dr. Murat AĞAR
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR

Osman SARI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Tutanak
2-Amasya Ünv. Rektörlüğü yazısı ve yazı ekleri

Adres : GOP Bulvarı 60100 Tokat/Merkez
Telefon No : 0 (356) 214 10 17
E-Posta: stratejigelistirme60@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Adnan YÜCE Memur
Unvan : Memur
İnternet Adresi: www.meb.gov.tr Faks:3562141186
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden d415-0520-361b-b05a-6cf0 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Yönetici Görüşme Formu

Demografik Sorular:

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplandırınız. Vermiş olduğunuz cevaplar bir tez araştırması için kaynak oluşturacaktır. Kimliğiniz ile ilgili herhangi bir bilginin kimse ile doğrudan ya da dolaylı olarak paylaşılmayacak, sadece araştırmadan çıkan genel sonuca bakılacaktır.

Prof. Dr. Ahmet Üstün

Merve Alıcı

Cinsiyetiniz:

Kadın ☐ Erkek ☐

Yaşınız (Sayı ile) : ☐

Görev Yılınız: ☐

1. Sanat deyince aklınıza ne gelir?

2. "Okulda yapılması planlanan sanatsal etkinlikler ne kadar süre öncesinden belirleniyor? Tüm faaliyetler yılın başında mı yoksa faaliyet gerçekleştirilmeden hemen önce mi kararlaştırılıyor? ”

3. “Sanatsal etkinliklerin seçiminde öncelikli kriterler nelerdir? Belirli faaliyetler üzerine mi yoğunlaşılır?”

4. “Özellikle hangi faaliyetlerin yapılmasına izin verilir?” (Örneğin; Okulda drama çalışmalarına veya müzik etkinliklerine daha çok önem verilir? gibi.)

5. “Öğrencilerin sanatsal faaliyetler konusunda önerileri oluyor mu? Bir anket veya öğretmenleri aracılığıyla sizlere fikirlerini ulaştırabiliyorlar mı?”

6. “Öğretmenlerin bu konuda sizlerle iletişimi nasıldır? Sanatsal faaliyetlerin gerçekleşmesinde öğretmenlerin payı ne kadardır?”

7. “Sanatsal faaliyetler düzenlendikten sonra öğrenci ve öğretmenlerin memnuniyet düzeyleri nedir? Sizlere ne tür geri dönüşler sağlanmaktadır?”

8. “Yukarıdaki sorular dışında eklemek istediğiniz herhangi bir soru veya görüş var mı? Belirtiniz.”

Soruları cevaplandırdığınız için teşekkür ederiz.

Ek 3. Öğretmen Görüşme Formu

Demografik Sorular:

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplandırınız. Vermiş olduğunuz cevaplar bir tez araştırması için kaynak oluşturacaktır. Kimliğiniz ile ilgili herhangi bir bilginin kimse ile doğrudan ya da dolaylı olarak paylaşılmayacak, sadece araştırmadan çıkan genel sonuca bakılacaktır.

Prof. Dr. Ahmet Üstün

Merve Alıcı

Cinsiyetiniz:

Kadın ☐ Erkek ☐

Yaşınız (Sayı ile) : ☐

Görev Yılınız: ☐

Branşınız: ☐

1. Sanat deyince aklınıza ne gelir?

2. "Okulda gerçekleştirilmesi gereken sanatsal etkinlikler sizce neler olmalıdır?"

3. "Okulunuzda daha önce hiçbir sanatsal etkinliğin gerçekleştirilmesinde öncülük ettiniz mi? Ettiyseniz bu faaliyetler nelerdir?"

4. "Planlanan sanatsal etkinliklerin her birinde sizlerin görüşlerine ne kadar başvurulur?" (Örneğin; Bir tiyatro gösterisi yapılırken sizlerin de fikirleri alınır mı?)

5. "Öğrencileriniz sizlerden herhangi bir sanatsal etkinlik düzenlenmesi hakkında istekte bulundu mu? Bulunduysa bu etkinlik gerçekleştirildi mi?"

6. “Özel gün ve anma törenleri dışında yapılmasını istediğiniz bir sanatsal faaliyet fikrini yöneticiniz ile paylaşır mısınız?”

7. “Okulda gerçekleştirilen sanatsal bir faaliyetten sonra beklenti ve beğeninizi karşılayıp karşılamadığına dair yöneticiniz tarafından görüş ve önerileriniz alınır mı?”

8. “Yukarıdaki sorular dışında eklemek istediğiniz herhangi bir soru veya görüş var mı? Belirtiniz.”

Soruları cevaplandırdığınız için teşekkür ederiz.

Araştırmacılar: Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

m) Amasya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi

Yüksek Lisans Programı

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Merve ALICI

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce (B1, Pre-Intermediate)

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Bildiriler (-Uluslararası –Ulusal): 1st Internatıonal Black Sea Conference on Language And Language Educatıon, September 22-23, 2017 Samsun – "Türkçe Öğretimi Bağlamında Bilmecelerin Eğitimsel İşlevleri"

6. Uluslararası Erciyes Bilimsel Araştırmalar Kongresi 1 Eylül 2021, Kayseri – "Öğretmen ve Öğrencilerin Ders Süresince Zaman Algılarını Etkileyen Faktörler"

ISPEC 7. Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi 18-19 Eylül 2021, Muş - "Atanmamış Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açıları"

ISPEC 7. Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi 18-19 Eylül 2021, Muş – "Okul Yöneticilerinin Öğretmen Haricindeki Diğer Çalışanlara Sergilediği Tutum ve Davranışlara Yönelik Bir İnceleme"

4. Uluslararası Başöğretmen Eğitim ve Yenilikçi Bilimler Sempozyumu 24 Kasım 2021, Ankara – "Covid- 19 Pandemi Döneminde Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dersleri İle İlgili Görüşlerini İçeren Makalelerin Problem Durumu Açısından İncelenmesi"

4. Uluslararası Başöğretmen Eğitim ve Yenilikçi Bilimler Sempozyumu 24 Kasım 2021, Ankara – "Pandemi Dönemi Sonrasında Değişen Sosyal Mesafe Kurallarına Göre Öğrencilerin İşbirlikli Ödev Yapma Yöntemleri

Kitap Bölümü

Eğitimin Kavramsal Temelleri 4: Strateji ve Yöntemleri II. (Eğitimde Yapay Zeka Uygulamaları) Editör: Aysel KIZILKAYA NAMLI, Efe Akademi Yayınları, Aralık 2021.

Anadolu'nun Üç Ulu Ereni: Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli ve Ahi Evran (Üç Ulu Eren'in Çocuk Edebiyatındaki Yeri) Editör: Cafer ÖZDEMİR, Paradigma Akademi Yayınları, Aralık 2021.

Eğitimde Güncel Yaklaşımlar (Eğitim Yönetiminde Yaratıcılık) Editör: Sinan Girgin, Efe Akademi Yayınları, Haziran 2022.

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl: Nevşehir Doğa Koleji, Türkçe Öğretmeni, 2018-2019

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Tiyatro Eğitmeni, 2018-2019

Erbaa Sınav Koleji, Türkçe Öğretmeni, 2019-2020

İma Sanat Akademi ve Organizasyon, Tiyatro Eğitmeni, 2019-Devam Ediyor

İLETİŞİM

E-posta Adresi :